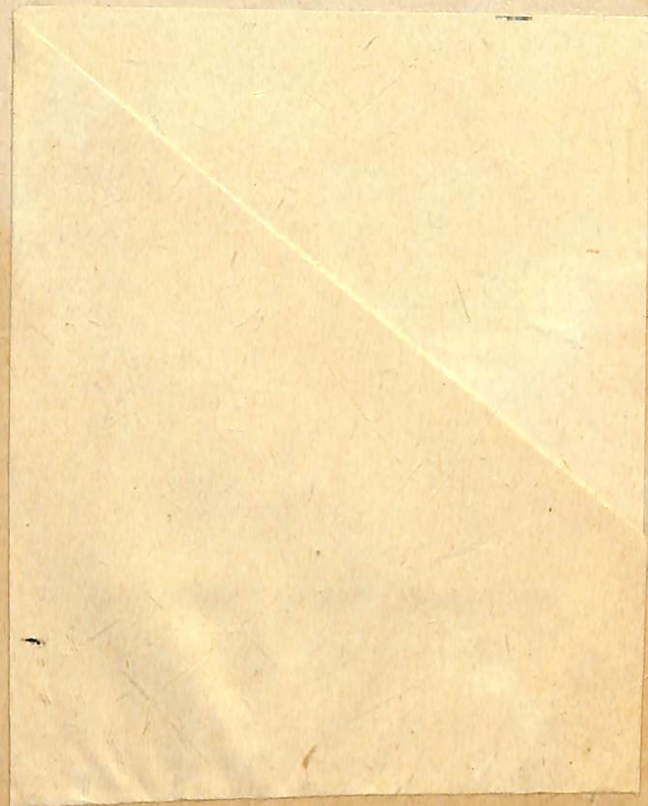

796

1898

101

ԽԱԹԱԲԱԼԱ

ԿՕՄԵՏԻԱ

Առաջին անգամ ներկայացրած է ԹԻՔԼԵՂԻ շառաշային լապրանտ՝ 1866
Ապրիլի 7-ին երկու արարածով, 1867 Յունիսի 12-ին երեք արարածով
Ժուլի 1879 Նոյեմբերի 22-ին չորս արարածով:

AP1
U-94

88/38
U-9498

1/4

ԽԱԹԱԲԱԼԱ

ԿՕՄԵԴԻԱ ԶՈՐՍ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

ԵՒ

ՎԵՅ ՊԱՏԿԵՐՈՎ

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գ. ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆՑԻ

ՀԼՏ

Архивное Управление
№ 4 Арм.ССР
НАУЧНО-СПРАВОЧНОЕ
БИБЛИОТЕКА

ԹԻՖԼԻՉ

ՏՊԱՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆՑԻ

ՕՐՈՇԵԼԵՆՔ ՓՈՂՈՑ, Ե

1881

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԲԱՅԱՊԱՐԱՆԱԿԱՆ ՍՊԱՆԱԿԱՆ ԲԱՐՈՋԱՆԱԿԱՆ

796 62

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՆՍՏԱՆՍՆՈՒԼԱՆԻ

ՄԻՋՐԴԱՏ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆԻ

ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՆՈՒԷՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

(593-2004)

609-2013

Дозволено Цензурою. Тифлисъ, 12 Іюня 1881 г.
Типографія И. Мартиросіанца, Орбеліан. ул., 5

1881

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆԲ

1866—1867

ԳԱՐԱՍԻՄ ԵԱԿՈԻԼԻԶ ԶԱՄԲԱԽՈՎ,

Հարուստ վաճառական. ՄԻՀՐԻԱՏ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ +

ՄԱՐԳՐԻՏ, նորա նշանելու աղջիկը,

տղեղ և կարճահասակ. ՕՐ. ԱՐԱՄԵԱՆՅ +

ԻՍԱՅԻ, վաճառական, Զամբախովի ազ-

գական. Պ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ

ՆԱՏԱԼԻԱ, Իսայու կինը, ղեղեցիկ և

բարձրահասակ. Տ. ՄԷԼԻՔ-ՆԱԶԱՐԵԱՆՅ

ԳԵՈՐԳ ՄԱՍԻՍԵԱՆՅ, աստիճանաւոր

երեսասարդ. Պ. ԶՄԵԿԵԱՆ

ՔԵԹԵԻԱՆ, Գէորգի մայրը, այլև կին. ՕՐ. ԱՐԱՄԵԱՆՅ +

ԽԱՄՓԵՐԻ, Գէորգի մորաքոյրը. Տ. ՍԱԹԻՆԻԿ

ՍԱՐԳԻՍ, Զամբախովի ծառայն. Պ. ԳԻՎԱՆԵԱՆՅ

ԱՐՏԷՄ, Իսայու ծառայն, փոքրիկ տղայ. Պ. ՆԱՍԻՐԵԱՆՅ

Առաջին, երրորդ և չորրորդ արարուածները կատարւում են Զամ-
բախովի տան առաջ և տանը, իսկ երկրորդը՝ Մասիսեանցի տանը:

Անցքը պատահում է Թիֆլիզում 1860-ին:

1879 թ.-ի ներկայացնողներն էին՝ Պ. ԵՐԵՆԵԱՆ, Տ. ՂԱՄԻՐԵՄ, Պ. ՍՈՒ-
ՔԻՍԵԱՆ, Տ. ՍԱԹԻՆԻԿ-ԶՄԱԿԵԱՆ, Պ. ԼԵԼԵՑԵԱՆ, Տ. ՍԱԳՈՒՈՏ-ԵՆԵԱՆՅ,
Տ. ՍԱԹԻՆԻԿ-ԶՄԱԿԵԱՆ, Պ. ՏԵՐ-ԳԵՐԹԵԱՆ և Ռ

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԱՐԱՍԻՄ (ԿԱՐԱՊԵՏ), 60 տարեկան, միջին հասակով, պատկառելի դէմքով և բոլորովին սպիտակ մաշկով: Երեսը ածելած, յօնքերը հաստ, բեխերը միջակ: Սև մահուդէ եւրոպական հագուստ՝ երկայն ժիլէտ, փոքր ինչ լայն անդրավարտիք, երկար ու լայն սերթուկ, հին ձեւի մեծ դլխարկ—Փութակաչ և մետաքսեայ սև լայն փողպատ: Փողոցում՝ ձեռքին կարճ հաստ ձեռնափայտ, իսկ վրան գցած երկար ու լայն վերարկու—սպիտակ: Գործ է ածում արծաթեայ հին ձեւի հաստ ժամացույց սև բարակ ժապաւէնով և կանաչագոյն մետաքսեայ ծաղկախառն թաշկինակ: Քաջը հաստատ, ձայնը ազդու, շարժումը և խօսակցութեան ձևերը ծանր: Ըստ երևոյթին շատ պատուաւոր անձն:

ՄԱՐԳՐԻՏ, 19 տարեկան, տղեղ և կարճահասակ օրիորդ, անդաւան վրաց հագուստով, գլուխը վրացեան զարդարում: Առաջին արարուածում հագնուած է բաւականին հասարակ և առանց դօտիկի. իսկ երրորդում և չորրորդում՝ ամենաշքեղ ձևով, գօտիով և զանազան ակնեղեններով զարդարուած: Զայնը քաղցր, խօսակցութեան ձևերը և շարժումը համեստ:

ԻՍԱՅԻ, 40 տարեկան, վայելուչ կազմուածքով և գեղեցիկ, բայց փոքր ինչ չիմար դէմքով: Երեսը ածելած, մաշկը բոլորովին սև, յօնքերը բարակ, բեխերը միջակ: Թիֆլիզի վաճառականի ընտիր հագուստ՝ մետաքսեայ սև արխալուխ, կուրծքը

կապած և բարակ ոսկեթելով բոլորած, բարակ փողպատ, սև մահուդէ կարայ, մոխրագոյն մետաքսեայ դօտիկ, մահուդէ բաց-շագանակագոյն լայն անդրավարտիք և դլխարկ—փոքրիկ սև ֆութակաչ: Գործ է ածում գեղին մետաքսեայ ծաղկախառն թաշկինակ: Շարժումը և խօսակցութեան ձևերը հասարակ:

ՆԱՏԱԼԻԱ, 20 տարեկան, նուրբ կազմուածքով և կախարհիչ դէմքով: Հասակով Մարգրիտից շատ բարձր: Երկու ձեռք բուն վրաց գեղեցիկ հագուստ՝ մինը առաջին արարուածում, իսկ միւսը երրորդ և չորրորդ արարուածներում, գլուխը վրացեան զարդարում: Փողոցում՝ ձեռնոցներ, փոքրիկ հովանոց և սպիտակ թեթև վերարկու: Շարժումը և կեանքը երկուսն է հիանալի:

ԳԷՈՐԳ, 27 տարեկան, սև մազերով և թարմ գրուիչ դէմքով: Հագուստը բոլորովին եւրոպական, ամենաընտիր ճաշակի և գլխարկը միշտ սիլինդր: Փողոցում՝ կարճ պիջակ, գեղին ձեռնոցներ և բարակ ձեռնափայտ. տանը՝ սկզբում, մոխրագոյն բաճկոնակ (ժակէտիկ) կարմիր ժապաւէնով բոլորած, յետոյ, սև սերթուկ և Ֆրակ, ինչպէս նշանակուած է իր տեղը. գաւթումը՝ վերարկուով և ձեռնափայտով. իսկ Զամբախով տանը՝ Ֆրակով և սպիտակ ձեռնոցներով, ինչպէս և հագնուած է երկրորդ արարուածի վերջումը: Զայնն ախորժակի, խօսակցութեան ձևերը և շարժումը քաղաքակրթուած:

ՔԵԹԵԼԱՆ, աչրի կին, 52 տարեկան, գեղեցիկ դէմքով, երեսը թուխ, յօնքերը սև: Վրաց հագուստ, գլուխը վրացեան զարդարում, հասարակ չեքելայ, մուգ դալամբարէ ճակասի աղլուխ առանց քրոջի, մետաքսեայ սև դլխի փաթաթան, մուգ մանիշակագոյն դօշ սև թաւիշ ժապաւէնով բոլորած և հասարակ քրոջով, մուգ միսակագոյն

մեծաքսեայ դէրեայ և քերմանի շալէ սև դօտի:
Խօսակցութեան ճեւերը և շարժումաձքը ծանր:
Ամենաբարի և ամենապատուելի անձն:

ԽԱՄՓԵՐԻ, 50 տարեկան. Հաճելի գէմքով ու սև բարակ
չօնքերով նիհար կին: Վրացիայի մեծաքսեայ սև
Հապուտ կապոյտ դօշ ու դօտիով. դու խը վրաց-
նակ, Հասարակ չեքելայ, կապոյտ թաւիչէ ճա-
կատի աղլուխ և մուգ դլխի փաթածան: Գործ է
ածում սպիտակ դաթիւրայ: Խօսակցութիւնը, ման-
կալը և շարժումաձքը արագ և կրակոտ:

ՍԱՐԳԻՍ, 25 տարեկան: Առաջի արարումում՝ չլի է ար-
խալուխ սև Հասարակ քամարով, իսկ երրորդում
և չորրորդում՝ սև մահուդէ չեքքեղիայ դեղին կա-
պիտօնէ բարակ դաշիթանով բոլորած և արծա-
թեայ շքեղ քամար: Միշտ առանց գլխարկի:

ԱՐՏԷՄ, 14 տարեկան տղայ, սպիտակ մահուդէ չեքքեղ-
կայով:

ՆՐԱՐՈՒՆԾ ՆՈՒՋԻՆ

ՏԵՍԵՐԵՆ ՆՈՒՋԻՆ

Տեսարանը ներկայացնում է Թիֆլիզի մէկ փողոց. աջ *) կողմը
կարապետ Զամբախովի երկու-յարկանի տունը դռնով և փոք-
րիկ պատշարամով: Ժամանակը կէսօրին մօտ է:

ՏԵՍԻԼ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԷՈՐԳ, ԵԿԵՄ, ՆԱՏԱԼԻԱ, ԱՐՏԷՄ

ԳԷՈՐԳ, Դէմա՛, չոխ հողմը որո՞ւն է փնտաւա՛ն:

Այս էլ չէ... երևի ուղիղը չիմացայ... Ո՛ւմը
հարցնեմ... Զարմանալի փոփոխութիւն է ստացել
այս փողոցը: (Նստալու իսն ծիծուհի է ու չի հողմից և կորու-
սելի որոն որոտը ծեծում է. Արաբէ՛ն հեղեղում է նորան՝
չէտէն էրիտը լեղիւի Դէ՛ր փախաւած Դատուէղէն:) Ոչ ոք
էլ չկայ այս տեղ, որին մարդ գիմի և հարցնի.
Կարծես անապատ լինի: (Տէնէլով Նստալու իսն:) Բայց

*) Աջ, չոխ, պէտք է ընդունել Հանդիսականների դերքէջ նա-
յելով:

ահա... կարելի է այս աղջիկն իմանայ... (Մօպե-
նայով Նապոլեոն, Կառլոս Բոնապարտ-Մեյեր և զանա-
րան)։ Ներեցէք խնդրեմ... :

ՆԱՏԱԼԻԱ, վախճանով։

Ա՛խ։

ԳԵՈՐԳ

Մի՛ վախենաք խնդրեմ... կարելի է հրամանաբե-
ր խնայեմ՝ Մարտիրոսեանցի տունը ո՛րն է այստեղ։

ՆԱՏԱԼԻԱ, շփոթաբեր։

Էս քուչու՞մը Մարտիրոսեանցի տունն չկայ։

Դուք ծէծում է։

ԳԵՈՐԳ

Ինձ այստեղ ասացին։

ՆԱՏԱԼԻԱ, նայելով։

Զիմ գիղի, պարուն։

Դուք սասանի՞ ծէծում է։

ԳԵՈՐԳ

Ո՞ր կողմը հարցնեմ, չէ՞ք իմանում արդեօք։

ՆԱՏԱԼԻԱ, առաջ շփոթաբեր։

Ա՛խ Աստու՛ճ, ասում իմ վուր չեմ գիղի. ի՞նչ
իբ կամենում ինձմէն։

Առաջ սասանի՞ ծէծում դուք։

ԳԵՈՐԳ, աղջկանով։

Ներողութիւն եմ խնդրում, ես ձեզ ներողութիւն
պատճառեցի։ (Մէկ ձեռք աղջկան էն. Գեորգը հե-
տանում է և առանցին)։ Այս ինչ գեղեցիկ արարած
է... Ո՞վ պէտք է լինի սա... Ա՛յ գեղեցկութիւն։

Նայելով զանազան անիւրի՝ դուք է գնում չափ
հաշիւ։

ՏԵՍԻԼԵ

ՆԱՏԱԼԻԱ, ԱՐՏԵՄ, ԴԵՄԻՍ, ԵՄԻԼԻԱ ՄԱՐԳՐԻՏ

Կոմիտասի վրայ։

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ինչ վախեցայ, քա՛ն։ Աբա թէ բաց անին։

Դուք շարժում է։

ՄԱՐԳՐԻՏ, դուք գալով կոմիտասին և այն պէտք
չէ։

Քա՛ն, դուք իս, նստալիս ջան. ի՞նչ խէչէն է միտդ
ինք էլի։

ՆԱՏԱԼԻԱ

Նա *) իմ, Մարգրիտ ջան, մէ չուտ ասա՛ն բաց
անին, թէ չէ յօրէս սիրտս կէհայ։

ՄԱՐԳՐԻՏ, կոմիտասին։

Էս սահաթիս, գէնացվալէ. ի՞նչ է պատահի։

Կոմիտասին է հանում։

ՆԱՏԱԼԻԱ, առանցին։

Ինչքի էն կունձոն ժաժ դու քայ, իմն ինձ կու-
հասնի։ (Դարձեալ դուք ծէծում է)։ Ա՛խ Աստու՛ճ,
բաց անին էլի։

*) Ե տալով մակաղկատով նշանակած (է) պէտք է արտասա-
նել խկ և խկ այնպէս, ինչպէս արտասանվում է չի վանկը բա-
ւել միջում կամ միջում ձայնաւորից յետոյ, օրինակ՝ մա յիս,
Գա յի անէ, Երկնա յիս, Նսա յի, և այլն։ Տես և ծանօթութիւն
ՊԵՊՈ կոմիտասին։

ՏԵՍԻԼ Գ

ՆԱՏԱԼԻԱ, ՄԱՐԳՐԻՏ, ԱՐՏԵՄ, ՄԱՐԳԻՍ

ՄԱՐԳՐԻՏ, դուրս վաղելով դռանից,

Ձիւ մէ չէկա՛ր, Նատալիա ջան . . . (Մէկ ձէռն համբուրում է) Ամա սիրտդ ո՛ւր է գնում. ի՞նչ է պատահի, գէթ աղվանէ: *)

ՆԱՏԱԼԻԱ, աղաւթ շնչելով:

Օ՛հ, հէնց գիդէի սիրտս կէհայ:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Լիդիա պատռվեցաւ, քա՛. ի՞նչ խաբար է:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Էլ վունչինչ, Մարքրիտ ջան, անց կացաւ: Մէջէհէլ Ֆրանտ տղայ վախեցրուց:

Սարգիսը և Արդեմը իրար հետ յածր խոսում են:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Վո՛ւյ քողանամ 'ես, էտ վո՛ւնց:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Վերիւր կօսիմ, Մարքրիտ ջան: Ուրիշ, ձալօն վո՛ւնց է. իմացայ բէհալ է:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Էնդուր էլ չուտ չուտ հարցնում իս: Էտէնց պիտի՞, Նատալիա ջան. տարիք իս անց կացնում ինչկի՛

*) Դ. տառը այս ^ նշանով (^) պէտք է արտասանել որպէս Թուրքաց ٢ կամ Վրացաց ٣:

միզ միտդ կու բերիս:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ինչ անիմ, Մարքրիտ ջան, խօս գիդիս իմ բանը. տանէն ուշ ուշ իմ դուս գալի: Վո՛ւնց է հիմի, մէսան, է՛:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Ինչ նրա հան է, Նատալիա ջան, վուր էլ ինչ ասիմ. զխացան աշխ էլալ:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Գա՛, զո՛ւրթ իս ասո՛ւմ:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Աստու՛հ գիդենայ: Էս ի՞նչ է, իմքին իս առի՛:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Աբա՛, լա՛ւն է, Մարքրիտ ջան, ինձ ամա դերիացու կտրիլ տիլ:

Արդեմը չէռնից ասում է Լուլէ հարպը և բայ անելով որով իս է Մարգրիտին:

ՄԱՐԳՐԻՏ, շնչելով:

Ի՛ւֆ, ի՛ւֆ, ի՛ւֆ, ի՛ւֆ, ի՛ւֆ . . . արեղագի պէ՛ծ է տալի՞, Նատալիա ջան . . . Էս ի՞նչ հիացք իմքին իս առի:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ի՛հ, հէստիկնիրը տեսայ, Մարքրիտ ջան, վուր աճ՛կս վո՛ւնց մնաց . . . Արի՛ հալա, տիս ինչի՛ր յիդ ասիմ քիզ:

ՄԱՐԳՐԻՏ, Նապոլիայի Լեան ասելով:

Արի՛, արի՛, գէնացվալէբի: Աբա ինչ փիքը կօնէի թէ հսօր քու տիսին արժանի կուլէինք . . . Յայ թէ կու ուրախանայ գէդէն:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Նա էլ շատ վուխտ է կարօտիլ էի ձիզ, Աստուծ
գիդենայ:

Թի լեռնի պատած ներս են հասնում. Սարգիսը
և Արարիկը հեղեղում են նորոգ. դուռը
ներսից փակվում է:

ՏԵՍԻԼ Դ

Գ Է Ո Ր Գ, Ի Ս Ա Յ Ի

ԳԷՈՐԳ, վերադառնալով չափ հողմից, հանդիպում է Իսա-
յան, որը գալիս է հանդիպելու հողմից:

Օհ, բարե, պարոն Իսայի:

ԻՍԱՅԻ, դարձյա՞ծ:

Ձենդ ճանանչս գալիս է, ախպեր, ամա չիմ գիդի
ով իս:

ԳԷՈՐԳ

Մի՞թե այդպես փոխվել եմ, Իսայի ջան: (Զեռ-
պալով:) Գէորգ Մասիսեանց:

ԻՍԱՅԻ

Վա, դուն ին, Գիօրգի ջան: (Գլխով համբարում
է նորոն:) Իմացիլ էի եկիլ իս, ամա վուր չէի
ասի, Աստուծ գիդենայ, չէի կանա ճանչնա: Ի՛նչ
խիստ իս փոխվի, ախպեր:

ԳԷՈՐԳ

Տարիքս աւելացան, Իսայի ջան, ու քանի ժամա-
նակ է որ ինձ չես տեսիլ. բայց քեզ տարին չէ
յաղթում, էլի այն Իսային ես: Ի՛նչպէս ես, իս

լաւ ես, Իսայի ջան:

ԻՍԱՅԻ

Գուհանամ իմ Աստծուն, լաւ իմ... Դուն վունց
իս, Գիօրգի ջան, դէգէտ վունց է: Ուրախ կուլի
քու գալուն, էլ ինչ ասիլ գողգէ:

ԳԷՈՐԳ

Լաւ ենք, լաւ, Իսայի ջան, փառք Աստուծոյ:

ԻՍԱՅԻ

է, փառք Աստծուն:

ԳԷՈՐԳ, շարունակելով:

Շատ ուրախ եմ որ քեզ տեսայ, Իսայի, շատ:
Արի երբեմն մեզ մօտ. մէկ հին աղաթի նստենք,
քէֆ անենք: Ելի առաջուայ պէս քէֆ սիրում ես,
Իսայի:

ԻՍԱՅԻ

Վա, առանց քէֆի գրօշ չաժէ միր մարթը, Գիօր-
գի ջան. բաս չիմ սիրում: Ուրիշ, էս ուր իս էլի
էսթէնք:

ԳԷՈՐԳ

Օհ, Իսայի, ամբողջ մէկ ժամ Մարտիրոսեանցի տունն
էի փնտրում. հազիւ գտայ: Ի՛նչպէս փոխվել է
քաղաքը: (Ցոյց դնելով իր աջ իշխոն:) Այստեղ չէր որ
քօխիք էր. հիմայ նայիր, երեք-էտաժանի տներ են
ձգել:

ԻՍԱՅԻ

Լուսաւորվում է միր քաղաքը, Գիօրգի ջան:

ԳԷՈՐԳ

Հա, Իսայի, ես էլ այդպէս եմ տեսնում, որ մեր
քաղաքը դրսից շատ է փոխվում, լուսաւորեալ քա-

ղաքների նման է դառնում. բայց բանն այն է որ ժողովուրդը լուսաւորվի, և սրանից, ես ինչպէս տեսնում եմ, մենք դեռ շատ հեռու ենք:

ԻՍԱՅԻ

Միւր լաւն էլ ու վաղն Աստձու ձեռին է, Գիօրգի ջան, դուն էլ խօսմ լաւ գիդիս. ամա ես կարծում իմ վուր վաղուցվան մարթիքը ուփրօ խէլօք ու արթար էին: Միւր մէջը խօսմ սէր ու աւտալ էլ չկայ. անօրէնութիւնն ու խափիլը շատացաւ: Հիմի տեսնինք թէ դուն ու քու նմանները վունց իք խրատում խալխին:

ԳԵՈՐԳ

Է՛հ, Իսայի, ծովումը մէկ կաթիլը ի՞նչ կարող է անել. դեռ հարիւր տարին էլ բաւական չէ մեզ խեղբի բերելու:

ԻՍԱՅԻ

Ղուրթ իս ասում, ախպէր, ամա դուք էլ գնում իք, էն մոնդրէկ Թէրգի ջուր է ինչոր խմում իք ու դառնում իք խտակ բօն—ժոռ:

ԳԵՈՐԳ, ծիծաղում է:

Հա՛, հա՛, հա՛... Օ՛հ, Իսայի, Ֆրանսերէ՞ն էլ ես սովորել:

ԻՍԱՅԻ

Է՛հ, հէր օխնած, էստուրն ինչ սորվել գուղէ. օրէնքը քառսունն ին անց կենում միւր քուչօքը. այ, դուն էլ նրանց հանդը չունիս հաքիդ: (Գիօրգի փէշը բռնում է:) Էս ի՞նչ կարձ է, ախպէր, նստած իս ձեւիլ տվի:

ԳԵՈՐԳ, աւելի է ծիծաղում:

Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛... Այդ ինչ լաւ խօսք

ասացիր, Իսայի, երբէք մաքիցս չի ընկնի: Ճշմարիտ որ նստած ձեւէլ տուած: Մօղա է, ինչ անես:

ԻՍԱՅԻ

Օ՛հ, Գիօրգի ջան, մօղա ասի՛ր ու պրծա՛ր: Աստուճ է վկայ, քունս կոտրվել է ես մօղերեմէն: Խտակ խառնվեցաւ միւր խալխը. էլ ինչրու հաց ուտելումն էլ մօղնի ին ուզում ժաժ գա: Փուղ պիտի վուր էստուրը դիմնայ՝ թէ չէ: Ինչրու հիմի մէ Ծրաքուէ մուսով եօլա էի գնում, ախպէր, հիմի կի գիշերով մէ գրվանքա կարտօփիլի մումը հէրիք չէ գալի: Էս էլ քի լուսաւորութիւն:

ԳԵՈՐԳ

Լաւ լուսաւորութիւն է, երանի է մեզ... (Ժպտալով:) Գիտես, Իսայի, մէկ վառ մաշխալա առ ձեռքիդ ու տնէ տուն ման արի, հէնց ամենքին խիտն կը լուսաւորես... (Ծիծաղում է:) Է՛հ, մնաս բարեաւ, Իսայի: (Ձեռք բռնելով:) Արի՛ մեր տունն, այ. անպատճառ շնորհ բերես, թէ չէ կը նեղանամ, հաւատմ:

ԻՍԱՅԻ

Գու քամ, գու քամ, բաս չիմ գա: (Ձեռքը բռնելով:) Ամա ինչ նշնելու տղայ իս, Գիօրգի ջան... Հը, ջէր չին նշնում:

ԳԵՈՐԳ

Գու էլ իմ մայրը մի՛ դառնար, Իսայի. այդ ի՞նչ սովորութիւն ունէք, ճշմարիտ. առանց նշանել և պատկել ձեր մէջը խօսել չէ լինում:

ԻՍԱՅԻ

Օ՛հ, մէրը լաւ բան է, Գիօրգի ջան. բաս վունց

խիթարիլն խիղճը քի վրայ :
ԳԵՈՐԳ, Ժողովուրդ :

Մայրս որ իմանայ թէ այդպիսի խորհուրդներ ես տալի ինձ, Իսայի, առաջի բարեկամը քեզ կը համարէ :

ԻՍԱՅԻ

Միթամ ինչ փիս բան կօնէ. առտաս ուրիշներու պէս խափիմ, այ :

ԳԵՈՐԳ

Քո ճշմարտութեան մասին ես բոլորովին հաւատացած եմ, Իսայի ջան : Մնաս բարեաւ : (Տէնէլով Կարապետի որսնը :) Հա, Իսայի, դու չը գիտե՞ս արդեօք՝ այստեղ ո՞վ է կենում :

ԻՍԱՅԻ, յէս է նայում :

Վահ, բաս չեմ գիտի. էս միր աղա Կարապետ Ձամբախովի տունն է : Ինչի՞ վրայ իս հարցնում. փողբլթի բան խօսմ չէ, խիստ մինձ փողբլթնիր ունէ :

ԳԵՈՐԳ

Դու ճանաչում ես դորան, Իսայի :

ԻՍԱՅԻ

Վո՛ւնց թէ կու ճանչնամ. աղա Կարապետը իմը իննամի է ախար, Գիօրգի ջան :

ԳԵՈՐԳ, որսխառնեմք :

Մի՞թէ :

ԻՍԱՅԻ

Աստուճ գիդենայ :

ԳԵՈՐԳ

Իսայի ջան, ծանօթացրու ինձ նորա հետ :

ԻՍԱՅԻ

Ի՞նչ կօնիս. ուզում իս հիղը ննգիր դառնա, թէ կանտորումը բան ունիս :

ԳԵՈՐԳ, Ժողովուրդ :

Չէ, Իսայի, բոլորովին ուրիշ բան է :

ԻՍԱՅԻ

Վահ, ինձմէն ինչ իս թաքցնում. էրէխայ ձեռիս մինձացիլ իս :

ԳԵՈՐԳ

Մի նեղանար, մի, Իսայի ջան. ես քեզ կը խոստովանիմ . . . Այստեղ մէկ աղջիկ տեսայ . . . շատ հետաքրքրեց նա ինձ :

ԻՍԱՅԻ

Ախչիկ տեսար : (Ճեպլի ծայրը շրջանայինն է դնում, յէպլ յէպլ դէպի գլուխը որսում :) Վայ քու աղիս աղայ, էլ հիւռու ուր իմ գնում : Ի՛նչ պտուղ իս, Գիօրգի ջան . . . Թային օքմին գովել է ու էկիլ իս վուրքու աճկով տեսնիս : Ինչի՞ր իս մօզօնում թէ՛ Մարտիրոսինց տունն իմ պտուտում, կօսէ : Չաղ տիղ է, այ. լաւ նշնելու ախչիկ գուզիս՝ էս է :

ԳԵՈՐԳ, որսի :

Մի՞թէ նշանելու է, Իսայի ջան :

ԻՍԱՅԻ

Եստի մտիկ . . . վո՛ւնց թէ նշնելու է. բաս փսակած իս ուզում ուղի :

ԳԵՈՐԳ, ծիծաղում է :

Հա, հա, հա . . .

ԻՍԱՅԻ

Ի՞նչ իս ծիծաղում : Աստուճ գիդենայ, լաւ ախ-

չեկ է՝ ջահիլ, խեղճ, սիրուն, ուսում առած ու բոյին էլ պակաս չունէ։ (Ասանցին)։ Օ՛հ, հորուս մէքիչ միտակ արի։

ԳԵՈՐԳ

Դա է, դա, Իսայի ջան։

ԻՍԱՅԻ, ասանցին։

Այ բախտ... (Գեորգին)։ Բա՛ս զո՛ւր էկաւ քիզ, էլի։

ԳԵՈՐԳ

Շատ, շատ։

ԻՍԱՅԻ, ասանցին։

Մտիկ թէ փուշն ինչ գիդէ։ (Գեորգին)։ Վուր զուր էկաւ, ախպէր, ու՛ արի՛ ձեռաց՝ ես շինիմ էտ բանը... (Գեորգի գրպանին խփում է)։ Իէնդի դա մնօքօ, հըն։

ԳԵՈՐԳ

Ի՛նձ ասա, Իսայի, ո՞վ է այդ աղջիկը։

ԻՍԱՅԻ

Ախչիկն էլ, պարուն դուն իմն իս, միթամ դուն չես գիդի, ինչեր իս ինձ խափում, իրան Ձամբախովի ախչիկն է. շատ հարուստ մարթ է ու քիզ դրուստ հէրութին կօնէ։ Փուշ ու բաժինք էլ էնքան կուտայ, ախպէր, վուր ջէր օջովու էլ չըլին տվի... Կուլի դուն էլ լաւ գիդենաս՝ էրկու հազար թուման փուշ ու երիք հարուր թումանի բաժինք. ուրիշ ի՛նչ իս ու գում, տօ։ Ախչիկը խօմ, օրինաւուր ախչիկ է, ես ու իմ հօքին. նրա խասիաթն աժէ մէ ախչիկ։ Անումով Մարքրիտ է, ամա սրտով մարքրըմներու գլուխն է... Աստու՛ճ գիդենայ, քիզ ամա լաւ բան կուլի, թէ

զուրթ ախչկան հաւնում իս... Հը, բի, խիէ ձեռք, բանը քութա՛հ անինք ու պրծնինք։

ԳԵՈՐԳ

Ե՛հ, Իսայի, ի՛նչեր ես խօսում. ես բողբոլին միտք չունեմ այդ ձեռով ամուսնանալ։ Մի՛թէ կարելի է կին ուզել առանց փոքր ի շատէ նորան ճանաչելու։ Ես ուրիշների վրայ էլ եմ նեղանում այդ մասին, ուր մնաց որ ինքս այդպէս վարվեմ։

ԻՍԱՅԻ

Աբա էնդուր իմ ասում, ախպէր, վուր Թէրզի ջուրը խմում էք, է՛։ Նշնելու ախչիկը վուր կայ, անկտրիլ ձմերուկ է. ինչ բախտը կու տայ, կու տայ։ Վո՛ւնց կանաս դուն նրանցը ճանչնա, եա ո՞վ կու թողնէ քիզ իր նշնելու ախչկայ հիդ սիլի բիլիք անիս։

ԳԵՈՐԳ, ծիծաղում է։

Հա՛, հա՛, հա՛...

ԻՍԱՅԻ, շարունակելով։

Ձէ՛, հիմի չե՛ս ուզի մէ շաքաթ քու տուն էլ դըրգին, վուր ուփքօ լաւ ճանչնենաս։

ԳԵՈՐԳ, ասելի է ծիծաղում։

Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛...

ԻՍԱՅԻ

Միզ էտունք չի սազ գա, ախպէր, մինք խօ Ռսնիր չինք. ես վուր մէ տեսնելով կնիկ իմ ուզի, ի՛նչով է փիս, փառք իմ Աստու՛ն։

ԳԵՈՐԳ, ծղրտելով։

Ինձ որ սպանեն, Իսայի, ես այդպէս չեմ կարող կին ուզել... Բայց ի՛նչ ենք այստեղ կանգնել։

գնանք այսպէս խօսելով՝ եթէ ժամանակ ունենա՞նք :
ԻՍԱՅԻ

Գնանք, ախպէր : Ղուրթ է, 'ես էլ տուն էի գնում, կնիկս մնում կուլի. ամա մէ քիչ քիչ պրավաժատ կոնիմ : (Առանցին :) Զիր արիւր ձեռնեմէս դուս չիմ թողնի : (Գէորգը Իսայու լեւից բռնած՝ խօսելով պանա՞մ է նորան դէպի ող, որ բէմ խորհում պարտահա՞մ էն : Կարապետին :) Էս սհաթիս գալիս իմ, Գիօրգի ջան :

Գէորգը դուրս է գնում այն հողմից :

ՏԵՍԻԼ Ե

ԻՍԱՅԻ, ԿԱՐԱՊԵՏ

ԻՍԱՅԻ, Բռնելով Կարապետի լեւից և առաջ բերելով նորան :

Էս սհաթիս յիդ դու քամ, լաւ խաբար կու իմաց անիմ. էն տղէն մնամ վուր քու Մարքրիտին տեսիլ է էստի բաղձնումն ու հաւնիլ է : Ուզում իմ բանը գլուխ բերի, շատ լաւ տղայ է. հէնց էս սհաթիս յիդ իմ գալի :

Դուրս է վաղում ող հողմից :

ՏԵՍԻԼ Զ

ԿԱՐԱՊԵՏ, Դէստի. Երկուր ժամանակ մնում է ապշած :

Ի՞նչ ասա՞ւ . . . Մարքրիտին տեսիլ է ու հաւնիլ է, կուէ՛ . . . Դժվել է թէ էրազումն է, թէ էն տղէն

մասխարա է գցի . . . Ախար իմ Մարքրիտին ո՞վ կու հաւնի : *) Մէ տեսնիմ ինչ խաբար է : (Դուրս է գնում :) Ո՞վ կուլի էն տղէն . . . Լաւը կի էրեւումէ, ախպէր, ովոր վուր է ու . . . Իմ օրումը չիմ տեսի . . . Լաւը վուր չըլի, Իսային չէր խառնվի. իմ խաթր շատ ունէ . . . Կո՛ւլի ղուրթ Աստու՛ծ օղորմայ ու Մարքրիտի ցաւեմէն պրծնիմ . . . Դժար չէ՞ մարթու համա վուր փուղ էլ ունենայ, խիլք էլ ունենայ ու ախ չիկը զեղճ ըլի . . . Ի՞նչ օյին գուզէք հանիլ իմ, Աստու՛ծ գիգենայ. ամա վուր ղսմաթը չէ կտրում՝ ի՞նչ անիմ. վուր օչով չէ ուզում . . . Էսէնց էլ աշխարք կուլի . . . Լաւ տղէրքն ասում ին՝ սիրուն ըլի, կուէ, ու փսին խօս՝ Էս ինքս չիմ տա : (Սարգիսը դուրս է գնում :) Այ քանդվի էս աշխարքը, լաւն էլ ու վաղն էլ հիդը, հը՛ւ :

Դուրս է գնում Դէստի :

*) Այս տեղ հանգուցեալ Ամբրեկեանը աւելացրել է մշտ այս խօսքերը՝ «Թէ ինչ է Դէստի, Էս իմ Մարքրիտին : »

ՏԵՍԵՐԸ ԵՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Կարապետի տանը շքեղ սենեակ երեք ղոնոպ՝ աջ, ձախ եւ մէջ տեղը : Զախ կողմը կուշետկա փոքրիկ սեղանով եւ բազկա-
թոռով, իսկ աջ՝ ղիւան մեծ սեղանով եւ բազկաթոռներով :
Խորքումը աթոռներ : Սեղանները ծածկուած են զեղեցիկ սփռոց-
ներով եւ ղոնները դրապրիներով : Մեծ հայելի եւ ժամացոյց, որը
բանում է եւ ցոյց է տալի կէսօրից մէկ քառորդ անց :

ՏԵՍԻԼ ԱՌԱՋԻՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ, ՄԱՐԳՐԻՏ

ԿԱՐԱՊԵՏ, հարմար է մըջի դռանից, ծանր փայլով սառն է
գալի եւ դռնի վրայի վրայի սեղանի վրայ՝ խոն-
չում է :

Մարքրիտ :

Նստում է այն սեղանի ճոյ :

ՄԱՐԳՐԻՏ, դուրս գալով չափ դռանից :

Համէ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էսօր բալկոնումն էլիլ ին :

ՄԱՐԳՐԻՏ

Հա, մամի ջան, մէկ դուս գնացի :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Օքմին տղայ տեսաւ քիզ բալկոնումը :

ՄԱՐԳՐԻՏ

Չէ, մամի ջան, օչով չիմ տեսի :

ԿԱՐԱՊԵՏ, հարմար է եւ սառն է :

Ի՞նչ մօզօնից էն սարսաղ Իսային . նրան էլ մարթ-
ինչ ասում է, էն սհաթին աւտում է : (Մարգրիտին :)
Մէ ինձ ասա, բալկոնը ինչի՞ համա դուս գնացիր .
չատ սիրուն կարծիքակա իս, քու գլխի արիւր, վուր
դիփունանքը քիզ վրայ մայիլ մնան :

ՄԱՐԳՐԻՏ, հիսույ :

Սէյր անելու խօ չը դուս գնացի, մամի ջան : Կի-
նաղամ դռնիւրը կոտրեցին . դուս մօտիկ անիմ, տեհ-
նիմ նատալէէն է, ու հանց դուռը բաց արին, էն
սհաթին յիդ տուն էկայ, Աստուճ գիդենայ :

ԿԱՐԱՊԵՏ, հարմար է :

Նատալէէն էստի էր դանա :

ՄԱՐԳՐԻՏ

Հիմի էլ էստի է, դէդի մօտ նստած :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էստի է : Իժումնա էր դուսը բալկոնումը :

ՄԱՐԳՐԻՏ

Չէ, մամի ջան, նա էլ չէ էլի :

ԿԱՐԱՊԵՏ, հարմար է :

Բեսաբ նամաղուլ իս անում, դրուստ ասա :

ՄԱՐԳՐԻՏ

Աստուճ գիդենայ, մամի ջան, չէ էլի . ինչ բալկո-
նի սիրտ ունէր, ահու ջէր էլի սիրտը յիդ չէ էկի :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ի՞նչ ահ :

ՄԱՐԳՐԻՏ, սառն է :

Վայ մէ, էս ի՞նչ ասի, խօ նատալէէն կու ջգրվի :
(Կարապետին :) Չիմ գիդի ինչի վրայ էլ վախեցիլ է :

601-109

15.5.2004

ԿԱՐԱՊԵՏ, Վեր հենարդ:

Մարբրիտ, ինձ խօս կու ճանչնաւ. ասան դրուստը,
թէ չէ էլ ինձմէն չիս պրծնի:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Վա, ես ի՞նչ անիմ, մամի ջան. ասում էր թէ մէ
փրանտ տղայ վախեցրուց, կօսէ. ամա գէնացվալէ,
մամի ջան, ինձմէն վունչիչ չասիս, թէ չէ նրամէն էլ
չիմ պրծնի:

ԿԱՐԱՊԵՏ, ասանցին:

Փռանտ տղայ: (Մարգրիտին:) Լաւ է. գնա՛ Նատալիին
ասան էստի գայ: (Մարգրիտը գնում է:) Ռէգէտ վունց է:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Ելի պառկած է:

Ռեգէտ է գնում չափ դռնից:

ՏԵՍԻԼԲ

ԿԱՐԱՊԵՏ, Դէստ:

Յայ էնէնց պառկի վուր էլ չը վիկենայ, հը:
Օղլուշաղ մօզօնօղին էլ ի՞նչ ասիմ... Ախար պա-
տիժ է՞. դուս իս գնում, քրտինք իս քաշում, սուտ
ու դուրթ իս ասում, տուն իս գալի մէ թիքա հացը
քնթէդ հանում ին... Հալթաթտա, ումը չի պատա-
հի հիվընդութին. ամա վուր մարթ գնայ, զոռով
հիվընդանայ, էնդու պէս էլ ասմախութին կոլի աշ-
խարքումը... Շատ վուխտ էր հէքիմ չէր էկի իմ
տուն ու ճիւղ ճիւղ թումնիրը չէր համբրիլ տվի...
Յօրէն Նատալիէն գալիս է. վունց կոտրիմ վուր

դրուստն իմանամ, թէ չէ հիմիկան վուխտը խօ
դրուստ խօսիլը աղաթ չէ:

ՏԵՍԻԼ Գ

ԿԱՐԱՊԵՏ, ՆԱՏԱԼԻԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ, Նատալիային, որ հոգում է չափ դռնից:

Օհ, բարով, Նատալիա ջան:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Բարով, ձիա ջան:

Մէ՛ Դէստ չէս էս պալի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էս ի՞նչ խէչմէն է, միտտ ինք էկի, ասիլիկաւ
րուն:

Նատալիա է:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ի՞նչ խէչմէն պիտի ըլի, ձիա ջան. իմացայ վուր
ձայն բէհալ է ու էկայ տեսնելու:

ԿԱՐԱՊԵՏ, ասանցին:

Էտ է վուր աւտացի: (Նատալիային:) Ի՞նչիւր իս խօ-
սում, Նատալիա, հէնց գիդենաս քիզ չը ճանչնենամ:
Հիմի քու մարթու տուն գնալու վուխտն է, էս չախըն
ի՞նչ կուլիս շինում դուն էստի, թէ վուր մէ բան չլի:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ի՞նչ բան պիտի ըլի, եագ. խօմ չիմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Նա էլ գիդիմ վուր եագ չիս ու ջիգրս էլ էնդու
վրայ է գալի, վուր ուշ ուշ իս գալի. ամա՛ ես հուշ

տով իմանում իմ վուր, առանց միգէզ չէիր դա էստի :
ՆԱՏԱՆԻՍ

Դու՛ն վուր, ձիա ջան, բանեմէն բան կու հանիս.
ասում իմ վուր ձալօի տիս էկայ, Աստու՛ճ գիղենայ :
ԿԱՐԱՊԵՏ, առանցին :

Խէրխիս չը կտրից : (Նապոլեոնի ժողովուրդը) Բա՛ս
վո՛ւնց էր վուր էն տղէն վախեցրուց քիզ :

ՆԱՏԱՆԻՍ, շինվում է :

Քիզ ո՞վ ասաւ, ձիա ջան :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ծիտը խաբարն էքի :

ՆԱՏԱՆԻՍ

Մարքրիտը կօւէր էլի, նրա բերնումը խօ լօբի չե
դըչըվի :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Չէ, Մարքրիտը ինձ վունչիչ չէ ասի, ամա մէ ինձ
պատմէ վո՛ւնց է էլի էտ բանը :

ՆԱՏԱՆԻՍ

Է՛հ, անմիղ բան էր, ձիա ջան, Աստու՛ճ գիղենայ :
ամա փեսին չասիս գէթաղվանէ :

ԿԱՐԱՊԵՏ, առանցին :

Ի՛րբաւ ձուգը չանգլին : (Նապոլեոնի) Չէ, չիմասի,
ասա :

ՆԱՏԱՆԻՍ, ախար ձոյ քաշելով դէպի Կարապետը :

Քիմէն ի՛նչ թաքցնիմ, ձիա ջան : Էս օր առու-
տեհան տալը ղըգիլ էր թէ՛ նուր մաղաղինումն էժան
ապրանք ին ծախում, կօսէ : Քանի վուխտ էր ինձ
ամա դերիացու էի ուզում, ես էլ դնացի իմ տալուչ
հիդ ու ինչ ուզում էի առայ :

ԿԱՐԱՊԵՏ, հեգնալու չեով :

Է՛տ է, հիմի մինք տանը նստինք ու միւր բանը
դուք շինեցէք :

ՆԱՏԱՆԻՍ

Մաղաղինեմէն վուր դուս էկանք, տալս ուրոր գնաց,
հարկաւոր բան ունէր, ու ես մէնակ միւր պստի բջի
աբով էկայ էստի :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Յօրէսի դէնը առանց բջի էլ կու ման դաք Ասծու
օղորմութենով : Իժո՛ւմ . . .

ՆԱՏԱՆԻՍ

Դրանը վուր մօդ էկայ, ձիա ջան, մէ ջէհէլ ֆրանտ
տղայ առաչ էկաւ, մէ հէստի հանգը գլուխ վեր էքի,
կօսէիր նրա բիձու ախչիկն ըլիմ, ու հարցրուց թէ՛
Մարտիրոսեանցի տունը խօմ չէք գիղի, կօսէ : Մէբաշ
հէստի վախեցայ, ձիա ջան, վուր ահու կինաղամ
սիրտս գնաց :

ԿԱՐԱՊԵՏ, ճիշդի ծայրը շրջանդներին է պահում :
Իժո՛ւմ . . .

ՆԱՏԱՆԻՍ

Իժո՛ւմ էլ ինչ, ասի վուր ես նրա տունը չիմ դի-
ղի. նա էնէնցը դիվիւր գնաց միւր քուչօքն ու ես
տուն էկայ էստի :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Վա՛, հէր օխնած, էտու համա էլ ո՛ւր էիր վախե-
նում. խօմ չէր կուլ տայ :

ՆԱՏԱՆԻՍ

Արի ասա էլի, մէ բաշ վախեցայ .

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ի՞նչ հանգի տղայ էր :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Դիմի նրան էի տնդղում, նրա գլխի արիւժը գիգենայ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ձէ՛, մայինց, Եսար :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Մէ ջէհէլ Փրանտ տղայ էր, էլն, ամա խիտ կարճ շուրիւր ունէր հաքին ու ձեռին էլ զիղին փեր-
չըտկներ :

ԿԱՐԱՊԵՏ, ասանչին :

Հէնց նա է : (Նստալիային :) Կարճ շուրիւր ունէր
ասում ին :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Հա :

ԿԱՐԱՊԵՏ, Գլուխը շարժելու եւ ասանչին :

Հէնց էնէնց է. ամա Իսային խօսմ չը խափից ինձ :
(Նստալիային :) Էտ լաւ բան է էկի գլխիտ, ակադեր :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Է, ձիա ջան, վուր միտս է գալի, ծնգնիրս ջեր
էլն դողում է :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Նատ լաւ էլ է ըլում. ձիգ ինչըու մէ լաւ օյին չը
գան, խիլքի չիք գա : Աբա ի՞նչ կարք է վուր մա-
ղազներուսն ու քուչա քուչա մէնակ սէյր իք ան-
ում : Տօ, դերիայ գուգէիւր, քու մարթն ուփրօ էժանն
ու լաւը չէր առնի :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Գէնացվալէ, ձիա ջան, փեսին վունչիչ չասիս, թէ

չէ խօմ գիղիս նրա խասիաթը, էլ տանեմէն դուս չի
թողնի :

ԿԱՐԱՊԵՏ, ասանչին :

Դժվըլ իմ : (Նստալիային :) Էտ է, ջհէլ տղերքը ձիգ
հիդ քուչումը մասլահաթնիր սարքին ու (Կանայի
չայնուլ :) փեսին վունչիչ չասիս : (Իր չայնուլ :) Շինվե-
ցաւ մարդկերանց բանն էլն :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Քա, Էտ ինչ միդ ունիմ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էն միդն ունիս վուր մաղազիէք ման գալը միդ
կնիկարմտին չի վայիլն, չէ :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Թէ կի աշխարքը ման է գալի, քա :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Է՛հ, աշխարքը : Էտ է վուր շատ մէկս մէկու մտիկ
տալով խտակ քուացիլիք, է՛ : Մախլաս, բայրաղնիրս
խիտտ իք վիւր թողի : (Չայնուլ Դեղեւուլ :) Ուրիշ, ինչ
բարին հարցնիր, խօ լաւ իս :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Փառք Աստծու, ձիա ջան. դուն վննց իս :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Վունցոր տեսնում իս, լաւ իմ : Ամա ձալօխդ խօմ
տեսար, մէ քիչ նրա բէհալըթիւր քէփս խարաք է
անում :

ՏԵՍԻԼ Դ

ՆՐԱՆՔ, ՄԱՐԳՐԻՏ

ՄԱՐԳՐԻՏ, դուքս Գալիլ չախ դուքս :

Ճաշը վերդի կու անուշ անիք, մամի ջան, բալ-
կոնումը թէ բախչումը :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ասա վեր բախչումը գցին սուփրէն ու մէ պրիբոր
էլ աւելցնին :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ձիա ջան, ես ճաշին չիմ կանա կենա :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Լայիլ կօնիս :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Աստուծ գիղենայ, չիմ կանա, ձիա ջան : Իսային չի
էլ գիղի թէ էստի պիտի էկիլ էի :

Մարգարիտն է Մարգարիտն :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հաջաթ չէ, դուն արխային կաց :

Մարգարիտն է Չէլ է լինում :

ՆԱՏԱԼԻԱ, ճիշտը Մարգարիտն :

Հիմի ի՞նչ կուէր վեր իմ ափալը ձիին չէիր ասի :

ՄԱՐԳՐԻՏ

Ո՞վ է բան ասի, ի՞նչ իս ասում :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Քու ճոթրվիլը գիղենայ :

ՄԱՐԳՐԻՏ

Ի՛հ, ու ցնաւոր իս Նատալիա ջան, արա մամին

Հարցու թէ՛ բան իմ ասի :

ՆԱՏԱԼԻԱ, չէսէրով սպասում է Մարգարիտն :

Մուշափ տու, թավլափիան :

ՄԱՐԳՐԻՏ

Քա, ասում իմ վեր վունչիչ չիմ ասի . ի՞նչ անա-
ւատալի իս :

ԿԱՐԱՊԵՏ, Մարգարիտն պիտի լինի :

Հը, ի՞նչ ղալմաղալ սարքեցիք : (Մարգարիտն) : Ես
քիզ չասի, թէ գնա մէ պրիբոր աւելցնիլ տու : Դէ,
չուտ արա, էն մարթը գու քայ, ամութ է :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ո՞ւմ ունիս ղոնաղ, ձիա ջան :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ղոնաղ չէ, հիմի սաղանդար . քու մարթը պիտի
գայ :

ՄԱՐԳՐԻՏ, Մարգարիտն :

Ես ի՞նչ լաւ օր լուսացաւ :

Դուքս է վաղում չախ դուքս :

ՏԵՍԻԼ Ե

ԿԱՐԱՊԵՏ, ՆԱՏԱԼԻԱ

ՆԱՏԱԼԻԱ

Բաս ես չիմ կենայ, ձիա ջան, էստի . վայ թէ
ջիզը գայ, վեր տունը մէնակ իմ թողի :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Տօ, ինչի՞ պիտի ջիզը գայ . նա ինձ էս սհաթիս
ասաւ վեր ճաշին գուքամ քի մօղ, կօսէ . ես էլ

կօսիմ՝ վուր տուն էկայ, ալօշկեմէն միթամ քիզ աւե-
սայ վուր տուն էիր գնում ու կանչեցի: Էստումը
ի՞նչ կայ ջգրվելու:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Վայ թէ հոնց ուլիւ խիալ տանէ, ձիա ջան:

ԿԱՐԱՊԵՏ, ասանչին:

Խիստ խուռը փիքը անող վուր նա է: (Նախալխո-
յին:) Տօ, ի՞նչ կայ հստի խիալ տանելու. կօսիմ
հոնց էր, նա էլ պիտի աւտայ վուր հոնց էր:

ՆԱՏԱԼԻԱ, ասանչին:

Բաս վուչիչ չիւ ասի, ձիա ջան:

ԿԱՐԱՊԵՏ, ասանչին:

Ախմախ էլ կուլիմ: (Նախալխոյին:) Ասի վուր չիմ
ասի, խօ գիդիս՝ իմ խօսկը խօսկ է:

ՏԵՍԻԼ Ջ

ՆՐԱՆՔ, ԻՍԱՅԻ

ԻՍԱՅԻ, ներս հանելով միջի դռանից, դարձացած դռանում է
դէպի Նախալխոյին:

Վա, դուն հստի՞ իս գանա, եփն էկար:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Հէնց էս սահաթիս:

ԻՍԱՅԻ

Ի՞նչ գիդիք թէ ես հստի պիտի գամ:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Վուր չէին իմաց արի, ի՞նչ կու գիդէնէի, իմաս-
տուն խօմ չէի: Տուն էի գնում, ձիէն ալօշկեմէն

տեսաւ ինձ ու ասաւ թէ փեսէն ճաշին գու քայ,
կօսէ, ու դուն էլ արի:

ԻՍԱՅԻ

Հէնց հիմի:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Հէնց հիմի, քա:

ԻՍԱՅԻ, ասանչին:

Ո՛ւհ, սիրտս յիդ էկաւ: (Նախալխոյին:) Ղճըր իս
ասում:

ԿԱՐԱՊԵՏ, լէր է կէսում:

Հէր օխնած, տուն էկար՝ մէ բարով ասա, հազար
բարի լսէ. պէտսովի անելու խօ չիս էկի:

ԻՍԱՅԻ

Ի՞նչ պէտսովի խիլք ունիմ ես. մէ բաշ արմցայ
վուր սրան հստի տեսայ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ի՞նչ կայ, ախպէր, հստի արմնալու. դուն չասի՞ր
թէ էս սահաթիս գու քամ, կօսէ: Տուն էկայ, տես-
նիմ դա տուն էր գնում ու կանչեցի. թէ շնորակալ
չիս, գուղիս յիդ տուն ղըգէ, հաւիրը ջուր տալ
գուղենան: Արա էնդուր իմ ասում, Իսայի, վուր
միդմէն հիռու իք ման գալի է՛. գնալ ու գալ վուր
ունէնաք միդ մօդ, քու կնդայ հստի ըլելու վրայ չէիր
արմնա:

ԻՍԱՅԻ

Ի՞նչ ասիմ, Գարասիմ եակուլիչ. Աստուծ գիդենայ,
հիմիկվան Ժամանակումը հէնց գիդենաս օրիւր կար-
ճացաւ. մարթ իր բանին էլ չէ վրահանում:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Թու գուլի գուլթոս, ասած է, քաղա օր խելիթ իճմէլա: Ե՛, մախլաս. ուրիշ վճենց իս: (Նստում է:)
Վա՛, նստեցէք է՛:

Իսային և Նստում իսն նստում են ոչնպէս, որ
Իսային գրանդում է Կարապետին և Նստում իսին
ձեջ:

ԻՍԱՅԻ

Փառք Աստու, վճենցոր տեսնում իս, ապրում ինք.
խնամին վճենց է:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Նրա բէհալութիւնը իս ջանդա բէզար արաւ ինձ:
յօրէն էլի պառկած է:

ԻՍԱՅԻ

Աստու՛ լաւութիւն տայ, ի՞նչն է:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աստու՛ վճենց գիդէ իմ գլուխը:

ՆԱՏԱԼԻԱ, ԻՍԱՅԻ:

Ձալօի գլխացաւն էլի աշլա է էլի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Տօ՛, հաղիւր դրուստ խօսիք: Երիզուն տասերկու
սհաթն էր վուր տուն էկաւ... Ինչոր անդէր ու
մունդրէկ լօտօ իք մօզօնի... զառափի գլուխ պիտի
վուր ձիւր համբըրին զիմնայ: (Իսային գլուխը շարժելով
յանդիմանում է Նստում իսին:) Քառսուն հոբի մէտի մօդ
իք ըլում մէ օթախումը, հէնց զիդենաս Խօջի բաղ-
նին ըլի, իժում տաք տաք դուս իք գալի կէս զի-
շերին ու հալթաթտա գլուխն էլ կու ցաւի ու վուտն
էլ: Մախլաս, մէ քիչ պիտի լիամներուդ զայիմ պա-

հինք, թէ չէ վայ միր միսկը յօրէսի դէնը:

ԻՍԱՅԻ

Աւետարանի խօսկիր իս ասում, Գարասիմ Եակուլէ,
Ես ու իմ հոբին:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Խիղճ ախչկիրք, եարաբ ինչ պիտի ըլի միր չարէն.
էլ տէատրումը բան չը մնաց վուր միզ վրայ չասին:
Աստու՛ զիդենայ լաւ բան է. մարթիքն ուղենան
բաղը գնան քէփ անելու, ուղենան մէկ մէկու մօդ
րիգիս պուրիք սարքին, ուղենան ինչրու կէս զիշերն
էլ կլուբումն ըլին ու, մինք կի մէ լօտօ էլ չը կանե-
նանք խաղա: Բաս մէնակ չուրս պատի մէջը ճիտը
ձքինք ու նստինք: Թէ գուղիք դուք զիփ տանը կա-
ցէք, մինք էլ տանը կուլինք:

ԻՍԱՅԻ

Լաւ է, ձէնդ, ճիանուրը մի՛ սարքի: Ետէնց իք իս-
տում վուր տուն ու տիղը քօծի ու բջի արով է մնում, է՛:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Նատալիէն էլ զուրթ է ասում, Իսայի: (Նստում իսն
հեգնանք շարժումներ է ցոյց պալի Իսային:) Թէ դրանք
խէրով չին, մէ մինձ խէրով ապրանք մինք էլ չինք...
Ե՛հ, գնանք բախէն, ինչրու սուվրէն էլ կու գցին:
(Վեր էն կենում:) Հա... (Նստում իսին:) Ես սահաթիս
գալիս ինք, Նատալիա:

Նստում իսն գնալով, Իսայի ծածուկ, շար-
ժումներով ինքում է Կարապետին, որ
Իսային ոչինչ չասէ. Կարապետը նշանե-
րով հանգստանում է Նստում իսին, որը
յեպոյ դուրս է գնում չախ դասից:

ՏԵՍԻԼ Է

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԻՍԱՅԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ի՞նչ էիր ասում էլախտ, Իսայի :

ԻՍԱՅԻ

Ել ի՞նչ էի ասում. արա ի՞նչ իս տալի, ախչկաստ բանը շննիլ իմ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Է՛հ, հանաք իս անում, Իսայի :

ԻՍԱՅԻ

Հանաք կի չէ, ղուրթ իմ ասում, քու արիւր. քունը սուտ չը գիդենաս, իմ արիւն իմ ասում : Աբա վուր ասում իմ, թէ մարթ չի գիդի ինչ կու պատահի :

ԿԱՏԱՊԵՏ, ԽԱՄԱՅԻՆ :

Թէ էնէնց է, 'ես լաւ գիդիմ ինչոր պատահիլ է :

ԻՍԱՅԻ, շարաւնալէլով :

ՏՕ՝ հալալ միամիտ ինձ ամա տուն էի զնում. հէնց էստի էւէտ էն տղէն ռաստ էկաւ ու միամիտ հիդը խօսելիս, իմացայ վուր Մարքրիտին տեսիլ է, չիմ գիդի բարկօնումը թէ դրանը, ու շատ հաւնիլ է :

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԽԱՄԱՅԻՆ :

Ել էստումը խիալ չկայ, Նատալիի օյինն է :

ԻՍԱՅԻ

Իմը ջեր խիլքս չը կտրից. ամա վուր փիքը արի թէ մարթ ու կնգայ բանը 'երգնբումն է շննվում, կօսէ, 'ես էլ հալալթտա ինչ կանացի՝ Մարքրիտին

գովեցի. հոգուս էլ մինձ միսկ չարի. լաւ ախչիկ է, 'ես ու իմ հոգին : Հիմի դուն կու գիդենաս, եա կու իմանաս, ղուրթ Մարքրիտին է տեսիլ, թէ էստի ուրիշ օքմին է էլի :

ԿԱՐԱՊԵՏ, որ խորին ուշադրութեամբ ոչինչ էր դնում, ասացին :

Կուդիս ծվաց ախար է՛ : (Խաչյան :) Հա, Մարքրիտն ասիլ էր դեղին, թէ քուչի դրանը կանգնած էի, կօսէ, ու մէ ջհէլ փռանտ տղայ անց ու դարց արաւ, կօսէ, ու խիստ խիթից, կօսէ :

ԻՍԱՅԻ

Հէնց էտէնց է բանը, վունցոր մաշուր արի :

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԽԱՄԱՅԻՆ :

Եա է վուր իմացար : (Խաչյան :) Ամա իրան վունչիչ չասիս թէ Աստուձ կու սիրիս, միթամ վունչիչ չիս գիդի :

ԻՍԱՅԻ

Վա, խիլքս հաց ու պանրի հիդ իմ կերի՛ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հա, էնէնց մուղայիթացնում իմ : (Նապոմ է :) Քու արիւր, իմացիլ կուլի վուր փուղ շատ ունիմ, ու հալալթտա ախչիկս էլ կարտինկա կու էրեհը :

Հրաւիրում է Խաչյան 'սպիտակ :

ԻՍԱՅԻ, 'սպիտակ :

Քու աղիզ արիւն իմ ասում, Գարասիմ Նակուլիչ, վուր էն տղի հիդ խօսելիս, իմ մակումն էլ էտ անց կացաւ : Չասիս թէ խիլքս բան չէ կտրում, հըա՛. . . Փիքը արի, վուր լժային օքմին իմքին բան է ասի նրան ու էստի զասիդի անց ու դարց է արի, Մար-

քրիստին ուղեցիլ է իր աճկով տնդդի: Ախար խիստ բօնժուռնիր ին էս հիմկվան տղերքն է. օջովն խօսկին չին աւտում: Ծանդր ու թէթիւ է արի իր մտկումը, ու խօսելիս էլ մաշուր արի վուր սիրունութենի վրայ խիստ հարց ու փութոյ չէր անում: Հէնց էն է խասիաթն ու վարքն էր հարցնում զիւր:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Գիշիմ, դուն էլ կու գովէիր:

ԻՍԱՅԻ

Վա, բաս կու փտնէի. նշնելու ախշկայ խասիաթը սուտ էլ վուր գովին՝ միսկ չէ, կօսէ, ու Մարքրիտը խօմ զուրթ լաւ խասիաթ ունէ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Իժում, ո՞վ է էտ տղէն. իմ օրումը չիմ տեսի:

ԻՍԱՅԻ

Շատ լաւ տղայ է, նս ու իմ հոքին, Գարասիմ Նակուլիչ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ախար ո՞վ է, ո՞ւմ վուրթի է, մէ ասա է...

ԻՍԱՅԻ

Այ Մասիսինց Նիկողոսի տղէն է էլի. էս մօզիկ ժուգն էկաւ ու խիստ լաւ տիղ ին տվի էստի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Նա է: Էտ խօմ Աստուծ զամբիւով զէվէր է զրդի միղ ամա: Իմացիլ իմ, շատ լաւ տղայ ին գովում ու զուրթ լաւ տիղ էլ է ճարի:

ԻՍԱՅԻ

Վա, խօմ զիղիս, հաղար թումէն սուտ չիմ ասի, էն էլ քի մօդ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Իժում, փութի (անում տվիլ իմքին):

Վա, բաս առանց էտ կուլէր. քրթամի Զօջօխէթս զաանաթլէբս, ասած է:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Իժում, ասի:

Յանն իր պատիւով էլի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էտ զաղամին մէ բաշ: Զօջօխէթս զաղամին մէ բաշ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հէր օխնած, զանա էս մէ օր վուր ասի թէ էտ զաղամի կու տամ, խօմ չանի թէ հէնց ով ուստ զայ զիվուռանցն էտէնց ասա: Ձեր կէսը կօսէիր, իժում սանդուխտ սանդուխտ զիվիր կէհէիր:

ԻՍԱՅԻ

Ձեր ըլի, քու արիւր, Գարասիմ Նակուլիչ, մուշտարիք շատ ունէ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ռէ լաւ, ինչ ասիլ իմ ասիլ իս, օղուտ մէ օտկէ ու էս Մարքրիտի ցաւեմէն պրծըցրու ինծ:

ԻՍԱՅԻ

Օտկիլ էլ իմ ու պրծիլ էլ, ամա բանն էստու վրայ է, վուր մէ տիղ հարանըքումը, էա նշանտէքումը պիտի ապտ բերինք Մարքրիտի հիւ:

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԿԱՐԱՊԵՏ:

Կու շինվի բանս, հը: (Իսայան:) Ել ինչ հարսնիք
ու նշանտեք, Իսայի, թէ՞ վուր ասում իս՝ տեսիլ է ու
հաւնիլ է, կօսէ:

ԻՍԱՅԻ

Վա, հէր օխնած, մարթ է ու քէփ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Վուր չը հաւնի, իժնում:

ԻՍԱՅԻ

Վուր չը հաւնի, նա իր համա, մինք միզ ամա.
զօռով բան կուլն աշխրբումը:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Չէ, Իսայի, դուն նրան էստի բի էս գիշեր էւէտ:

ԻՍԱՅԻ

Իժնում: Ես գտի զօ ին՝ ամա, ծանոյս զի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Իժնում ինչ, բի էլի: Ես գտի միտմանիս լայ:

ԻՍԱՅԻ

Ձեր վուր նշան տալու խօսկ չէ տվի, վոնց բերիմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հաջաթ չէ, նշանն էլ կու տալ տանք էլի:

ԻՍԱՅԻ

Վա, վուր չը տայ, խօսի խայտառակ կուլնիք:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Վոնց թէ չը տայ, նրա հօրն օղորմի, իմ տուն

տուն զայ ու առանց նշան տալու դոն գնայ:

ԻՍԱՅԻ

Նա էլ էտ իմ ասում, Գարսափմ Նակուլիչ, վուր
մէ տիղ հարսնբումը. ես նշանտեքումը ուստ բե-

րինք է: Եստի վունչիչ ամութ բան չկայ, համ էլ
ոլ կու իմանայ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աբա քիմէն չիմ արմնում, Իսայի, իմ մունդրէ-
կի ափալը չիմ գիղի. էն տղէն մէկ հիռու մօղիկ
տեսիլ է ու ձիւ հաւնիլ է, հիմի գոլգիս դիփ մէտի
մօշլա ըրի բանը: Չէ, ախպէր, դուն նրան տուն բի
էստի, տուն. ես գիղիմ վուցոր մէ նմուտումը մա-
լամաթը մէջը կու դնիմ:

Վէր է Գէնում ե մի գոնի գայլ ունց ու-
գի թիլիս ըրի Կար: Ե ունում: Ես միտմանիս լայ
էլ թիլիս: ԻՍԱՅԻ, Վէր Գէնում:

Բա զօռով իս ուղում նշան տալ տա, էտ խօսմ
խտակ խափելու հիսար է: Իժնում մի՞խկ չէ Ասծու
մօղ: Ես գտի զօ ին՝ ամա, ծանոյս զի:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Կարայած նայում է Իսայան, յետոյ:

Խափիլը վունն է, ինչի իս ասում, Իսայի. դուն
ուղում իս հայր Աբրահամու վախտվան հանգը ժաժ
գամ: Ասած է՝ ինչ երգիր գնաս, էն երգրի գղակ
ծածկէ, կօսէ: Աբա քիղ իմ հարցնում, էս միր
քախկումը վուր մէկ մէկու չըլին խափում, մէ օր
կանայ մարթ ապրի, կանայ վուտը վուտի առչիվը
դնի: Տօ, ինչ գոլգիս փէշակ տա, ինչ գոլգիս ա-
ռուտուր ասա, մէկը կայ վուր առանց խափիլ եօլա
ըրի տանում իր բանը: Քանի օրինակ գոլգիս ասիմ. . .
Հմ, տօ, հացը վուր հաց է, քուչումը ննգած վուր
տեսնում իս, միխկ իս համարում գանա, վիր իս
կալնում, թէ ինչ է, մարթու վուտի տալը չը
ննգնի, կօսէ. չէ վուր սուրփ իս համարում:

Ի՞նչ հասցիք, լայն մայր ԵՐԱՅՈՒԹՅԱՆ փողով Ե՛ր ցովից
Բաս ինչ է, Ասծու տուրք է:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հա՛, ես էլ էտ իմ ասում է՝ արքա հիմի էն Ասծու
տուրքի ծախողը ինչ հանգն է խափում միդ: Ալուր
իս ուզում մէ յոնումն, ախպէր, ինչ ասիս մէջը դուս
է դալի. թխած իս առնում՝ կշռումը պակաս ին
տալի. բաս հիմի քու մտքումը հաց թխողներուն
պիտի խիստին էլի: Էստու վրայ վաթար խմմ մէ
կէնիրն ին ժած դալի: Ամա փէշաքրերուն ու ման
դրում ծախողներուն թողնինք, ասինք խիղճ մարթիք
ին. խիղճ վուր հաց գոյնայ ուտելու, միսկ չէ,
կօսէ: Աբա էս քու հարուստներն ինչ ին անում, թէ
գուզ էս քու դրանիցի ապրանք ծախողները խոսե
նինք թէ նրանցմէն վո՞ւրն է հալալ առուտուր անում:
Ասում ին երկու շահի շահ առնիլը միսկ է, կօսէ.
նրանք կի մէ դրօշի կարաքը վեց արասով ին ծա
խում, պօմադա է, կօսէ. . . Ի՛նչ պօմադա, ի՛նչ
փլաւ, ի՛նչ փստան, դիփ խափիլ ու խափիլ. խա
փիլը հասուրը կօսին, թէ գուզիս, չէ թէ ախչիկ
մարթու տալուն. . . Հը, ի՛նչ իս բերանդ բաց արի,
սո՞ւտ իմ ասում:

ԻՍԱՅԻ, ուշի գալով:
Սուտ կի չէ, ղուրթ իս ասում, Գարասիմ Եակու
լին:

Գարգէալ նստում էն:
ԿԱՐԱՊԵՏ

Վուր ղուրթ իմ ասում, բաս տանին ղիփունանցը
խիստին էլի: Ախչիկ մարթու տալն էլ մէ փէշակ է.

բաս վուրդի ախչկայ տէր կայ, նրանցն էլ հիդը խիս
տին: Իժում էտ ի՛նչ օրէնք կուլի: Միր քախկումը
դրստութենով բան չի չինվի, չէ, թէ գուզ Երդ
նուց հրիշտակ դէվէր գայ. ի՛նչեր իս ասում դուն:
Տօ, հիւու ո՞ւր իմ գնում. էս սահաթիս, ասինք,
ինձմէն մէ բան խեցիլ, էլ յիդ չիս տալի, մէ խօս
կով, ինձ արիժատ արիլ: Գնում իմ դադաստան
իմ ուզում, ասում ին ղավթրի. ղավթրէն գնում իմ,
էլի ասում ին ղավթրի, էլի իմ գնում, էլի էն
ղավթրին ին ասում: Տօ, էս խափիլ վուր չէ, բաս
ի՛նչ դարդուբալ է. բաս խափիլը վո՞ւնց գուզիս:
Հիմի քու խիլքով չինօղնիկներուն էլ խիստին դի
փունանցն էլի: Ետէնց վուր ասինք, էս ո՞ւր կէհայ,
էլի: Բարեմց ասա, թէ միր քաղաքը մէբաշ վիկալ
նին կրակ տան ու պրծնի՛ն. . . Իժում, չունքի քու
մտկումը դուն շատ խտակ մարթ իս, մէնակ քիզ
ամա բօլթա տու ու տեսնիմ թէ վո՞ւնց իս ապրում:

ԻՍԱՅԻ

Խուրը վուր փիքը իմ անում, ախպէր, է՛, ղուրթ
վուր դրուստ մարթ խիստ քիչ կայ միր քախկումը:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հա, Իսայի ջան, 'ես էլ էտ իմ ասում վուր ամէն
բանումը խափում ինք ու խափում ինք: Ուտելումը,
խմելումը, հաքնելումը, մէ խօսկով, նստում ինք թէ
վեր ինք կենում, պարկում ինք թէ ման ինք դալի,
լալիս ինք թէ ծիծաղում, դիփ խափում ինք, խա
փում ինք ու խափում. մինք էլ դիփ խափած ինք
ու խափած: Գլխեմէն ինչրու վուտը սուտ է էս աշ
խարքը: «Ես ասացի ի դարմանալի իմում, ասում է,

Թէ ամենայն մարդ սուտ է,» կօսէ:

ԻՍԱՅԻ

Վայ միր միսկը, էտ խօմ հտէնց է ու հտէնց:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Պրծաւ, զնայ . . . Ամա մէ բան էլ ասիմ. . .

դուն չմտիր էս սահաժիս թէ ակնկալութանը շինեցի, կօսէ. . . վրէնց շինեցիր, քիզ իմ հարցնում, փանելով թի գովելով:

ԻՍԱՅԻ

Հալըաթտա վուր գովեցի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հիմի էտ խափիլ չէ:

ԻՍԱՅԻ

Վա, հէր օխնած, խափիլ էլ կայ, խափիլ էլ. 'ես մէ բաշ գովել իմ, խօմ չիմ փանի: Ախկայ գո-վելն ու էգեղեցի շինին, ասում է, մէկ է. ամա դուն սարքովի բանիր իս դարսում:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Բաս գուզնի քսան բան ասիմ, վուր դուն ըլիս սարքովի խափի մարդկերանցը:

ԻՍԱՅԻ

Ե՛հ, լաւ է, քու հօրն օղորմի, ըստդ էտունը է:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էտէնց ա՛յ. . . 'ես քիզ ասում իմ, ինձ մի ջգրե-ցնի. . .

ՏԵՍԻԼ Ը

ՄԱՐԳՐԻՏ, ԿԱՐԱՊԵՏ, ԻՍԱՅԻ

ՄԱՐԳՐԻՏ, դուրս գալով չափ դռնից:

Մամի ջան, ձիդ ին մնում:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էս նմուտիս գալիս ինք:

Մարգրիտը դուրս է գնում չափ դռնից:

ՏԵՍԻԼ Թ

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԻՍԱՅԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ, վեր կենալով, չեռքը դնում է Իսայոյ ուսի վրայ և բաշ քայլում:

Աստուծ գիդենայ, Իսայի, փիս մարթ չիմ: Դուն լաւ գիդիս վուր ակնկալին էլ իմ փուղ տալի, խղճին էլ իմ օտկում, պասս էլ չիմ կոտրում, ժամեմէն էլ յիդ չիմ ննգնի իմ օրումը. (Ձեռքը վերցնում է Իսայոյ, որը խնայն կոնգնում է:) ամա աչ ու ձախ վուր յիդ իմ մտիկ տալի, ակալէր, մէկին չիմ տեսնում վուր ինձ չըլի խափի. 'ես էլ նրանց հիդ էնէնց իմ ժափ գալի: Հիմի էս խափիլ է. խափիլ կի չէ, խիլք բանեցնել է, խիլք: Բաս ի՞նչեմէն է վուր ասում ինք, թէ ջուրը կու տանէ ու ծարաւ յիդ կու բերէ, կօսէ. ի՞նչի վրայ է ասած էս անդադէն, խափելու վրայ թէ խիլքի վրայ, քիզ իմ հարցնում:

ԻՍԱՅԻ

Հալբաթտա վուր խիւքի վրայ :

49.954, 25.65140E, 24.7475N

Հնա, օղորմի քու հօրը: Կուրի Փռանգստուն էս
անդադէն խափելու վրայ իմանան, 2. 10. 69 միդ ամա
խիւք է ցուց տալի, խիւք Բ. ինչ անիս, ախպէր. միւր
քաղաքն էսէնց է:

ԻՍԱՅԻ ամբարս ամբարնումս և՛

Նա ու իմ հոգին դրուստ իս ասում:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Վուր դրուստ իմ ասում, գալիս է էլի իմ ասածը ,
վուր առանց խափիլ չէ ըլլում: Տօ՛ , հիմի՝ ես ի՞նչով
իմ միղաւուր վուր ախչիկս գիղճ՝ է. ամա հալալ
վուր ժաժ իմ գալի, օշով վուր չէ ուզում, ի՞նչ անիմ:
Ախպեր , քիմէն ինչ թաքցնիմ, ետդ խօմ չիւ: (Ասպա-
ռչանքն Տօքնաւոլ եւ չայել յածրոյնէլով:) Նրիք ջեր
տնդղիլ ին ու թողիլ ին , Աստուճ գիղենայ : Հիմի
հաղեր էդ տղէն տեսիլ է մէկ ու հաւնիլ, աօ , բի՛է.
էգերա Աստուճ խռովի ու նշանն էլ տայ է՛ :

ᠲᠤᠮᠤᠭᠤᠨ

Լաւ իս ասում, Գարատիմ՝ Նախուլիչ ջան, ամա,
օրինակ ասիմ, բերի ու բանը գլուխ չէկաւ, էս խօմ
ախչկատ քօղալը դռն կորլնցաւ սաղ աշխրբումը:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Տօ՛, քիչ ինչ, իմ ապրանքը է՛. փիէ:

トユウヰト

Ի՞նչ իմ հոգում, ախպեր. վունցոր կօսիս, հնէնց
կու ժած զամ, միխնն ու վարջկր քու շնքին :

Թղթրմի քու. հօրը. հեկեց ասան ու պրծի:
ԻՍԱՅԻ

Բայս Հիմի Հոքեմէս ձեռք վիկալնիւմ ու խափով բե-
րիւմ, Էջն:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Արի՛ ու գիլի գլխին աւետրան կարթայ. դրուսու
խիւքի ախկատ է էս հէր օինածը: Տօ՛, հոքեմէտ
ձեռն ուր իս վիկալնում, եա խափով ուր իս բերում:
Դուն էն տղին աղաւարի ասան իմ մագիէր, թէ հա-
մեցէք, ախչկաս վունցոր գուզիս տիս իմ տանը,
օջով էլ չի ըլի ասան, թէ հաւնի ուզէ, ախպէր, թէ
չէ, նա իր համա, իմ ապրանքն ինձ ամա: (Ասան-
չիւն:) Թէ մէ վուտր կու տուն դնէ:

トユ.3ト

[illegible]

STUTL

ՆՐԱՆՔ, ՆԱՏԱԼԻՒԱ

ՆԱՏԱԼԻԱ, ԿՐԻՍՏՈՍ ԿՈՆՏԱՆՆՈՒԼՆՈՒՅ ԿԱՆՈՆԱՅԻՆ ԴԵՄԱՐՏԻՍ ԿՈՆՏԱՆՆՈՒԼՆՈՒՅ :

Քա՛, իմ բանը չըլն՝ հէքիաթ ահում:

Մօլդեւոս է և ծածռաւի անանիոս է դեւոս:

ԿԱՐԱՊԵՏ, աստուծոյ զինքն :

Զիւն մէ գօգրուամը չը նստեցորի: (Իսայա:) Ինչ իմ
ասում, Իսայի, թէ բանը դժարացաւ, մէ իմքին էլ
աւելցու, թՀանդամը նրա գլուխը, Հիմի փուղ շատ

ունիմ, ու ասա էլ թէ էս գիշեր չի գայ, էքուց ուզում իմ Կօջօրինց տղին տայ. խօսած ինք ու բանը քուլթա՛հ արածի պէս է:

ԻՍԱՅԻ

Իժու՛մ ի՞նչի վունչի՛ն չէիր ասում:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էսօր առուտեհան իմ խօսի, հէր օխնած, վուրդի էի ասի:

ԻՍԱՅԻ

Ափսու՛ս չէ՞ իմ ասած տղէն:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Վուր ափսուս է ու շինէ էլի. քու լաւութիւնն էլ կու վճարիմ:

ԻՍԱՅԻ

Էս սահաթիս էւէտ. մէ թիքա հաց ուտիմ ու գնամ: Կէս սահաթումը խաբար բերիմ քիզ ամա:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աբա, Իսայի ջան, ժած ու մած արի:

ՆԱՏԱԼԻԱ, ուրախ:

Իմացայ, իմացայ, իմացայ...

Կարապետը և Իսային պարհապած յէր են նայում

և հնում են աղշած:

ԿԱՐԱՊԵՏ, վախեցած:

Ի՞նչ իմացար:

ՆԱՏԱԼԻԱ, ժպտալով:

Վուր Մարքրիտին նշնում իք:

ԻՍԱՅԻ

Տօ՛, ինչ սատանէք ին էս կնգդիրքը:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ո՛ւ՛մ վրայ ինք նշնում:

ՆԱՏԱԼԻԱ, ժպտալով:

Վա՛, դուք էիք խօսում, էս ի՞նչ գիդիմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Բաս վունչի՛ն չիմացար թէ ով է...

ՆԱՏԱԼԻԱ

Աստու՛ճ գիդենայ, վունչի՛ն. հէնց էս սահաթիս տուն էկայ վուր ասիք՝ թէ նա չի ուզի, Կօջօրինց տղէն հադիր է, կօսէ: Ո՞վ է, ձիա ջան, գէթ աղվա:

ԿԱՐԱՊԵՏ, սառնչին:

Վունչի՛ն չէ իմացի:

ԻՍԱՅԻ, Նապալիային:

Թէ էս սահաթիս չիմացար, չի ըլի քու բանն այ:

ՆԱՏԱԼԻԱ, Իսայուն:

Գէնացվալէրի, Իսայի ջան, ասա՛, ո՞վ է...

ԻՍԱՅԻ, սառնչին:

Արի ու հիմի սրան դնացու:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Նապալիային:

Նա իժում կօսիմ քիզ, Նատալիա ջան, ամա Մարքրիտի մօդ վունչի՛ն չը գիդենաս. գնանք ջեր հաց ուտինք: (Գնում են դէպի չախ: Կարապետը ձերարտանում է և վերցնելով գլխարկը, սառնչին:) Աբա, Իսայիսիմ Նախուլիչ, հիմի դուն գիդիս: (Նապալիային և Իսայուն:) Վա՛, համեցէք է՛:

Իսայիս և Գնում չախ դռնից, ձերարտային իջ-

նում է:

ԵՐԵՐՈՒՆԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

Հասարակ սենեակ Մասիսեանցի տանը երեք դռնով՝ աջ, ձախ եւ մէջ տեղը։ Ձախ կողմում դրած է գորգով ծածկած եւ մոծաքաներով զարդարած տախտ, իսկ աջ՝ սեղան, որի վրայ դարսած են մի քանի դրեանք։ Բեմի խորքումը եւ սեղանի մօտ ամոռներ։

ՏԵՍԻԼ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԵՈՐԳ, ԲԵԱՆ, ԲՈՆԻՄԻՆ, ՍԵՂԱՆԻ Ժողովուրդ է։

Զարմանալի բան։ յանկարծ պատահեց եւ նորա տեսքը բաւական էր ինձնից բնական հանգստութիւնս խելլու։ Նորա գեղեցիկ դէմքը, նորա կրակոտ աչքերը, նորա այն մեղմ-սիրայիւր ձայնը ինձ բռն լորովին զրաւեցին . . . Գեղեցկութիւն, ուսում, հարստութիւն, այդ բոլորը կայ, բայց աղջիկը ի՞նչ աղջիկ է, ի՞նչ հասկացողութեան, ի՞նչ բնաւորութեան տէր է. ի՞նչպէս իմանամ . . . Ախ, այս ի՞նչ սովորութիւն է, որ օտար աղջկայ հետ խօսել եւ ծանօթանալ չէ լինում . . . Ձէ, ինչ կամենան թող ասեն, իսկ ես մինչեւ լաւ չը ճանաչեմ, (Աջ չեւտով ճաշապիտ եբիւ մէջ Բան է պոչում եւ հետո-

գլուխ) մտքիցս հանում եմ եւ դէն եմ զցում . . . Այո, այո, վերջացաւ . . . Այս բանի վրայ այլ եւս չեմ մտածի . . . (Նստում է եւ լուռ հարբում, յանկարծ փրչւն Գլուխ է սեղանի վրայ)։ Ոչինչ չեմ հասկանում . . . Մտքիցս չէ հեռանում այն աղջիկը . . . Ինչպէս վախեցաւ խելի՞ք . . . Ի՞նչպէս դողալով ասաց՝ «ախ Աստուծա, ինձմէն ի՞նչ իք կամենում . . .» Պէտքէ վերջ դրած այս վրդովմունքիս, պէտքէ մի կերպիւ ծանօթացած նորա հետ . . . բայց ի՞նչպէս։

Նստածս Խորը հաւածաւոր մէջ է ընկնում, գլուխը չեւտիւս արած։

ՏԵՍԻԼ Բ

ԳԵՈՐԳ, ԲԵԹԵԻԱՆ
ԲԵԹԵԻԱՆ, ԳԼՈՐԳ գործելով Գլուխ է գտնի յանկարծ։
Ինչ իս խօսքը փիքը անում, վերլծի. ուղղում իս իմանայ թէ փշի ծէրն ով է սրի։

ԳԵՈՐԳ

Դրուստ ասեցիր, դէղի, որ խօսուն իմ փիքը անում։
ԲԵԹԵԻԱՆ

Դէղէտ տանէ ցաւդ, վերլծի. ի՞նչի իս անմիջ նիղանում. աշխարհն էտէնց եկիլ է, էտէնց կէհայ. մէնակ դուն խօմ չիս երգբումը։

ԳԵՈՐԳ, ՎԵՐ ԿԵՆԱԼՈՒ

Եւ այդ բանի վրայ չը խօսենք, թէ ինձ կը սիրես։

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ի՞նչի, վուրթի, ի՞նչի չը խօսինք, գէնացվայօս գէղէն. փիս բան խօսմ չեմ ասում, չէ՞ վուր քու լաւն իմ ուզում. . . Ախչիկն օրինաւոր ախչիկ, լաւ մարթու վուրթի, սիրուն վուր ասում իս հատը չունէ, ուսում առած ու էն ղաղա փուղ ու բաժինք, ուրիշ էլ ի՞նչ իս ուզում. կիսին էլ արժանի չենք, քու արիւր :

ԳԵՈՐԳ

Դի՛ք շատ լաւ, բայց աղջկան որ չեմ ճանաչում. ախար մէկ տեսնելով ի՞նչպէս ուզեմ. Այս ի՞նչ երկիր է, Տէր Աստուած. ո՞վ գիտէ ինչ աղջիկ է :

Նստո՛ւմ է եւ ծխոխոտ ծխո՛ւմ :

ՔԵԹԵՒԱՆ

Դուն պրծնիս ամէն ցաւեմէն, վուր էնէնց սիրու՜նութիւնը չին գովում էն ախչկանը, վունցոր խափաթը. երեսէկ չի ըլի քի պէս մէ՛նս էլ տեսիլ ըլիմ ու հիգը խօսիլ, վուր ուփրօ դրուստ խօսիմ. ամա ի՞նչ անիմ, վուր երէգվան դէսն իմ իմանում թէ աշխրբումը Զամբախինց ախչիկ էլ կայ :

ԳԵՈՐԳ

Լա՛ւ . . . ուրեմն ի՞նչ է, աչքերս խփած գնամ ջո՛ւրն ընկնեմ :

ՔԵԹԵՒԱՆ

Էն օրը մահ ըլի Քեթեանի գլխին. էտ վունց իս ասում, վուրթի :

ԳԵՈՐԳ

Այդպէս է դուրս գալի, ուրիշ ի՞նչ ասեմ :

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ի՞նչի, վուրթի, աշխարքը հարց ու փուրցով է : Իսայուն կու ճանչնաս, դուն իս ասում թէ սուտ խօսիլ չի գիդի ո՛ւ. մէ՛ կունէն էլ միւր ասկականիւրը դիփունքը խելիրաթ ին տեսնում : Մէ՛ իմ քուր Խամ փերուն չեմ տեսի, նա էլ յօրէս գու քայ, ապսպրիլ իմ, նա դիփունանցը կու ճանչնայ :

ԳԵՈՐԳ

Է՛հ, մէկ դրուստ խօսողն էլ նա է :

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ինչոր գուգէ ըլի, էլի մէ՛ իմքին կու իմանանք ու էտումէն դէնը խիստ շատ հարց ու փուրցն էլ լաւ չէ, վուրթի : Ո՞վ գիդէ, էգէբա դու՛ման էլ ունեւնանք, կուլի ղասիդի էլ քարուքանդ անին բանը. Խաչը գիդենայ, շատի ջիգրն էլ է գալի, վուր քիզ էտ ղաղա փուղ ին տալի :

ԳԵՈՐԳ, ՎԷՐ ԷՆՊԱՅՈՒԼ :

Է՛հ, դէդի ջան, փողի անունը որ չը խաղար այս գործի մէջ, աւելի լաւ կը լինէր, հաւատա ինձ : Ես կարծում եմ որ հէնց այդ փողն է շշկլացնում մեզ ամենքիս . . . (Բէ՛թի մի ծայրից միւսն է անցնում :) Ես յաւիտենական ընկեր եմ ուզում ինձ համար, փողի պատճառաւ գլուխս խօ չե՛մ ծախի :

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ի՞նչի իս փուղի խաթիր գլուխդ ծախում, վուրթի. ննգիրտ էլ վուր լաւն ըլի ու փուղն էլ շատ, բօղազեա կու կանգնի. Զեր ջէհէլ իս, վուրթի. լաւ գիդացի վուր առանց փուղ օջով օջովի ախչկան չէ ուզում :

ԳԵՈՐԳ, ԿԱՆԳԱՆՆԵՐ ԵՐ ՄԱՍՈՎ:

Ուրեմն ի՞նչ կը հրամայես, մէկ ասան: ՔԵԹԵՒԱՆ
Ի՛նչ պիտի հրամայիմ, վուրթի. Աստուծոթիւնը
նաստ է բերի, մէկ տեսիլ իս, հաւնիլ իս, էլ ի՛նչը
պիտի տեսնիս: Հէնց գիղիս վուր ու վուր տնդղիւր
լաւ բան է, մէկ էլ տեսար աճկդ խափս էրիտ ու
բանը մոշլա էլաւ. Էս իստ ախչկայ բողաղը դուս
կտրվեցաւ, գնաց. Գրուստ մահացու միխկ կուլն, քու
արիւր. ով գիղէ իժուամ խղճի գլխին ինչ գայ...
Ձէ, չէ, վուրթի, դուն իմը լսէ, յօրէս Իսային գու
քայ, էրէսդ խէչը հանէ ու գնա դէմ ու դէմը նշա
նը տու: Կանգար աղթի, Երիք ին: Կեղտի, Է
գնաց միմա ԳԵՈՐԳ, Կայրայած: Երի միտ, գնամ
րի Որ սպանես էլ, դէղի, չեմ կարող, մինչև գոնէ
մէկ անգամ էլ է հետը չը խօսեմ և նորա խօսակ
ցութիւնը չը լսեմ, բոլորովին չի լինի այդ բանը,
թէ և մէկ միլիօն էլ տան: Կեղտի, Է

ՔԵԹԵՒԱՆ

Թէ ասում իս վուր հիղը խօսիլ էլ իս, ուրիշ ի՛նչ
պիտի խօսիս: Գիղենաս վուր էտ էլ մէ մինձ բախտ է,
վուր էտէնց ռաստ է եկի. հաղըէնը մէկին չի պա
տահի էտէնց: Կեղտի, Է

ԳԵՈՐԳ

Է՛հ, այն ինչ խօսելու հաշվումն էր: Խօսել ես:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ի՛հ, լաւ է, գէնացվալօս դէղէն, սիրտս մի՛ շուռ
տա. արա էտ խօսկ է վուր դուն իս ասում: Նշնե
լու ախչիկը վուր գիղենայ թէ իրան պիտի ուզիս, էլ

իր ձէնը կու իմացանէ քիղ:

ԳԵՈՐԳ

Եթէ նա էլ այն աղջկներինցն է, որ ինձ հետ խօս
սակցութիւնը պէտք է սկսի միայն հարսանիքի միւս
օրը, թող չը նեղանայ, ես նորա ուղողը չեմ...
Մէկ տիկինի պէս բերեն, նստացնեն կողքիս և ամ
բողջ ժամերով լուռ ու մունջ մնայ, իբրեւ թէ փայ
տի կտոր է, միայն դէմքն ունենայ մարդու, ուրիշ
ոչինչ: — Օրիորդ, հաց կամենում էք: (Ներհայայնելով
Երեւոյան օրիորդին, Գլուխը Բայաստան շարժում է:)
— Օրիորդ, ջուր կամենում էք: (Նայն խաղը:) — Ու
րեմն ի՛նչ էք կամենում, օրիորդ: (Աչքերը վայր Բող
նելով, Երեւոյան օրիորդի պէս ուղղում է:) Նա կը
տրաքիլիմ խօ: (Քեւեանը ծիծաղում է:) Միծաղեր:
Տասն անգամ լաւ է ինձ խեղտելու տանեն, քան թէ
այդպիսի բանի հանդիպեմ: . . . Էլ ի՛նչու համար է
նորա ուսումը, եթէ իրաւի ուսում առած է, ինչպէս
Իսային ասում է:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ինչ գուղէ ուսում առած ըլի, վուրթի, միւր հաու
նամուսավուր ախչիկն ուրիշ է:

ԳԵՈՐԳ

Է՛հ նամուս: Միթէ նամուսն ու ամօթը նորա
նումն է, որ մարդ մարդու հետ չը խօսի: Այսպիսի
էլ ժողովուրդ կը լինի՞ աշխարհիս երեսին. հագուստը
նոր, կերակուրը նոր, շինութիւնները նոր, մօղա
ները նոր և նոր. իսկ հասկացողութիւնը էլի էն,
էլի էն, էլի էն... Մարդ կը գժվի այստեղ ճմա
րիտ:

ՔԵԹԵՒԱՆ, հեղափոխ :

Ել քու գլուխ չունիմ, գնա ինչ գուզես արա . . .
Վի՛հ, գէնացվա՛ :

ԳԵՈՐԳ

Փառք Աստուծոյ, հէնց դորանից պէտք է սկսէ-
իր . . . (Նստում է ձեռք չոզելն) : Դու մէկ երկու շա-
բաթ համբերիր, դէղի . ինչպէս և լինի ես անպատ-
ճառ կը ծանօթանամ այն աղջկայ հետ և այն ժա-
մանակ կը տեսնենք :

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ախ, վուրթի, ի՞նչեր իս ասում, ախար քի մօդ
օրթում չը կերաւ էրեք Իսային, վուր չուրս հինգ
տանեմէն գժուած ուզում ին էն ախչկան . . .
Ինչ աղանչաք պաղանտաքով կոտրիլ իմ, վուր էս էր-
կու օրը մուլափ տան . . . Խիլք ունիս ձեռնեմէդ մի-
թողնի, թէ չէ վերջը դառ ու դարդակ կու նստիս,
Աստուծ գիդենայ :

ԳԵՈՐԳ, վեր կենալով և բարկացած :

Ում ուզենան, թող տան, էլ ես կին չեմ ուզում
բոլորովին . . . Ոստ կոտրվել էր և երեկ այն թաղովը
չէի անց կացել : Մարտիրոսեանցի տուն չը դառաւ
ինձ համար, ցաւ դառաւ էլի :

ՔԵԹԵՒԱՆ, երէտ լուսնինց յեղոյ :

Ե՛հ, վուրթի, ջէհէլ օրս խաւրեցրիլ իմ քիզ ամա,
ումբոս սիվորիլ իմ, գիշեր ցերեկ լինքս ու երգէնքդ
չափել իմ, բերիլ իմ մարթ իմ շինի ու վերջը՝ մէ-
քու թաղին ու փսակին էլ չիս արժանի անում ի՛նձ :

ԳԵՈՐԳ

Ախ, դէղի, վերջացրու թէ Աստուած կը սիրես :

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ետէնց կուլի, վուրթի, հալբաթ իմ ճակտին էտ
էր գրած, վուր էլ լաւ օր չը տեսնիմ :

ԳԵՈՐԳ

Օհ՛, Աստուած . . .

ՔԵԹԵՒԱՆ, աչքերը սրբելով :

Չարչարանքով ասորիլ իմ ու մեռնելիս էլ քու
դարդը պիտի տանիմ հիզս, վուրթի :

ԳԵՈՐԳ

Ել չեմ կարող դիմանալ . . . (Բարկացած գնում է
մինչև աշտուղ, յեղոյ վերադառնում է) : Դու գիտես որ
ես քեզ շատ եմ սիրում, դէղի . կեսնքս չեմ խնա-
յիլ քեզ, եթէ հարկաւոր լինի . բայց այս գործը
քո գործը չէ, դու իզուր ես նեղանում . . . Օ՛հ,
գլուխս սկսեց ցաւել ճշմարիտ . դուրս գնամ մի փոքր
ման գամ :

ՔԵԹԵՒԱՆ, վեր կենալով :

Գնա՛, վուրթի, գնա . օղունդ քու գլուխը չը ցա-
ւի, թող իմ գլուխը քիզ չարի փուխ ըլի :

ԳԵՈՐԳ

Ախ, իմ բարի, իմ քաղցր դէղի ջան, քո երախ-
տիքը ես երբէք չեմ մոռանայ, ես քեզ շատ եմ պար-
տական . . . (Ժպտալով) : Մի վախենար, դէղի, դու
իմ թաղը շուտով կը տեսնես :

ՔԵԹԵՒԱՆ, գրէում է Գէորգին :

Գէնացվալոս դէղէն, վուրթի :

Պատիւեր :

ՏԵՍԻԼ Գ

ՆՐԱՆՔ, ԻՍԱՅԻ

ԻՍԱՅԻ, Տոնելով յիշի դասնից:

Բարի իրիզուն ձիւ:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ասծու բարին, պարուն Իսայի:

ԳԵՈՐԳ

Բարե, Իսայի:

ԻՍԱՅԻ

Փառք Աստուծու, մէ դէզա ու վուրթի տեսայ էլն
մէկսմէկու փաթըթած. էրեւում է Ասծու աճկը չէ
Հիւացի միր քախկեմէն:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Հա, իմ վուրթին ինձ խիստ է սիրում: Համեցէք
նստի, Իսայի ջան:

ԻՍԱՅԻ

Լաւ տղայ ունիս, դէզի ջան, Աստուծոյ զօրացնէ:
(Գէորգին:) Աբա, Գիօրգի ջան, ի՞նչ իս տալի, վուր
քիզ ուրախացնիմ:

ԳԵՈՐԳ

Էլն նոր բան կայ:

ԻՍԱՅԻ

Նուրն էն է, վուր Գարասիմ Նակուլինն էկիւ է,
ուզում է քիզ տեսնի:

ԳԵՈՐԳ, շարժալու:

Նա այստեղ. այ բան... Գնա, ասա շնորհ բերէ,
ինչպիսի:

(Դուստր է գնում ալ դասնից:)

ՏԵՍԻԼ Դ

ՔԵԹԵՒԱՆ, ԻՍԱՅԻ

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ո՛ւր է թարժած էլն, դէնացվալէքի:

ԻՍԱՅԻ

Ա՛յ, դէզի ջան, էլախտ էն քու պարուն տղէն
ինձ կորականն ասաւ, վուր ինչու Գարասիմ Նակու-
լինն չը ճանչենամ, նրա տուն վուր չիմ կանա
դնի, կօսէ. 'ես էլ յիշի ասի: Ուզում էի տանս մէ
լաւ ճաշ սարքի, վուր է մէկսմէկու ուստ բերիմ.
ամա չունքի շտապով բան է, էն խի՞՞ մարթը մէ
բաշ գդակը վեկալաւ ու էկաւ. ճամփին դիմ էն էր
ասում՝ թէ խունարութիւնը Ասծու դուրէկան բան է,
կօսէ, ու Հիմի դուսը մնում է:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Վ՛ուր իմ աճկին, դուսն ո՛ւր իս թողի:

ԻՍԱՅԻ

Տուն էկայ վուր Դօկլադ անիմ:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Գնա չուստ, Իսայի ջան, խնդրէ վուր շնորհ բե-
րէ. ամուրթ է, ի՞նչ կօսէ էն մարթը:

ԻՍԱՅԻ

Էս սահաթիս:

Դուստր է գնում յիշի դասնից, իսկ ալից Տոնելով:

Է Գէորգը աւելիւրում:

ՏԵՍԻԼ Ե

ՔԵԹԵՒԱՆ, ԳԵՈՐԳ

ԳԵՈՐԳ

Ձեռն զարմանում, դէղի:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Աբա, վուրթի, տիս ինչ խունար մարթ է ելի:

ԳԵՈՐԳ

Շատ լաւ, բայց այդ ի՞նչ է նշանակում:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Բախտն էկիլ է, զրանդ չոքիլ է, վուրթի:

ՏԵՍԻԼ Զ

ՆՐԱՆԲ, ԿԱՐԱՊԵՏ, ԻՍԱՅԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ, հանելով ձեռն քանի:

Բարի իրիզուն ձիղ:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ասծու բարին, համեցէք:

ԻՍԱՅԻ, որ հեղինակ էր Կարապետին, առաջ է գալի:

Այ, դէղի ջան, էս է իմ ասած մարթը, էս էլ, Գարասիմ Եակովչիչ, իմ զոված տղէն. էլ անումն ու ասին ինչ ասիմ, խօսմ զուք էլ լաւ զիղիղ:

ԳԵՈՐԳ, առաջ գնալով, Կարապետին չեռք է դալի:

Շատ ուրախ եմ . . . Նստեցէք խնդրեմ:

ԱՆՈՒՄ Է ԽԱՄԱՐԱՅԻՆ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Շատ աղբիս, վուրթի, (Աջ ու չափ հայելով:) ամա համարցակութիւնս բախշեցէք, վուր դէմ ու դէմն էկայ, ձիղ թարժած արի:

ԳԵՈՐԳ

Ինչ էք հրամայում, պարոն, դուք մեզ բողբոլին պարտաւորեցնում էք: (Անոն յայտարարում:) Հրամայեցէք խնդրեմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ, ՔԵԼԽԱՆԻՆ, հանելով:

Նիղուլթին չը տամ ասի, իմ քուր . . . վա, համեցէք է:

Ամենքն հասում էն՝ Քելխանը ասիւթի վրայ,

իսկ մեաները Խաւաների վրայ, այնպէս որ

Կարապետը գնալով է Քելխանին ու Գեորգ-

գի մէջ, բայց արանի չափ ու փոքր ինչ

հեղուկ Խաւան:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Էտ ինչ խօսկ է, պարոն, վուր դուք ի՞նչ հրամանք անում: Դուք բախշեցէք իմ տղին, վուր ինչըն էտի նիղացրուց ձիղ:

ԳԵՈՐԳ

Իմ մայրը մի փոքր սխալվում է, պարոն. ես բողբոլեմ միտք չունէի ձեզ այդքան նեղութիւն տալու, բայց և շատ ուրախ եմ որ ձեզ մեր տանն եմ տեսնում այժմ և միջոց եմ գտնում ձեզ հետ ծանօթանալու:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աղբիս, վուրթի, աղբիս:

ԻՍԱՅԻ

Աբա, Գարասիմ Եակովչիչ, սո՛ւտ էի: ասում վուր

գիշերուն է :

Գէորգը հեգնօքէն ծիծաղով գնում է հեղանից
Լաշինանի վերջնէլու :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Իմ թամահումներն էլ դրա ուսումն է, Իսայի,
թէ չէ դուն լաւ գիշերա ուղղորդիր շատ կան : (Գե-
ւեհանին :) Շատ լաւ տղայ իս ունեցի, դէղի ջան,
խիստ էլ գովում ին . . . Հէրն էլ լաւ մարթ էր,
օղորմած հոգին . . . իմը լաւ բարեկամ էր . . .
հայրի վուր վաղ փչացաւ :

ՔԵԹԵԻԱՆ, երէտը հոգոյ հանելով :

Ե՛հ . . .

ԿԱՐԱՊԵՏ, շարունակելով :

Ամա էլի փառք տու Աստուծոն, դէղի, վուր էս
հանգի միւթարութիւն է թողի քիչ ամա : (Գեոր-
գին, որ վերադառնում է իր պէշը :) Շատ ապրիս, վուր-
թի, շատ . . . Իմացայ վուր մօրդ պատիւն էլ չիս
մոռանում. Իսային ասաւ հիմի :

ԳԵՈՐԳ

Նս միայն իմ պարտականութիւնն եմ կատարում
դէպի ծնօղս :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Զօրանաս, վուրթի : Հօրն ու մօր պատիւ տալը
Աստու պատուիրանք է :

ԳԵՈՐԳ

Ի հարկէ :

ՔԵԹԵԻԱՆ

Աստուծ քու վուրթ կերանց պատիւն էլ անպակաս
անէ քիմէն :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էտ ասա, դէղի ջան. սէրն ու պատիւն անց էլ
լ՞նչ պիտի տան միդ միւր վուրթիքը : Ե՛հ, փառք
Աստուծ, զարթնի մէ ախլիկս ֆնացածները ջեր
էրէկէրք ին. ամա ումիկ ունիմ Աստուծէն վուր նրանք
էլ իրանց մինձի պէս խուճար ու պարկիշտ դուս
կանգնին :

ՔԵԹԵԻԱՆ

Աստուծ քիչ բախէ մինձիս էլ ու պտըկնե-
րուտ էլ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աստուծ սրան էլ (Գեորգի վրայ յայտնի) քիչ
բախէ : Ղուրթ է, ջեր իրան լաւ չիմ ճանչնայ, ամա
շատ խելօք է ժաժ դալի :

ԳԵՈՐԳ

Օ՛հ, պարոն, ես այդքան գովասանութեան արժա-
նի չեմ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Բաս ով է արժանի, վուրթի, վուր դուն չիս :
(Քեւեհանին :) Քու արիւր, քէփս էկաւ վուր Իսային
ասաւ՝ թէ հնդուր չէ գալի ինձ մօղ, վուր ջեր ինձ
չէ ճանչնում. . . Նս էլ իմ մոկումն ասի, թէ չուն-
քի սա լայիղ չէ անում ինձ մօղ գալը, ես կէհամ :
Աւետարանի խօսիլը կատարեցի, վուր ասում է թէ
«՛Լ ով որ իր անձը կու խոնարեցնէ, ասում է, նա
բարձրացուցանէ իր հոգին», կօսէ :

ԻՍԱՅԻ, Գեորգին :

Տիս ինչ մարթ է :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Վաղ խօսք չեմ ժափ էկի, վուրթի, վուր էկայ:
ԳԵՈՐԳ

Ընդհակառակն, պարոն, մեզ յատուկ բախտաւորեցրիք ձեր գալովը, բայց ի՞նչու էք կարծում որ, ես արհամարհեցի ձեր տունը. իբրեւ անծանօթ դժուարանում էի դալ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Խիստ դրուստ իս ասում, վուրթի. ամա դէմ ու դէմը խօսինք, ի՞նչ իս ուզում ինձմէն, մէ ասա հէնց ապրիս . . . Ախչկաս տեսիլ իս, հաւնիլ իս, հիմի զնակովիտ էլ իս ուզում . . . Զուխտ աճկիս, 'ես թաքցնելու ապրանք չունիմ:

ԳԵՈՐԳ

Շատ շնորհակալ եմ, Գարասիմ Նակուլիչ: Ճշմարիտն ասեմ, ես ձեր և ձեր աղջկայ մասին շատ գովատաւքներ եմ լսել . . . (Իսպիստ ասանքն էրեւոյ խաչ է հանում:) և կարելի է մեր ցանկութիւնները կատարվին, եթէ ի հարկէ մենք միմեանց հաւանենք:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Քու բանը դուն գիտիս, վուրթի, ամա իմ աղջկը վունց չեմ հաւանի քիզ:

ԻՍԱՅԻ, ասանքն:

Վահ, ջանն էլ չեմ վազել:

ԳԵՈՐԳ

Այդ յետուայ բան է, Գարասիմ Նակուլիչ:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ել մի՛ երգարացնի, վուրթի. ամուլ է, քու արիւր, էս պատուական մարթուն էլ էս ղադա նի-

ղացնում իս:

ԳԵՈՐԳ

Ա'խ, մայր . . .

ԻՍԱՅԻ

'ես ու իմ հոգին դրուստ իս ասում, դէդի ջան:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ձէ, ինչի, դէդի ջան, շատ լաւ է խօսում քու տղէն. ախչիկս էլ սրա հանգն է մինձացած ու բախտաւոր է, վուր սրա պէս տղի է ռաստ գալի . . . Երեւում է վուր իր համա ննգիր է պտուտում, չէ թէ փուղ ու բաժինք:

ԳԵՈՐԳ

Շատ ուղիղն էք հրամայում, պարոն. փողի համար ամուսնանալը, իմ կարծիքով, շատ անկայել բան է:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ախար իմացիլ էի էս հանգի տղայ է, վուր 'ես էլ էսէնց ղայիմ իմ կպի է . . . Աստուծ գիդենայ, դէդի, 'ես մէնակ փեսութենով չեմ ուզում սրան . . . Աշխրբի բան ու գուրձ ունիմ. վուրթիքս, էլախտ էլ ասի, պատրկնիր ին ու քաղաքը էսէնց է դառի վուր էլ օջորիւ աւտալ չէ ըլում . . . Սրա ղալամը թանգ աժէ ինձ ամա, դէդի . . . Իմ կայինքին 'ես չեմ կանացի աճկը հասցնի, թող սա կառավարէ. միթամ իրը չեմ ըլի, թէ ինչ . . . Արի, վուրթի, արի՛, չէ թէ մէ անգամ, տասն անգամ. հիդը նստի էլ, վիկացի էլ, գուզիս հայերէն խօսի հիդը, գուզիս ռսերէն. փռանցուցեվար էլ իմանում է, ամա ջեր համարցակ չէ կանացի. պօրտուպիանը խօսմ, մէ պօլ-

կէք ու վալցիր կօծէ, քու արիւր, վուր քէփդ դու քայ: Աշխրբի փուղ իմ միսի վրէն. ջեր ծավրի պէնցիօնումը, իժում տանը: Արի, էսօր, էքուց, էլօր, եփոր մէ խօսկով քէփդ տայ, դուզիս մէ շաբաթ, դուզիս էրկու շաբաթ. թէ հաւնիս նշանը տո՛ւ, վուրթի, թէ չէ ու՛, դուն քիզ ամա, իմ ախշիկն ինձ ամա:

ԳԵՈՐԳ

Դուք ձեր խօսքերով ինձ բոլորովին զրաւում էք, Գարասիմ Նակուլիչ. իմ խնդիրն էլ հէնց այդ է. ԻՍԱՅԻ

Թէ ասում էիր, Գարասիմ Նակուլիչ, վուր թէ էս մէ երկու օրումը չե ըլն, թող խակի էլ չըլն, կօսէ, ախշկաս անումը չը կտորվի, կօսէ, ու հիմի էրկու շաբաթ վաղա էլ իս տալի՞. ախար ինձ սուտ մի՛ դուս բերի սրանց մօդ է՛:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Սուտ ի՛նչի իս, ախպէր, իմ խօսկն է՝ թէ էս օրերումը բանը չի վերչացնի, էլն վուր չէլած է ու չէլած, ու թէ շուր կու բերէ ու ախշկաս էլն էնէնց կու հաւնի, վունցոր մէկ հաւնիլ է, ի՛նչ իմ հօքում, եփոր ուզենայ էն չախը նշանը տայ... Վուր իմ ապրնքեմէն ումիկ չունենամ, խօս հսէնց էլ չիմ ժած դա:

ԳԵՈՐԳ

Յատուկ պարտաւորում էք ինձ, Գարասիմ Նակուլիչ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ինչ ասի, արխային կացի, վուրթի ջան, փեսայ ջան:

ԳԵՈՐԳ, ծափաւով:

Է՛հ, պարոն, դեռ վաղ է ինձ փեսայ կանչելը. այդ շատ հեռու գնացիր:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Բաս ի՛նչ իս, վուրթի, վուր փեսայ չիս. դուն հէնց գիշիս, թէ հիմի պիտի դառնաս իմը փեսայ: Չէ, վուրթի, էս բանը մարթու բան չէ, երգընքումն է շինվում:

ԻՍԱՅԻ, նայելով դէպի երկնք:

Մեռնիմ նրա զօրութենին:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աստձու կամբը վուր չէր ըլն, վուրթի, էրեդ իմ ախշկան չէիր ռաստ դա քուչումը:

ԳԵՐԵԻՍ

Փուխ էհամ նրա օղորմութենին:

ԻՍԱՅԻ, կարապետին:

Վո՛ւնց թէ քուչումը, թէ կօսէ դրանն է տեսի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հա, իժում իմացայ վուր մօդիկ մաղաղեումն է էլն իր դէղիդի հիդ:

ԳԵՈՐԳ

Չէ, ես նորա հետ միայն մէկ փոքրիկ ծառայ տեսայ:

ԻՍԱՅԻ, կարապետին:

Դուք վուրք ծառայ չունիք, Գարասիմ Նակուլիչ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հա, չէ, դէղիդի պստի բիջն է էլն:

ԻՍԱՅԻ

Իժուժ պատի բջի արով թողնում իս դուսը արա-
չըկատ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Թէ վուր ասի վուր իր զէղիղի հիդ է էլի, օխնած
հոքի. նա էլ ճամփեմէն ուրիշ տիղ է գնացի...
Էհ, բախշեցէք, (վէր կէնալով:) զլեացաւութին տվի
ձիդ: (Անէսը վէր էն կէնալով:) Հիմի դուն զիդիս,
վուրթի, եփոր շնուր կու բերիս, ինձ ամա մինձ
ուրախութիւն կուլի: (Գէորգը ոչ ջանաւ է,) ամա թէ
Աստուձ կու սիրիս, վեղեմներեմէն ձեռը վիկալ...
էնէնց, իրիգնապահը, էս օրերումը, եփոր քէփդ
տայ... զիդիս փողոցի մարթիք ինք, վուրթի,
ցերեկով զիփ բանումն ինք:

ԳԵՈՐԳ

Շատ լաւ. շատ լաւ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աբա եփը մնամ քիզ, վուրթի:

ԳԵՈՐԳ

Երբ կամենաք, ես այս օրերս բոլորովին ազատ եմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Գիդիս ի՞նչ է, վուրթի, արի ցերեմնիէքը դէնը
թողնիք, հէնց էսօր էւէտ չայու վրայ համեցէք
ինձ մօտ... ըմ, ի՞նչ կօսիս, լաւ չիմ ասում:

ԳԵՈՐԳ

Ինչու չէ, մեծաւ ուրախութեամբ, Գարասիմ եւ-
կուլի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Բաս կու մնամ քիզ, վուրթի. Իսայու հիդ մէտի

շնուր կու բերիք... էտէնց... (Գէորգին յետէ է պալի:)
Բարով մնաս ու բարով գաս... (Գէլեանին:) Գուր
էլ բարով մնաք, գէղի. Աստուձ վերջենքուս բա-
րի անէ:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Շնորակալ ինք, ջափա քաշեցիք... Աստուձ ձիր
մէ օրը հազար անէ, վուր իմ վուրթու սիրտը
հանգստացրիք: Իմ անտիս քվերը շատ հարց ու
բարով կօնիք իմ մաղիէր:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ձուխտ աճկիս, մնաք բարով:

ԳԵՈՐԳ, հէտը գնալով մէջիս դռանը:

Գնաք բարով:

Կարապետը դռան է գնում մէջիս դռանը:

ՏԵՍԻԼ Է

ՔԵԹԵԻԱՆ, ԳԵՈՐԳ, ԻՍԱՅԻ

ՔԵԹԵԻԱՆ

Գնա ու գնա, վուրթի, բախտաւոր իս էլի:

ԳԵՈՐԳ

Աստուձ տար որ այդպէս լինէր:

ԻՍԱՅԻ

Հը, վրէնց է Իսայու բերած խաբարը. հիմի էլ
փիս մարթ իմ:

ԳԵՈՐԳ

Շատ լաւ մարդ ես, Իսայի ջան, հիմի տեսնեք
աղջկան ինչպէս կը հաւանենք:

(: վաղ քաղաքի միջոցով) . ԻՍԱՅԻ
 Գ. Ե. Ն. զլինեմէն մի կցի, քու հօրն օղորմի. հաւ-
 նած էլ է ու պրծած էլ:

ԳԵՈՐԳ:

Լաւ, լաւ, կը տեսնենք:
 ԻՍԱՅԻ
 Էլ ինչ տեսնենք, ախպէր. աճկով տեսած իտ չիս
 աւտում, արի հիմի անգձովտ իմացի: Գուն ինձ
 ասան, էն հանգի հօր վուրթին վաղը կուլի:

ԳԵՈՐԳ:

ձշմարիտ որ զարմանալի մարդ է եղել Գարաիմ
 Յակուլիչը... Ես նորան սիրեցի:

ԻՍԱՅԻ

Բաս Էս էլ ինչ էի ասում:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Հալաթ Աստուծ քու հօր վարցին է վճարում,
 վուրթի, վուր քիզ ամա նուր մէկանց էտ հանգի
 հէր է զրգում... Խիղճ օղորմած հոքու խօսկ ու
 ջուղաքն ունէ զրուստ. կօսիս թէ խնձուրը կէս իս
 արի... (Աչքերը պէշելով:) Ինչ անիս, պիտի ջրա-
 տարը սաղ էր էլի, վուր նա էլ ուրախացիլ էր:

ԻՍԱՅԻ, չեւէր Բարչույանի:

Նրա հոգին էնդի իմանում է դիպի, դէդի:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Նա բարեխօս ըլի Գիօրգուս համա, թէ չէ իմ
 միղաւուր բերնով Էս ինչ արժանի իմ:

ԳԵՈՐԳ:

Սիրտդ ուրախ պահիր, դէդի ջան, Աստուծ
 օղորմած է:

ՔԵԹԵԻԱՆ
 Ըմբրով կշտանաս, վուրթի:

ԳԵՈՐԳ, գնալով:

Իսկոյն, Իսայի ջան:

Դաւիթ է գնում ուլ դռնից:

ՏԵՍԻԼ Ը

ՔԵԹԵԻԱՆ, ԻՍԱՅԻ

ԻՍԱՅԻ

Գուհանամ քիզ Աստուծ... Բախտաւուր կնիկ
 իս, դէդի, էս հանգի վուրթի ունիս. հիմիկան
 տղէրքն իրանց ծնողներուն էլ էտէնց չին սիրում,
 վունցոր Գիօրգին քի սիրում է:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Մեռնիմ նրա արեւուն, զարթնի նրան ո՞վ ունիմ
 աշխրբումը. վից տարեկան էրեխայ մնացիլ է ձեռիս,
 իմ շունչն ու կենթանութիւնը նա է էլի: Համեցէք
 նստի, Իսայի ջան, յօրէս շուրը կու հաքնէ. Էս էլ
 մէ Փեթխայինն իմ ուզում դիվեր գնա. նրա օղորմու-
 թիւնը փրկէ ու ազատէ իմ Գիօրգուն ամէն ցաւեմէն:

Մի քանի քայլ գնում է:

ԻՍԱՅԻ

Քու բարի աղօթկն ըլի դիպիւնիս վրայ, դէդի:

Նստում է սեղանի հօտ. միջի դռնից հանում է

Խաչիկին շալիկէսով:

ՏԵՍԻԼ Թ

ՆՐԱՆՔ, ԽԱՄՓԵՐԻ

ՔԵԹԵՒԱՆ

Օ՛հ, լուսը քու տեսնողին:

ԻՍԱՅԻ, նստած է առանցին:

Էս անիծածն էլ վճռորդի էր հիմի:

ԽԱՄՓԵՐԻ, շուրջ շուրջ խոսելով:

Շէմովդդի փէխի, գծողաբղթ Ղմերթի, փէխի չէ-
մի, կվալն անգէլօղիսա, բարիգուն, Աստձու բարին,
քէփեներուդ վճնց է, ի՞նչ իք անում, ի՞նչ բարին
հարցնիմ, վճնց իք, վճնց կաք, խօ լմա իք դիփունքդ:

Ղաւթեան վայր է գոյ՝ առանցին:

ԻՍԱՅԻ առանցին:

Սարակէլ է՛:

ԽԱՄՓԵՐԻ, արեւելով Խայտան:

Էս մարդն ո՞վ է: Քան, Խային չէ՛:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Հա, իմ Գիօրգու Խային է:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Մէ բաշ չը ճանչըցայ: (Խայտան:) Ի՞նչ բարին
հարցնիմ: (Խային նստած է որի նստանիստը:) Ուր իս
նիղանում, գէթաղվա, համեցէք նստի:

ԻՍԱՅԻ, նստած:

Փառք Աստձու, շնորակալ իմ:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Էս ուր իս կորի, քան, վուր բջի ջանը մաշվեցաւ
շատ քու պոռտիւնմէն:

ԽԱՄՓԵՐԻ, նստելով առանցին վրայ:

Տաք տաք բանումն իմ, Քեթեան ջան. իմ տա-
լուչ տղայ Կոնօի համա ձիւ մէ ակնիկ զթայ, տա-
թուման առաչ իմ, քու արիւր:

ՔԵԹԵՒԱՆ, նստած է արեւելով վրայ:

Գիդէի վուր էտ հանգի բան կուլն է՛:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Ջանս զնայ էրեզվան դէսը. Գիօրգին պրծնի ամէն
ցաւեմէն: Ուր է, տանը չէ՛ իմ թայգուլը:

ՔԵԹԵՒԱՆ, ժպտալով:

Յօրէս դուս դու քայ, տանն է:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Վենացվալէ նրա պէտլած ջանին, ուրիշ իմքին է,
Քեթեան ջան. աշխրբի տղերք իմ տեսնում, մէկը
չունէ նրա շնուքն ու լազաթը. ուրբում է միգ
դիփունիս: Բաս չէ ու Կոնօն կուլն. հոգիս հանից
դրուստ էլն. խօմ գիդիս նրա ափալը, ծանդր ժաժ
գալ գիդէ. ջեր մուլափ ու, ջեր բան ունիմ ու, ջեր
էսէնց է ու, ջեր էնէնց է ու. իմն ինձ հասաւ ինչոու
Խօջի վանքը դուս տարայ: Հիմի էնդի, մէկ անց-
կացնիլ էրիտ, էրկու անցկացնիլ էրիտ, հալեց ու
մաշեց խիղճ ակնիկան. հըն, հըն, հըն, հըն, վեր-
ջը բէլգէն էրիտ:

ԻՍԱՅԻ, առանցին:

Ջինմէն մարթ վէր կու բերէ էս անիծածը.

ԽԱՄՓԵՐԻ, շարունակելով:

Ծամալօ օքմինը կու ատիմ աշխրբումը: (Ծաղիկով:)
Ընմ, ընմ, ընմ. ջանդա բէզար էլայ դրուստ էլն:
Ըյի, Աստուծ անէ նրա դիւանը: Տղէն պիտի տղայ

ըլի, չախմբիս պէծքը վեր ըլի անում . . . Զնսով ձէ-
թիր ին, Գեթեան ջան:

ԳԵԹԵԱՆ, Հանգիստ:

Խամփերի, քիզ բան հարցնիմ . . .

ԽԱՄՓԵՐԻ, Խօսքը հարելով:

Հա, ղուրթ, ի՞նչ էք հայհարա կանչի, փափէն
խօս չէ սառի:

ՏԵՍԻԼ Ժ

ՆՐԱՆՔ, ԳԵՈՐԳ.

ԳԵՈՐԳ, Դուստր Գալով ու զաւանց զարդիս աւ ժիւղով և
անդամաւորութիւնով, աւ փողոսայր չէ-սին և Բաճիկանի
հագնելով:

Դորա պատասխանն էլ դու ասա՛ էլի, զէզիդա .
այդ ի՞նչեր ես պատմում:

Փողոսայր հարում է:

ԻՍԱՅԻ, ասանցին:

Երիհա . . .

ԽԱՄՓԵՐԻ, վեր Լուսնով Կէշիկ:

Գէնացվալոս զէզիդէն: (Դրիւս է Դէրգիէն:) Ասկի
ուրբար ջան, վճնց իս, վճնց:

ԳԵՈՐԳ

Լաւ եմ, զէզիդա, դու ի՞նչպէս ես:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Քի լաւ ունենամ, վուրթի, ինձ ըն մի՞ճիրս:
(Զնսով իմում է Գրիսիէն:) Այ, էքուց տաս թու-
ման Նիկալայի մանէթը կու չխչիկայ էստի, միր

անգալ Կօնօի համա կլէկն ու նիշադուրը հաղրիլ իմ,
ուզում իմ Խէպուզինց տաշկայ հիդ լէհէմի. զիփ
էրկու սահաթ չը կայ բէլգէն տալ տվի, քու արիւր:

Նսարմ է իմ Կէշիկ:

ԳԵՈՐԳ

Բանը վերջացրել ես, զէզիդա, էլ լէհէմիլը զրն է:

Խաղում է իմ Խաղաղ Բէլիսանի և Խաճիկան

Կէշիկ:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Բէլգէն ցամաք բան է ջեր, ցաւդ տանիմ. նշանը
վուր կու տայ, էն չախմբ կու լէհէմիլի:

ԳԵՈՐԳ

Նշանը որ լէհէմիլի է, ուրիմն պսակին էլ մէկ
ուրիշ անուն զրա՞ծ կը լինես:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Փսակը խօս յաւիտենական ջնջիլ է, անումիտ
մեռնիմ: Նի կուլի մէքու թաղին էլ արժանի անիս,
վուր մէ չաղ քրթամ վեր խփիմ. հարուր թուփէն
պակաս չիմ անի, քու արիւր:

ԻՍԱՅԻ, ասանցին:

Հիմի էս էր պակաս:

ԳԵԹԵԱՆ, Հանգիստ չի ու:

Ինքսուն ու ինը վուր ըլի, բողաղիկ կու կանգնի, այ:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Ինչի լայիկ կօնիմ:

ԳԵՈՐԳ, Ժողովուրդ:

Լաւ զէզիդա ես եղել, ես ու իմ Աստուածը, իմ
մասին էլ պէտք է քրթամ վեր առնես և ինձ խափես:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Քիզ ուր իմ խափում, չարըդ տանիմ, քիմէն խօմ
չիմ ուզում. քիզ ինչ վուր քու աներանցմէն աւե-
լն փուղ դուս գջլիմ: Դուն ումը գուզիս հաւնի,
էտումը չիմ խառնվի, օղունդ սիրուն կի ըլն, զըղձե-
րու գլուխ չունիմ: Օ՛յի տա տա տա տա տա . . .

ԻՍԱՅԻ, ասանչին:

Ա՛յ, անումը կտրէ Աստուծ:

ԽԱՄՓԵՐԻ, շարանալիւ:

Ամա ինչրու հարուր թումանը չը թափ տալ տամ,
դուն չը մեռնիս վուր վուտդ չիմ դուս դնիլ տա.
Թուղ ջանեներուն վազի, համբրին՝ քիզ ինչ, քու
բաժնքի փուղեմէն խօմ չիմ ուզում:

ԻՍԱՅԻ, ասանչին:

Քու տունն Աստուծ քանդէ:

ԳԵՈՐԳ

Է՛հ, լաւ է, դէղիդա, մի՞թէ կարելի է այդպէս
խօսել:

Գնում է դէպի սեղանը եւ ծխախոտ վաւում:

ՔԵԹԵՒԱՆ, ԽԱՄՓԵՐԻ, ԿԻՄԱՅՅԱՆ:

Ախար, էն մարթն էնդի նստած է, ի՛նչ կօսէ,
ամուրթ չէ:

ԽԱՄՓԵՐԻ, ՔԵՆԵՄԱՆԻՆ:

Ի՞նչի ամուրթ է, էտ աղաթ է. բաս 'ես միտի
չիմ, քսան տիղ հազար ծակ ու ծուկ ունիմ: Ելի
տէրը բարի տայ հիմիկվան դարդիմանդ ախչկերանցը.
էրեզ չուրս քսան հոքու էրկու էրկու մանէթ վէր
գցիլ տվի մարթագլուխ, քու աղիկ արիւմն իմաստում:
Մէ պիկնիկ սարքիմ, մէ պիկնիկ, վուր քու հաւնած:

Մէ տղամարթ չի ըլն զարթնի սաղանդերուն:
(Դրէշուլ Դէրդիւն:) Դո՛ւզիս դուն էլ արի, գէնացվա,
թո՛ղ խիթարվին, սիրուն տղայ իս. (Ծիծաղում է:)
հա, հա, հա, հա, հա . . .

ԻՍԱՅԻ, ասանչին:

Օ՛հ, հօ, հօ, հօ հօ . . .

ՔԵԹԵՒԱՆ, ԽԱՄՓԵՐԻ, ԿԻՄԱՅՅԱՆ (սօսում) անչիւ:

Ը՛հ:

ԳԵՈՐԳ

Է՛հ, ի՛նչեր ես ասում, դէղիդա:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Ինչեր իմ ասում, քու ումիկն ունիմ, քի պէս
փեսացու էլ վուրդի կու ռաստ գայ ինձ: Ամէն սըր-
փերու մօդ իմ աղանչաքն էն է էլն, վուր քու
թագին արժանի անին ինձ. ամագս մո՛ւքթ կորչի:

Դէրդը ծիծաղում է:

ԻՍԱՅԻ, ասանչին:

Տէր օղորմած Աստուծ:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Ի՛հ, լաւ է, քան, ձէնդ պահէ, մէ անգաճ՝ դի ինչ
իմ ասում է:

ԽԱՄՓԵՐԻ, ԿԻՄԱՅՅԱՆ:

Հա, դուրթ ի՛նչ բանի իք կանչի:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Թո՛ղնում իս վուր մարթ խօսի:

ԻՍԱՅԻ, ասանչին:

Չաչանակ է դրուստ:

ԳԵՈՐԳ

Դէղիդա, ուզում եմ նշանալի:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Հալա, գէնացվալոս Խամփերին:

ԳԵՈՐԳ

ձմարիտ. ի՞նչպէս ասացիր էլախտ... հա, լէհէ-
մածի պէս է:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Իժուժ, առանց ի՞նչ, թավլափիան:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Քա, մոլլափ չի տա. բաս ի՞նչի կանչեցի, թէ
առանց քիզ էր:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Իժուժ, իմ հարուր թուամնը:

ՔԵԹԵԻԱՆ

էլի:

ԳԵՈՐԳ, յոնորիմանսն չեռով:

Դէդիդա:

ԻՍԱՅԻ, առանցին:

Արի հիմի ու էլը ցխեմէն հանէ. վոլորդի էկաւ
էս անիծածը: (Խամփերուն:) Հարուր չէ, էրկու հա-
րուր չի ուզի. ինչ կարքն է կուլի էլի:

ԽԱՄՓԵՐԻ, վեր կենալով:

Դիախ, դիախ, ես կարք մարք չիմ գիդի. էս
հանգի պէտլած տղին պակաս կու թողնիմ:

ԳԵՐԳԷ ԺԵԺԱՂԱՄ է:

ԻՍԱՅԻ

Լաւ է, լաւ, մէ լաւ շալին էլ ղարուլ կօնիս. ես
կու շինիմ:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Բաս ի՞նչ իմ արի:

ՔԵԹԵԻԱՆ, Խամփերուն:

Քա, մէ դէսն արի: (Առանցին:) Սիրաթս գնաց:
ԳԵՈՐԳԷ՛հ, դէդիդա, հերիք է, Աստուած կը սիրես:
(Խայուն:) Իսայի, դու սրա հանաքներին ականջ մի
դնիր:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Իսկի էլ հանաք չիմանում. մէ ինչ ասէք չմղ տիղ է՛:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Էրկու հաղար թուամն փուղ, երիք հարուր թու-
մնի բաժինք ու հինգ տարով սարքած կարքած տուն.
ախչիկն էլ սիրուն, ջէհէլ, ուսում առած, լաւ
հօրն ու մօր վուրթի ու լաւ սիրելի բարեկամ տէր:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Վահ, վահ, վահ, ծղարօ է: (Գրեւմ է ԳԵՐԳ-
ՔԷ՛ն:) Հալա, գէնացվալոս դէդիդէն, ղոլրթ է ասում
Քեթեանը:

ԳԵՈՐԳ

Ձե՛ս իմանում որ դէդէն սուտ խօսել չէ իմա-
նում. յետոյ որ զիդենաս, դէդիդա, ի՞նչ սիրուն է,
ինչ սիրուն, օհ, հօ, հօ, հօ... .

Խայուն զարմանաւ է:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Գէնացվալոս քիզ իմ գլուխը, էտէնց լաւ ախչիկ
ու էտ ղաղամի փուղ:

ԳԵՈՐԳ

Է՛հ, փողն ի՞նչ յիշելու է, դէդիդա, աղջիկ եմ
ասում, որ քաղաքումը հատը չկայ:

Խայուն փռաւ է արախ Աստուծան:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Բաս հիմի էրկու հարուրէն պակաս չիմանի :

ԻՍԱՅԻ

Տաս տաս թումնանուց իս ուզում, թէ հինգ հինգ թումնանուց էլ վուր ըլի հաջաթ չէ :

ԽԱՄՓԵՐԻ

Երնէկ զիդենամ, Իսայի, դուն ի՞նչ բան ունիս . մօցիքուը դուն չըլիս :

ԻՍԱՅԻ, վեր լուսնու :

Մօցիքուը էլ իս ու չիս էլ զիդի :

ՔԵԹԵԻԱՆ, Տօթնալու խմբերուն :

Սու, քա, ի՞նչ էլաւ քիդ . խօ ամուլթու գեղինը մտայ :

ԻՍԱՅԻ, ասանչին և Կասպան :

Անսկամ :

ԳԵՈՐԳ, Տօթնալու Իսայուն :

Իսայի, Իսայի : (Իստնալու դէպի Խմբերին) Դէղի-դա, ինչ եղաւ քեզ . Աստուած վկայ, ինձ դուր չէ գալի քո արարմունքը . դուքան բազար խօ չէ մեր տունը, մի փոքր քաղաքավարութիւն ունեցիր է :

Իսային նստում է իր պեշը :

ՔԵԹԵԻԱՆ, ասանչին :

Երնէկ չէի կանչի :

ԽԱՄՓԵՐԻ

Վիս էկադրէբա . բաս կու թողնիմ վուր սա նշնէ քիդ : Մէ ասէք հալա ո՞վ է, ում ախիկն իս ու-ղում, իմ ճամփէն Ես կու գլթնիմ :

Անցնում է Քեթեանի ու չիդնի :

ՔԵԹԵԻԱՆ

Ախար, օխնած հոքի, մէ անգճիդ էլ հիրթ չիս տալի վուր մարթ իմքին ասէ ու, ո՞վ ինչ անէ, հա-ման լիդու իս բանեցնում . էտ դադա էլ խօսիլ կու-լի, մէ խջալաթ քաշէ, է :

ԻՍԱՅԻ, ասանչին :

Քամու ջաղաց է, էլի, անիծածը :

ԽԱՄՓԵՐԻ, ասանչին Տօ :

Ահա, բերնիս կոխպէք իմ դնում : (Զեւարդ իր Բե-րան ծածկում է) Աբա, ո՞վ է, ասէք :

Նորից Բերան ծածկում է :

ԻՍԱՅԻ, վեր կենալու :

Տօ, էլ ինչ նուր չար, նուր բարի . ուշացանք, Գիօրգի, Աստուած զիդենայ, գնա չուստ շուրքդ հաքի է :

ԳԵՈՐԳ

Ես սահաթիս, Իսայի ջան : (Խմբերին) Դէղի-դա, մէկ ինձ ասա, Գարասիմ եակուլիչ Զամբախովի աղջկան կը ճանաչես :

Այս ժամանակ Քեթեանը գոհում է Իսայու-

և Գեորգի մէջ պեշը, ինչ սորանից ո՞ջ

Խմբերին :

ԽԱՄՓԵՐԻ, արհամարհանքով :

Նրան իս ուղում :

Ա.Մէսր շտաբում է :

ԳԵՈՐԳ, լախեցած :

Հէնց նորան, ի՞նչ է :

ԽԱՄՓԵՐԻ

Իժում, նրան իք ասում թէ սիրուն է :

ԳԵՈՐԳ

Ի՞նչ է, սիրուն չէ՞:

Իսային, Գեորգիյ և Քելեանի ծածուկ,

նշաններով խորքում է Խաչիկի շնչը,

խոստանալով նորան մոռնալ թե՛ գոհարներ,

բայց Խաչիկին չէր հասնում:

ԽԱՄՓԵՐԻ, շարունակելով:

Նրա սիրունութիւնը առջի իմանալը է:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Վա՛յ, քուտանամ՝ ես, զուրթիս ասում:

ԳԵՈՐԳ

Ի՞նչ ես ասում. դեղիդ, իմ աչքով եմ տեսել:

ԻՍԱՅԻ, Գեորգիյ՝ յածր,

Աստուծա՛ գիդենայ, խափում է:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Կու՛լի ուրիշ օքսին ինձանց տվի, թէ չէ Ձամբա-
խինց Կա . . . (Իսային նշանում է Ռեանյն նշանները,
Խաչիկին հասնում է:) . . . րապիտի ախշկան սիրուն
չին ասում:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Լիզուտ պապանձվի, հը՛ւ. հենց գիդէի դուն
ինքո՛ւսիս տեսի, կինաղամ սիրտս զնաց:

Անցնում է Խաչիկի արջի լույսը և պոփոփ

վրայ հասնում:

ԳԵՈՐԳ

Ուրեմն դու ինքդ չե՛ս տեսել:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Ձէ, վուրթի, էնէնց իմացիլ իմ:

Խորհրդաւոր հայեցող է չգնա՛ Խաչիկ վրայ:

ԳԵՈՐԳ, նշանակալի Խաչիկի խաչը, սաստիկ շփոթում է:

Այդ ի՞նչ է նշանակում. . . Օհ, Աստուծա՛:

Բարեկամ հեռանում է:

ԻՍԱՅԻ, Խաչիկի:

Վա՛ւր չիս տեսի, բայց ի՞նչիս իս դուս տալի.
անմիթի իմ քի մոգ:

ՔԵԹԵՒԱՆ

Անմիղ խիղճ էրէխիս սիրտն էլ խարաբ իս անում.
հոգուտ ի՞նչ իս ասում: Ետէնց աչքարա սուտ կու-
լի, թավլափին:

ԳԵՈՐԳ, Բեյ Խորից, Բարեկամ:

Ձեր մոկումն է սուտ:

ՔԵԹԵՒԱՆ, Խաչիկի:

Քու աճկն էլ:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Նա ի՞նչ անիմ, քա՛. ինչոր իմացիլ իմ, էն իմ
ասում. կու՛լի զուրթիս խիտ սիրուն էլ է, իս ի՞նչ
գիդիմ: Եստի մոկափ տվէք, զնամ գրուտ խաբար
բերիմ:

Գնում է շալիքան վերջնական:

ԻՍԱՅԻ, Գեորգիյ ծածուկ:

Ա՛յ, ուզում է զնա իր քրթամբ վիթ խփի. արա
դրա խօսկն աւտալու է՞:

ԳԵՈՐԳ

Այսուհետեւ քեզ էլ չեմ հաւատում, Իսայի. հա-
ւատիցս հանեցիք բոլորովին:

Շփոթում հան է գալի:

ԻՍԱՅԻ

Վա՛ . . .

ԽԱՄՓԵՐԻ, ճալիքան չեւոյն:

Գնում իմ, այ:

ԻՍԱՅԻ, ասանցին և ինսոյն:

Ա՛յ, ջառը գնաս ու ջհանգամը, հը:

ՔԵԹԵԻԱՆ, վէր Լուչիլ:

Գու գնալն իսկի էլ հարկավոր չէ. (Խլելով Խաճ-
փերու չեւոյն ճալիքան:) Իր աճկով տեսիլ էլ է ու
էլի կու տեսնէ: (Գեորգին:) Գնա, վուրթի, էլ մի
ուշանա, շուրըդ հաքի:

ԳԵՈՐԳ, նեղայած:

Ինձ կը սիրես, դէդի, ձեռք վերցրու ինձնից.
էլ ես ոչ մէկ տեղ չեմ գնում:

ՔԵԹԵԻԱՆ, ճալիքան չեւոյն:

ՎճԵՅ, քոռանամ ու կուրանամ ես: (Խաճփերուն:)

Ա՛յ, կինծիտ կոտորվել էր վուր չէր էկի, հը:

Ճալիքան գյուս է Խաճփերուն վրայ:

ԻՍԱՅԻ, ասանցին և ինսոյն:

Պիտի էտէնց էր էլի, վուր լաւ էր ըլի:

ՔԵԹԵԻԱՆ, շարունակելով:

Երնէկ զիդենամ հայհարա ուր էի կանչում քիզ.
խօմ զիդէի քու ափալը: (Գեորգին:) Ի՛նչ իս անում,
վուրթի, գնա շուրըդ հաքի, գէնացվալու դէդէն:

Այս պեղի պիտի ասեն ասեմ, երբ Գեորգը

բարեկամ ծառ գալիս երեսը պարի իրանի և
անում Գեթեանը արտ հեղ խօսում է, Խաճ-
փերին և Խալին լեւի ու իրանում ծածուկ
վիճում էն իրար հետ. իսկ հէնց որ Գեորգը
և Քեթեանը երեսը դարձնում էն նրանց
հոգն, նոյն ինչոյն հարսում էն իրանց վիճը:

ԳԵՈՐԳ

Ձեմ գնում, չէ, դէդի:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Աբա էտ ի՛նչ արարմունք է, վուրթի, բարէնց
վիկալ ու սաղ սաղ գերեզմանը դի ինձ:

ԳԵՈՐԳ, նեղայած:

Ա՛խ, Տէր Աստուած:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Գիմէն չեմ արմնում, վուրթի, վուր քարափշուտա
Խամփերու խօսկերուն անգաճ իս գնում. չի տես-
նում վուր սա իր փուրացաւանքն ունէ: (Խաճփերին
յոյ պարզ վաճառքը իր աջ- հինգ հարս Խալան, հե-
տանում է նրանից:) Աստուած տայ, զլուխ զայ էս բանը,
դուն իրան տու ինչ ուզում է. վարսալամ, վարքա-
լամ, ա՛հա:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Դրա բախշիք քրթմունքն ուր իմ խառնում. դրա-
մէն առնիմ ու նրանք իրանց ախիկը մուքթ սա-
ղացնի՛ն:

ՔԵԹԵԻԱՆ

Ա՛յ, ձէնդ կտրէ Հախման Տէրը, հը:

ԻՍԱՅԻ, ասանցին և ինսոյն:

Ամին:

ԳԵՈՐԳ, բարեկամ:

Վերջապէս համը տանում ես, դէդիդա:

ԻՍԱՅԻ, ասանցին:

Ա՛յ, օղորմի քու հօրը:

ԽԱՄՓԵՐԻ, ինսոյն:

Մտիկ էս բէհայուն:

ՔԵԹԵՒԱՆ , Տօթեալու Ղեկորդին :

Արի , արի , գէնացվալու դէպէն : Ախար էն պա-
տուական մարթու խօսկիրը միտդ չէ : Գնա , քու աճ-
կով տիս ղուրթն ու սուտը . թէ չիս հաւնի , ձեռքս
ո՞վ է բռնում , թամասուքով խօսմ չիս կապի :

ԳԵՌՈՒԳ , փոքր լաւալիւնից յետոյ :

Այո , այո , ես նորան խոստացայ գնալ և պէտք է
կատարեմ խօսքս :

Դուրս է գնում ողբի :

ՏԵՍԻԼ ԺԱ

ՔԵԹԵՒԱՆ , ԽԱՄՓԵՐԻ , ԻՍԱՅԻ

ՔԵԹԵՒԱՆ , ԽԱՄՓԵՐԱՆ :

Խնդրեմ քու գլուխը . հո ղադա էլ փուղի թամա-
հութին : Էն աղչկայ տէրիւր վուր իմանան , թէ
քի պէս քուր իմ ունեցի , էլ էրեսներուս չին պիտի
մտիկ անի , հախ Աստծու :

ԽԱՄՓԵՐԻ , արհամարհանալով :

Վո՛ւյ նրանց պէ՛ծին :

ՔԵԹԵՒԱՆ , ԽԱՄՓԵՐԱՆ :

Լիզուտ չորնայ ու պրծնի , ահրա՛ :

ԻՍԱՅԻ , ասանքին և հիստային :

Ուր է , հը՛ :

ՔԵԹԵՒԱՆ

Էլ նուր մէկէլանց չը խառնշտորիս , Խամփերի ,
թէ չէ , Աստուծ գիգենայ , իրնի մահի կու կտրվինք
մէկմէկեմէն : (Խայտան :) Իսայի ջան , մէքիչ էլ մու-

լափ տու , դէթաղվա , յորէս շուրը կու հաքցնիմ
ու տար , գէնացվալէ :

ԻՍԱՅԻ

Էստի իմ , էստի , դէդի :

ՔԵԹԵՒԱՆ , ԽԱՄՓԵՐԱՆ չափն ունի :

Լաւ տարի քի դայ , լաւ իմքին դուն իս դառի :

Դուրս է գնում ողբի :

ՏԵՍԻԼ ԺԲ

ԽԱՄՓԵՐԻ , ԻՍԱՅԻ

ԻՍԱՅԻ

Ախար , օխնած հոքի , ի՞նչ իս ասում . իսուն թու-
ման էլ քրթամ կուլի :

ԽԱՄՓԵՐԻ

Ինչե՛ , թէ կի ուրիշնիրը հարուրնիր էլ կու վիկալ-
նին , ինձ իսունը հառամ է՛ :

ԻՍԱՅԻ

Ի՞նչ իս շինի , ախար , վուր մէ բաշ իսուն թուման
իս ուզում . մէ տաս թուման ըլի , քսան թուման
ըլի , էլի հա , թէ չէ էտ ղադամի բան կուլի դուն իս
ուզում : Բաս ինձ ի՞նչ պիտի ննդնի , էրեզվան դէսը
մահվան քրտնքումը քառսուն ջեր անց ու դարց իմ
արի : Մէ քիչ էլ Աստուծ ունեցի , օխնած հոքի , է՛ :

ԽԱՄՓԵՐԻ

Քու բանը դուն գիգիս , Իսայի , իմ բանը ' ես : Բաց
ասիմ ու վուչ ամանչիմ , վուր թէ էս սահաթիս չիս
բերի ու չիս տվի , դիփ տակն ու վրէն կօնիմ , Աս-

տուճածինը գիդենայ : Աշքարա էրեւում է վուր ու-
րիշ օքմին է տեսի . բաս չէ ու Ձամբախինց կուբա-
ճիէն կուլէր :

ԻՍԱՅԻ, շփուած, էրեւր խաչ է հանում և ուսուցին :

Միղայ Գիզ, Տէր Աստուծ, մակունս ինչիւր է գալի :
ԽԱՄՓԵՐԻ

Ձին դնում :

ԻՍԱՅԻ

Ախար յօրէս դուռ քայ էն տղէն . տանիմ,
էնդի կօսիմ Գարասիմ Եակուլէչին, կօսիմ խոստացայ :
ԽԱՄՓԵՐԻ

Գու արիւր վուր է վուսն էլ չիմ փոխիլ տա, ին-
չու չիս բերի :

ԻՍԱՅԻ

Գու կնիկ արմատ ասողին էլ ինչ ասիմ . դնամ բե-
րիմ, աճկդ դի, հը . էն տղին էլա մայինց սրտա-
վուրէ ինչու իմ գալը :

ԽԱՄՓԵՐԻ

Էտուրը 'ես գիդիմ :

ԻՍԱՅԻ, Գնալով աղաղակում է :

Այ, յայ, յայ, յայ, յայ . . .

Դուրս է գնում Տէր Դանիէլ :

ՏԵՍԻԼ ԺԳ

ԽԱՄՓԵՐԻ, Դնալ :

Էտէնց, այ . աճկիրս ուռիլ է Ձամբախինց բա-
կուրի համա . նրա պտուղն էլ կարիմ . 'ես իմ թի-

քէն լաւ աշիմ դիփունանց վրայ : Ամա իմ քվեր տղէն
խօմ չէ՞ զգվի . . . Կուլի ղուրթ Մարքրիտին ըլի տե-
սի ու հաւնի . . . Թային փուղ ու բաժինքն աճկիրը
կապիլ է : Ղուրթ էն ղաղա փուղ ու բաժինք կու-
լի . . . իմ աճկիրն արանգվա չի անի . 'ես էլ վուր
ըլիմ, գուղիմ ու . ամա թէ կի ինքը հաւնում է ու
ուզում է, 'ես ինչ իմ հոքում, դարդերուս գլուխն է .
մինք էլ կու լլլվանք :

ՏԵՍԻԼ ԺԳ

ԽԱՄՓԵՐԻ, ԳԵՈՐԳ

ԳԵՈՐԳ, Դուրս է գալի աղ Դանիէլ Գրիգոր, ապիպալ փոզ-
պապալ, չեանին յիշնար և ապիպալ չեանոյնէր : Դուսնա-
լով Դանիէլ ինչիւր :

Լաւ է, լաւ, դէդի, դու զնա, (Խաճիկում) Դէդէն
կանչում է : (Աղ ու չախ նայելով) Իսային ի՞նչ եղաւ :
ԽԱՄՓԵՐԻ

Յօրէս դու քայ, զէնացվալու Խամփերին, ինձ
վրայ ուր իս նիղանում . ախար հիմի էլ վուր չը
խէրվիմ, էլ 'եփուցութիւն :

ԳԵՈՐԳ, շփուած է, յեպոյ գլխարկը Դանիէլ սեղանի վրայ
և չեանոյնէրը հափնելով :
(Դէդիդա, ասա դրուստ՝ այն աղջկան կը ծանաչե՞ս
թէ չէ :

ԽԱՄՓԵՐԻ, Կանչելով :

Չէ . . . վուրթի . . . չիմ տեսի . (Հասարակապէս) :
ամա լաւ ախիկ ին գովում, հախ Աստուծ, ու էլախա

էնդուր փանեցի, վուր իմ թիբէն չը կորչի: Տիս վուր ուստութեամբ ժաժ էկայ. զնաց վաղկիւնը քու պարուն Իսային ու գէմուդէմը կօսէ քու անիրուչը, վուր ես էլ գէղիղա կամ աշխրբումն ու ինձ էլ յարգ ու պատիւ է հարկաւ ուր:

ԳԵՈՐԳ.

Ի՞նչ ես ասում . . . օ՛հ, անաստուածներ . . . Ինչք ինձ բարեկամութիւն անելուն էք եկել, թէ երես սեւացնելու: (Աւանջին:) Անիծուէք դուք, անիծուէք. ձեզ հետ խօսելն անդամ անպատվութիւն է:

Բարեպաժ նստած է:

ԽԱՄՓԵՐԻ

Էստու համա դուն ո՞ր իս նիղանում. աղաթ է, վուրթի: Ի՞նչ քու բանը զայիմ բռնէ. հաւնիս՝ ուղէ, չը հստնիս՝ խէրաթ չիմ տեսնի. ամա ումն ուղիս, զիղացի վուր ես էլ իմ փայլն դուզիմ . . . (Ձախ հոնիւնի Բէլիւսիւսը հոնիւս է՝ Խամփերի, Խամփերի:) Դալիս իմ, գալիս: Չարըդ տանիմ, մի նիղանա, ասկի ուրբար, Գիօրգի ջան: (Ձեւիւ Գեորգի ուսի վրայ դնելով:) Ի՞նչ ջեր նշնվի, վուրթի, զօղն էդի զամն է. հարսնըքումդ խախտի ջուր կու բերիմ, քու տրիւր, զիփունի վրայ շատ բանը ես կու շինիմ, շուշպար ու լէզզեվար էլ կու խաղամ, թէ գուզիս չէնց զիղիս չիմ կանա, ի՞նչ անիմ թէ իսուն տալեկան աւել իմ, այ՛ (Ծաղրածու չեղով պար գալով:)

Ջիֆ թը պի տամ, ջիֆ թը տի տու,

Ջիֆ թը պի տամ, ջիֆ թը տի տու.

Դը՛նգ, դը՛նգ, ջիֆ թը պի տու,

Դը՛նգ տը պը տըմ, ջիֆ թը տի տու:

Ի՞նչ միր աղաթն ու սովորութիւնը իսկի էլ այնումդ մի զցի, վուրթի: (Գիւլիւ Գեորգին, Հիւսիւ համբարում է:) Չարըդ տանիմ, Գիօրգի ջան, ասկի ուրբար, Գիօրգի ջան:

Ի՞նչ ես ասում. չախ հոնիւնի:

ՏԵՍԻԼ ԺԵ

ԳԵՈՐԳ, Դէսա: Երբար լուսնիւնի յէպոյ եւ Կէշիւ վեր լուսնիւն:

Ա՛յ, Աստուած անիծէ ձեր այդ աղաթն էլ ու սովորութիւնն էլ . . . Այս ի՞նչ խայտառակութիւն է. ի՞նչ կարծիք պէտք է տանի այժմ այն մարդը մեզ վրայ: Օ՛հ, ամօթ, հազար ամօթ: Ձէ, այս բոլորը սովորականից դուրս բաներ են և այստեղ անպատճառ մէկ գաղանիք կայ, որը աշխատում են ինձնից ծածկել . . . Ի՞նչ պիտի լինի. ի՞նչպէս իմանամ . . . Կարելի է ճշմարիտ իմ տեսած աղջիկը ուրիշ լինի և ինձ խաբելիս լինի՞ն, ի՞նչ կայ այստեղ զարմանալու. իմ մօրաքրոջ այն հայեացքը, որ նա ձգեց Իսայու վրայ, նորա փոփոխական խօսքերը, նորա կակազելը, վերջապէս իրան Իսայու զնալն, առանց ինձ սպասելու, բաւականին հաստատում են իմ կարծիքը . . . Այո՛, այո՛, այլ ևս կասկած չկայ, ինձ կամենում են խաբել, ինչպէս շատերին են խաբել . . . Օ՛հ, Տէր իմ, այս ի՞նչ մարդիք են, այս ի՞նչ երկիր է մեր երկիրը. ամեն մի քայլափոխում ստութիւն, խաբէութիւն, սուտ բարեկամ, սուտ

լափչեքնիրը տեսիլ իք, երկու էն էն ղաղա կրնդ-
նիր իմ ասում, արիւս վկայ . . . Վայ, ձիր տունն
Աստուծ շինէ, էս ի՞նչ երգիր է մեր քաղաքը .
աօրնք էսօր խափեցին, էքուց խօսմ կու երեւայ,
իժուսմ դուք թամաշա արէք նրանց տուր ու դմկու-
ցին : Ե՛հ, Աստուծ վերջը բարի անէ . լաւ ասեցիկ է
Մարքրիտը, Ես ու իմ հօքին . էս ղաղա տարի է
էստի ղուլուղ իմ անում, մէ օր նրամէն փիւս խօսկ
չիմ իմացի : Հիմի ի՛նչ անինք վուր էքուց էրեւօր
կու լուանայ ու էլն էն Մարքրիտը կուլի . սիրու-
նութինն ու զղճութինը Աստուծ միղ է :

ՏԵՍԻԼ Բ

ՍԱՐԳԻՍ, ԿԱՐԱՊԵՏ

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԳՆԱՆՈՒՄ ԿՐԻՍՏՈՍ :

Տօ՛, չը բերի՞ր էնդունք :

ՍԱՐԳԻՍ

Էս սահաթիս էւէտ ինքն ուստէն կու բերէ, աղա .
ձեռին ունէր, մէ էրկու ասղն ծէր էլն պախա է,
կօսէ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Տօ՛, թէ՛ ասի վուր ղլխին կանգնի ու չուստ վրա-
հասցրու :

ՍԱՐԳԻՍ

Էս նմուտիս կու բերէ, աղա ջան, հէնց բոնէ
հաղիր էր, իմ աճկով անայ . Ես էլ էստի աշխրբի
բան ունիմ, ախար :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Լաւ, թէ ուշանայ, էլն գնա, հէնց ապրիս, ու
չուստ վաղեցրու . . .

ՍԱՐԳԻՍ

Բաշուսթա, աղա ջան :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էստի դիմի պրծար :

ՍԱՐԳԻՍ

Հրամանք իս, աղա . մէնակ ղօնաղն օթալն է
մնացի ու անդուլտար :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Լաւ բարաթ կարքի բի . դէս ու դէն ծաղկնիր
կու դարսիս, վոնցոր ասիլ իմ, մոռմիրը դիմի մէտի
վառէ, պաղիէզդի դրան տոչիվն էլ քուէն աւիլէ,
վուր իստակ ըլն . . .

ՍԱՐԳԻՍ

Հետոկ շինիմ, աղա ջան, վուր հալելայ :

ԳՆԱՆՈՒՄ Ե ԳՆԱՆՈՒՄ ԴԵՐԻ ԿՐԻՍՏՈՍ :

ՏԵՍԻԼ Գ

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԳՆԱՆՈՒՄ ԿՐԻՍՏՈՍ :

Բանս լաւ է գնում . ամէն կոնեմէն եօնդնիրը
ձքած է . փէիքրի աղաբուղի պէս դամբս դորձած
է . . . Գու քայ հիմի պարուն փեսացուս, Ծանջի
նման բզդալով, թրրիսկ, (Զեռնը չեռնիս է խփում :)
դամբումս դէվէր կու ննդնի : Շատ իժուսմ բզ-
վղ-վղ-վղ կօնէ, ամա էլ իմ շանդերեմէն օշով չի կանա

գնա . . . Զէ, հիմի մէկն ու մէկը վուր ասում ին՝
թէ փէիքարն, ապում է, դարչելի անասուն է, ի՞նչի,
մէ ձիդ իմ հարցնում. շան պէս մարթիք է կտրտում,
թէ գիլի պէս ու ասլընի պէս մարթիք է կուլ տալի.
ի՞նչով է նա փիս. ինչ Աստուծ շնուք է տլի, էն
շնուքով է ապրում . . . Ախար գաղանի պէս ակուէք
չունէ վուր կծելով իր կերակուրը ճարէ, թռչունքի
պէս թիւիր չունէ վուր իր թռչելով ապրի. բաս
ի՞նչ անէ խիղճը, վուր օթախի քնջնեքումը աբլա-
բուդէք չը սարքէ ու ճանջիրն էնգով չը բռնէ . . .
Հիմի չէք ուզի՞ վուր վուտներով ման գայ ու էնէնց
իր կերակուրը ճարէ. գանա չիմ գիդի, էն սհաթին
կու թողնիք, հըա՛ . . . (Աստուծ է:) Աուրթ,
շատ վուր փէքր իմ անում, է, էս աշխարքը դիփ
մէկամէկու ուտելու է ստիղծած: Երէխայ վուխտս
լսում էի՝ թէ ժանգմա թօփի, թօփման գէլի, գէլմա
թխա, թխամ վէնախի շէճամա: Էստունք 'ես հէնց
գիդէի դիփ տուտուց մարդկերանց ասած բանիւր է,
ամա հիմի վուր լաւ հէսաբ իմ անում, ղուրթ վուր
դիփ մէկամէկու ուտում ին. մէ թռչունք մէկին է
ուտում, մէ անասուն մէկէլին, մարթու աճկը խօմ
զարթնի խուղը ինչը կու կշտացնէ. ինչ բաբաթ բա-
բաթ անասուն ասիս, թռչունք ասիս, միր փուրն է
դէվէր գնում. էն կինքեմէն վուր չըլինք վախենում, է,
մէկամէկու էլ կուտինք: Ամա միթամ չինք ուտում,
այ. էս աշխարքումը ովոր ումն ախտում է, նա է
ղօջաղը. ախտին ու ուտիլը մէկ է էլի . . . Ամա միր
հիրթն էլ գալիս է, խուղն է անուշ անում միդ,
դառնում ինք խուղ. «հուղ էիր, ասում է, 'և հուղ

դարցի, » կօսէ: (Աստուծ է:) Ե՛հ, փուչ
աշխարք . . . Ամա ի՞նչի վրայ միտս էկաւ էստունք . . .
հա, փէիքրի վրայ. չէ՛, փէիքրի վրայ կի չէ, իմ
արարմունքի վրայ: Հիմի միթամ 'ես խափիփայ իմ,
ումն ինչ գէթ իմ անում, ախպէր. թուղ ինձ օշով
չը խափէ, 'ես էլ օշովու չիմ խափի . . . Հիմի էսէնց
վուր չը ժաժ գամ, դուք իք ուղում իմ ախշրկան.
գանա չիմ գիդի, աւտաս դոնիրս կտարտիք: (Մոյն
Ժամայցը հանելով:) Ձեր սհաթի վիցն է. ինչ ուշ է
մթնանում, ախպէր . . . Յօրէս Իսային ու փեսացուս
պիտի գան. հէստի հանդն ընթունիմ, վուր է աճկիլն
աբլանդվա անիմ իմ պարուն փեսացուին. ջեր հալա
մօհբաթ կօնիմ . . . Է՛հ . . . իժում հէստի բաներու
վրայ կու խօսիմ հիդը, վուր սուրփ համարէ ինձ.
Իժում . . . իժում էլ ինչ, դուս կու բերիմ իմ կար-
տինկա Մարբրիտին ու տեսնիմ թէ էս քու պարուն
Դէվուրք Մասիսեանցը ի՞նչ կօսէ: Ի՞նչ պիտի ա-
սի . . . (Ուտելու վէր է քաշում:) կու ամանչի ու
նշանը կու տալ տամ էլի: Ամա վայ թէ էն մէկի
հանգը գդակը վիկալնէ ու ասէ՛ մնաք բարով: Վոնց
կանայ, 'ես էն մարդն իմ. Աստուծ է վկայ էստի
էւէտ գլուխը կէս կօնիմ: Իմ խափիլը հիշտ բան չը
գիդենաք, հըա՛. ինձ Դարասիմ Նակուլիչ Զամբախով
կօսին:

Դուք է գնում ալ դանից:

ՏԵՍԻԼ Դ

ՄԱՐԳՐԻՏ, Դեմոն. Դեմոն է չափ դուրսից, երեսը գե-
ղեցիկացած և Նապաստյայն նմանեցրած. դեբիտյի փեշերը
այնպես երկար է, որ խոնգարում է Դեմոնը: Նապոն է
և ինչպես Ժամանակ լուսն Դեմոն:

Սիրտս հենց զիղիմ քամվում է . . . Էսենց շտա-
պով բան չիմ տեսի, էս հանգի ակնկալ նշնիլ էլ չիմ
իմացի . . . Աստուծոն լաւ տղայ է, ամա խիլքս չէ
կտրում. լաւը վուր ըլի, առանց տնդղիլ ակնկալ
գուղէ օքմի՞ն: Հալքաթ փուղի խաթիր է ուղղում
ինձ. վայ իմ միսիլը, փուղիքս կու խժռէ ու խժում
քօծի պէս վէր կու գցէ ինձ: Ամա կո՞ւլի ինձ տնդղե-
լու է գայի ու ինձմէն թաքցնում ին: Ետ է, մի-
թամ փողոցի ապրանք իմ, միթամ չիթ է առնում.
հաւնի՞ ուղէ, չը հաւնի՞, դուս գնայ: (Տեղից վէր է
լինում:) Ա՛խ, Աստուծ, ինչ էիր հոքում, ինձ էլ
ուրիշներու պէս սիրուն էիր ստիղծի. թող սիրտս
քար էր էլի, լաւն ու վաղը մէկ էր էլի ինձ համա
աշխարհումն ու երեսս սիրուն. զինջ կու ապրէի,
աւատացած կուլէի վուր իմ մարթու սիրեկան իմ:
(Դեմոն է դեպի հայելին և Դեջը նայում:) Էս իստակ իմ
նման չիմ . . . (Հայելիից հեռանում է և այնպէս նայում
Դեջը:) Երանի դիփ էսենց ըլիմ, էլ իմ մարթու սիր-
տը չի հոփնայ ինձմէն: Ամա ովոր վուր է էն տղէն
հալքաթ մէնակ փուղի համա չէ ուղղում ինձ, թէ չէ
էսենց ուր ին սիրունացնում ինձ նրա աճկումը . . .
Ա՛խ, Աստուծ, թաք նա ինձ սիրէ, խօսմ գիղիս գիղի

Քու կամքի կատարող իմ էլի, ու յօրէսի զէնը իմ
գլուխը չարի փուխ կօնիմ բարերարութենի համա . . .
(Նայում է Ժամայային:) Սհաթի վիցն է, յօրէս պիտի
գայ ասում ին. ինչքու նրա գալը իմն ինձ կու հաս-
նի . . . Ա՛խ, Աստուծ, երանի ինձ չէիր ստիղծի,
էրանի ակնկալի վուրթի էի էլի ու մէ ակնկալի մօդ
բախտավուր էի էլի. ո՞վ դիղէ ինչ պիտի գայ գլխիս:

Թաշխնալով աչքերը սրբում է և նայելով դի-
ման վրայ լուսն լայ է լինում:

ՏԵՍԻԼ Ե

ՄԱՐԳՐԻՏ, ՆԱՏԱԼԻԱ

ՆԱՏԱԼԻԱ, Դեմոն է չափ դուրսից, չեւոյին լայ լի է նայող:
Հըն, Մարքրիտ ջան, բաթիկէքդ բերին . . .
Քա, ի՞նչ իս անում, լաց իս ըլում. խօ երէսիտ
գիղը վէր դու քայ:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Նա էլ էտ իմ վայ տալի իմ գլուխը, Նատալիա
ջան:

Առնում է Նապաստյայն նայողը:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Էհ, տուտուցացիլ իս, ինչ է. դուն հենց գիղիս
մէնակ դուն իս լաց ըլում. ինձ էլ վուր նշնում եին,
լիթ ու լիղիս գիղիք էկաւ լացմէն:

ՄԱՐԳՐԻՏ, հոգոյ հանելով:

Քու լացը իմ լացի մօդ ծիծաղ կուլէր, Նատալիա
ջան: (Լուսն բայ է անում նայողը և հանելով Դեջը սոր-

ստեղծել էր այն հրոսկներով հռչակները, զարհուրած վեր է
լուսնոս Կեղեցի :) Ես ի՞նչ է, քան. էս զարհուր կրքնգնիր
կուլի՞. վուսիս վրայ վունց կանգնիմ, Աբէլը *) (սուս
չիմ) :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ի՞նչ գիշիմ, գէթաղվա, քու մամէն է կարիւ
տվի . . . (Կռնիները ասանա՞ն է Մարգրիտի չեւից և
սասնիցն) : Ես ի՞նչ ուցնաուր իմքնիր է, քան : (Մար-
գրիտն) : Ինչոր վուր է, էստունք է, Մարքրիտ ջան .
չարա չը կայ, պիտի եօլա տանիս : Բռնէ՛, հաքի, էլ
մի ուշանա :

Կռնիները ասուիս է Մարգրիտն :

ՄԱՐԳՐԻՏ, Վերաբերում :

Հիմի իմ իմանում էս դերիի երգէնութիւնը : Էտէնց
պիտի, մօղա է, կօսէ . . . Խիղճ տղայ, ինչ հանգն
ին ուզում խափի : (Տնդէլով հռչակները) : Մեռնի սրա
կարօղի արիւր :

Կռնիները Կէն է Կոյն :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Վոյ, քոռանամ Ես, էտ ի՞նչ արիր, քան. մամէտ
վուր իմանայ, ի՞նչ ջուղաք կու տաս :

*) Աբէլը Թիֆլիզի հասարակութեանը ծանօթ մի Խարպիկ
անձն էր, որ հանգիստուր տօներին երեք — չորս սափհնաչափ
ձողերի վրայ կանգնած, իր ձեռնածուկներով զուարճանում
էր ժողովրդին և զարմանալի դիւրութեամբ ման էր գալի այն
ձողերով :

ՄԱՐԳՐԻՏ, չեւից ճակատին ասելով :

Ա՛խ :

Լուսնիւն :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Քան, լաւ է, մէ չուստ հաքի, է :

Իայցեալ լուսնիւն :

ՄԱՐԳՐԻՏ, վեր է ասանա՞ն հռչակները, յետոյ գնալով :

Ա՛խ Աստուծ, սպանէ ինձ ու պրծի :

Իսրա է գնում չափ դանից :

ՏԵՍԻԼ Զ

ՆԱՏԱԼԻԱ, Դնակ :

Խիղճ ախչիկ, միսկս գալիս է . . . Էն բաթինկէքն
էլ ինչ մօթխրա է, քան . . . Էն հանգի կրքնգնիր էլ
չէի տեսի իմ օրումը . . . Հիմի վուր մօղա գայ. յայ
թէ բոյի կու բռնին մէ բաշ դիփուքը . . . Տէր Աս-
տուծ, իմ դուշմնին էլ չը տաս զիղճ ախչիկ, (Հայելի
Դժ զննում է երկու ժամանակ) : Ինչ զրուստ է շանց
տալի էս հալիկէն :

Մարանայում է նայել հայելիի Դժ :

ՏԵՍԻԼ Է

ՆԱՏԱԼԻԱ, ՄԱՐԳՐԻՏ

ՄԱՐԳՐԻՏ, Դնում է չափ դանից Բարջը հասնելով :

Երնէկ քիզ, Նատալիա :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Բա՛, գրուստ իմ բոյի իս, Մարքրիտ ջան. ո՞ւր
չիս դուր դա էտէնց:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Է՛հ, Նատալիա ջան, մէ իմ սրտումն էլ դէվէր
մտիկ տո՛ւ. մահս էրնէկ իմ տալի, Աստուծ գիղենայ:
Մամիմէն վախենում իմ, թէ չէ ուզում իմ ասի՝ վուր
ես մարթ չիմ ուզում. թող կսանանցը տայ ինձ:

Նստում է հոգեւորական Վրայ:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Դժվե՛ր իս, Մարքրիտ, թէ ի՛նչ է էլի քիղ:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Իսկի էլ չիմ գժվի. էն տղէն միսկս գալիս է . . .
Էրանի կանենամ, թաքուն իմաց կոնիմ վուր վունց
Էրեսիս աւտայ, վունց բոյուս, թէ էնչսինն էլ գուգէ
ինձ ու կու տեսնիս. ամա վունց ասիմ՝ ես նրան էս
բանը, ամութու գեղինը կու մանիմ:

ՆԱՏԱԼԻԱ, Նստելով Բարեկամների Վրայ:

Վո՛ւյ իմ աճկին, գանա պիտի խօսիս էլ հիդը.
քար դուրձ անելու կու դառնաս խօմ: Ներք ամիս
նշնած էի, մէ ջեր իմ ձէնը չէ իմացի Իսային, քու
տրիւր:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Դիդիմ, Նատալիա ջան, ու մամէն էլ սաստից
վուր ձէն ծպտուն չը հանիս էս գիշեր, կօսէ. ամա
էն տղէն մէ օր խօ կու իմանայ իմ ափալը, խօ կու
տեսնէ վուր Էրեսս էլ սուտ է էլի ու բոյիս էլ. էն-
չսին իստակ աճկեմէն կու զցէ ինձ:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Դարդ մի՛ անի, Մարքրիտ ջան, վունց աճկեմէն
կու զցէ ու շատ էլ կու սիրէ քիղ՝ եփոր քու խա-
սիաթը կու իմանայ:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Է՛հ, Նատալիա ջան, խասիաթի համա վուր ու-
զում բլի, էսէնց տիկին էլ չէին շինի ինձ . . .
Էրանի գիղենամ՝ նա ինչ խասիաթի տէր է:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Աստուծ գիղենայ, Մարքրիտ ջան, Իսայիս գովում
էր՝ թէ խիստ լաւ տղայ է, կօսէ, խասիաթն էլ
լաւն ունէ ու ուսումն էլ, կօսէ. զարթնի էս համ
ջէհէլ է ու համսիրուն, ուրիշ ի՞նչ իս ուզում, քա՛:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Վայ իմ միսկը, վուր վունց սիրունութենով կա-
նամ դա հիղն ու վունց ուսումով. Էրնէկ չէր բլի մէ
Էրկու տարի թողիլ էին ինձ էն պէնսիծնումը . . .
Դուն չի՛ս տեսի էն աղին, Նատալիա:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Իմ օրումը չիմ տեսի, Մարքրիտ ջան:

ՄԱՐԳՐԻՏ

Ա՛խ, սիրտս փիս է, Նատալիա ջան. հէնց գիղիմ
խիխտելու պիտի տանին ինձ:

Թաշինաթով աչքերը սրբում է:

ՆԱՏԱԼԻԱ, Կանգնելով Մարգրիտի առաջ և չեւսը հարս
ուսին դնելով:

Հերթէ է, թէ քու Աստուծ կու սիրիս, Մարքրիտ . . .

ՄԱՐԳՐԻՏ, Գտնանալով:

Ես ինչով իմ միղաւուր վուր գիղձ իմ:

ՆԱՏԱԼԻԱ, նստելով Մարգրիտի հողին չեռքը մշտ նորո
հանի:

Ի՛հ, լաւ է հէնց ապրիս . . . (Մարգրիտը յանդերձ
ընկնելով Նապոլիտայի գիրկը, հեկեկում է: Պառկելը:) Աբա
էտ ի՞նչ արարմունք է, Մարգրիտ. վնաստ իս զթի՛,
էլ ըմ դրօս լաց է հիմի:

ՄԱՐԳՐԻՏ, հեռացնում է գլուխը Նապոլիտայից և աչքերը
սրբում:

Ա՛խ, Նատալիա, ինձ պէս բէբախտ ակնիկ չը կայ:
ՆԱՏԱԼԻԱ

Լաւ է, մէ սիրտդ յիդ բի է. ի՞նչ էլաւ քիզ, քա՛:
ՄԱՐԳՐԻՏ

Իմ սիրտը վաղ է կոտրած. Աստուծ ինձ վուր
ստիղծից, դիվունի համա ծիծաղ ու մասխարա
ստիղծից ինձ:

ՆԱՏԱԼԻԱ, վեր լսելով պէշից:

Ի՛հ, ուցնաուր իս, քա՛:

Գնում է դեպի աջ:

ՏԵՍԻԼ Ը

ՆՐԱՆՔ, ԻՍԱՅԻ

ԻՍԱՅԻ, հանելով մեջի դռնից, գլխարկը չեռքին:
Ո՛ւր է Կարապիտը: (Տեսնելով Մարգրիտին:) Օ՛հ, լաւ
իս դառի, Մարգրիտ ջան: (Մարգրիտը որի հանգնելով,
ողջումում է Իսայան, որը պարհայած մի քայլ յետ է քաշ-
վում. Նապոլիտան ծիծաղում է:) Վա՛, հէր օխնած,
մէ բաշ վախեցայ. էտ ի՞նչ ղազա բոյի իս բռնի:

ՄԱՐԳՐԻՏ, շշուպած:

Ասում ին վուր մօղա է: (Առանցին և հեռացան:)
Ա՛խ, Աստուծ:

ԻՍԱՅԻ

Էս բացրուծին էլ մօղա չէի իմացի. յօրէսի դէնը
կտուրն էլ առանց սանդուխտ դիվեր կէհաք Աստու-
օղորմութենով: Մէ սսէք ո՛ւր է Կարապիտն, է՛:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Չիմ գիրդի, մնամ վուր տանն է:

ԻՍԱՅԻ

Խիստ հարկաւուր բան ունիմ, մէ տեսէք վուր
օթախումն է: պիտի էս սհաթիս յիդ գնամ, ամութ
է, էն տղէն մնում է, յօրէս դու քանք:

ՄԱՐԳՐԻՏ, առանցին:

Յօրէս սիրտս կէհայ:

Մանր քայլով դուրս է գնում չափ դռնից:

ՏԵՍԻԼ Թ

ՆԱՏԱԼԻԱ, ԻՍԱՅԻ

ՆԱՏԱԼԻԱ

Խիղճ ակնիկ, հարկեցաւ դրուստ:

ԻՍԱՅԻ

Նա ու իմ հոգին, քու սիրունութիւնը նա պիտի
ունենայ, եա նրա սիրտը դուն:

ՆԱՏԱԼԻԱ

Ի՞նչ է, վիս սիրտ ունիմ, Նեփ կու հաւնիս. աբա
եա քիզ ուր ուզեցի, վուր էտունք իս ասում հիմի:

ԻՍՍՅԻ

(Լաւ է, գլխեմէն մի կցի, քու հօրն օղորմի .
 փխը վուր ըլիս, խօմ իմ կնիկ չէիր ըլի :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Վո՛նց կուլէր քու բանը :

ԻՍՍՅԻ

Նատալիա . . . Էրեգ էստի գալիս խօմ քիզ օքմին
 ջէհէլ տղայ չը ռանս էկաւ :

ՆԱՏԱԼԻԱ, փրկեցած :

Ձէ, ի՞նչ խաբար կայ :

ԻՍՍՅԻ, առանցին, Էրեգ խաչ է հանում :

Միզայ Բիզ, Աստուծ : (Նապոլեոն :) Դրուստ իս
 ասում :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Քա, ի՞նչ շաւիր իս մօզօնում գլխիս . . . (Քաշի-
 նունի ուղեքը որքան է :) Հիմի էս է պակաս :

ԻՍՍՅԻ, առանցին :

Տօ, 'ես էլ ինչ անաման իմ, ի՞նչիր իմ փեքը
 անում : (Գրկելով Նապոլեոն, համեմատ է նորան համբու-
 րել :) Լաւ է, լաւ, բարիչինք, Նատալիա ջան :

ՆԱՏԱԼԻԱ, աղաքանելով Իսայա Գրկի :

Քա, ի՞նչ իս անում, դուդիս օքմին տեսնէ :

ԻՍՍՅԻ

Ա՛յ սարսաղ. ո՞վ պիտի տեսնի դարդակ օթախումը

ՆԱՏԱԼԻԱ

Հարսնքութիւն անտիկ մօրէ կու առնին ինձ ամա :

ԻՍՍՅԻ, առանցին :

Իրան տվէք տասնուրս շային : (Նապոլեոն :) Ե՛յ,
 ջեր ջուրը չիս տեսի, ուզում իս բաշմրկնիրդ հանի :

ՆԱՏԱԼԻԱ, չեւաղ Իսայա Բերանը ծածկում է :

(Ե՛հ, դուն վուր անկարք խօսիլ դիրիս :

ԻՍՍՅԻ, Նապոլեոն չեւաղ Բանելով :

Ի՛նչ, սիպոսայ բամբակ է :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Բաս չիս առնի :

ԻՍՍՅԻ

Հը, էրի ուզում իս անդաճս կարի :

ՆԱՏԱԼԻԱ, չեւաղ Իսայա առնի Գրկի :

Հա, ի՞նչ է, Իսայի ջան, գէնացվալէր :

ԻՍՍՅԻ

Ե՛յ, տօ, վից օխտը Թուման փուղ կօնէ. ի՞նչ իս
 ասում. էտ դադամին մէ ամսուսն էլ չիմ կանա դադի :

ՆԱՏԱԼԻԱ, Գրկիով Իսայան :

Գէթաղվանէ, Իսայի ջան, ուրիշներեմէն ի՞նչի
 ջողվիմ :

ԻՍՍՅԻ

Ա՛խ, կնիկն ո՞վ մօզօնից :

ՆԱՏԱԼԻԱ, փռալով Գրկի :

Գէնացվալէ, Իսայի ջան, Թէ ինձ կու սիրիս :

ԻՍՍՅԻ, առանցին :

Արի ու դիմցի : (Նապոլեոն :) Տօ, քիզ վո՛նց չիմ
 սիրի, հօքիս էլ չիմ խնահի քիզ :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Բաս կուն առնիս :

ԻՍՍՅԻ

Չարէս ի՞նչ է վուր չիմ առնի :

ՆԱՏԱԼԻԱ, լըայ ընկնելով, Իսայան պինդ համբարում է :

Ա՛խ, Իսայի ջան :

ԻՍԱՅԻ, ասանցին :

Սաղ անգաձն գնաց : (Համբարում է Նապոլեոնը :)
քու մէ պաշտ քառսուն թուման աժէ, Նատալիա
ջան . . . (Յանկարծ չեալ ճոխարին ասանցին :) Վայ մէ,
բանքս մնաց . . . Եսէնց խափից Նէէն Աթամին, է. . .
Տօ, մէ գնա Կարապետին զթի, է. . . ասա էստի մը-
նում իմ :

ՆԱՏԱԼԻԱ

Էս սահմանիս, Իսայի ջան :

Թուշիկապուրդ դուրս է գնում չափ դանից :

ԻՍԱՅԻ, Նապոլեոնի յեղից նայելով եւ նորս դուրս

գնալիս :

Ըհ, չէնի կի ձիրի մէ . . .

ՏԵՍԻԼ Ժ

ԻՍԱՅԻ, Դէսի :

Աղունակ է դրուստ : Լաւ բան է կնիկը, 'ես ու իմ
հոքին . դրուստ բլբուլի վարթ է, վուր հուտ իս
կալնում, լաւ Կախէթու գինու հանդը հարփեցնում է.
ամա մէկ էլ տեսար սրտով հուտ կալնելիս՝ էն մունդ-
ռէկ փուշը ցցվեցաւ մէ բաշ քընթումն ու իժում,
ինչու հանիլը, խան խէր փոշտն ու խան սաբը :
(Գլուխը շարժում է :) Ախար, օխտը թուման էլ դերիա
կուլի . . . պիտի յօրէսի դէնը գնանք զիղումն ապ-
րինք, թէ չէ վայ միր միտիլը : Սուտ չէր ասում էն
խիղձ Օսկան Պետրովիչը թէ. « Էս պիտի ու էն պիտե-
մէն զահլէս գնաց, » կօսէ . . . Էհ, մախլաս . . .

Ջհանդամը օխտը թումանը, թաք մէ էս բանը գլուխ
գայ ու ամագս աժենայ : Ձիր արիւր, հալար թում-
նի ապրանք վուր ծախիլ էի, էս ղաղա չէի չարչովի .
դրուստ խաթաբալա է էլի ախչիկ մարթու տալը .
էն էլ ով գիդէ վունց կու անցկենայ . . . Տէր Աստուծ,
դուն դէվէր մտիկ անիս ու վունց մէկի մօդ չաման-
չեցնիս ինձ . . . Ախ, ի՞նչ էլաւ էն մարթը, աբա
թէ գայ :

Կարապետը հարում է չափ դանից :

ՏԵՍԻԼ ԺԱ

ԻՍԱՅԻ, ԿԱՐԱՊԵՏ

ԻՍԱՅԻ

Էս ուր իս, Գարասիմ Եակուլիչ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հը, մէնակ ուր իս էկի, էլ չէ գալի :

ԻՍԱՅԻ

Վունց չի գայ, ամա մէ անիծած դէգիդա է ու-
նցի էլի, վախենում իմ բանը չը խարաք անէ .
ուրիշ հանգն է խօսում, զահրումար է ուղում . ա-
սում է ինչու չէս բերի, վուտն էլ չիմ փոխիլ տա,
կօսէ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Տօ, երեդ թէ դէգիդին էլ խոստացանք ու դէգիդի
մարթուն էլ :

ԻՍԱՅԻ

Մէկն էլ նուր լուս ննգաւ, մէ խիստ աշաղլար

խմբին է :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Դէ, զնա իրան տու ինչ ուղում է, ամա էլ մի
ուշացնի, թէ չէ մէ մամիդա էլ ուրիշ կու լուս
ննդնի. էլ էտու համա ուր էիր գալի, հէր օխնած :

ԻՍԱՅԻ

Վահ, իսուն թումնէն մէ գրօշ պակաս չէ անում :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ե՛հ, գովել ի՞նչ, թէ հանաք իս անում :

ԻՍԱՅԻ

Աստուծ գիդենայ, զուրթ իմ ասում :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աբա, 'ես անմիղ իսուն թուման կու դէն գցիմ,
խուրմա է՞ :

ԻՍԱՅԻ

Չիս դէն գցի ու էն տղէն չի գայ :

ԿԱՐԱՊԵՏ, վախճան :

Ինչէն :

ԻՍԱՅԻ

Աստուծ վուչ գիդէ էն անիծած դէղիդի գլուխը,
մէ բաշ ասալ թէ Մարքրիտի սիրունութիւնը առչի
իմանալա է, կօսէ :

ԿԱՐԱՊԵՏ, շիւղում :

Իժում :

ԻՍԱՅԻ

Իժում էլ ինչ, կինաղամ բանը մօշլա էր ըլում,
ասում իմ : Յայ դէս, յայ դէն, վուցոր էլա, էլի
սարքեցի :

ԿԱՐԱՊԵՏ, շիւղում : Կարապետ :

ԻՍԱՅԻ, շարունակելով :

Հէնց բռնէ հօքիս ծախեցի քու խաթիր, իմ
հօքին զիդենայ. դէղիդին նշներով իմաց արի, վուր
միթամ ինչ ուղում իս կու տանք, ու էն տղին ասի
անդումը, թէ դէղիդէտ խափում է : Ախար սիրու
նութիւնն ու զղում թիւնը հաւնելու վրայ չէ. թէ կի
տղէն մէկ հաւնիլ է ու էլի կու հաւնի, ումն ինչ
դաւի կայ : Վիրչը, ինչ էրգարացնիմ, դէդէն տուն
տարաւ էն տղին շուր հաքցնելու, ու էն անիծած
դէղիդէն բաց ասաւ ու չամանեցաւ, թէ վերջի դի
նը իսուն թուման է, կօսէ, թէ չիս բերի, կօսէ,
դիւի մէտի մօշլա կօնիմ, կօսէ, 'ես գիդիմ վուր ու
րիշ օքմին է տեսի, կօսէ : Հիմի ի՞նչ խօսկ ունիս :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ինչ . . . խօսկ ունիմ : Ինչ . . . խօսկ . . . պի
տի . . . ունենամ, ախպեր. տար սիւցու, ջանս դուս
դայ, պիտի համբրիմ, ուրիշ ինչ չարա ունիմ. զնա
վեկալ, էլախտ կնդաս ձեռաց պահ տվի :

ԻՍԱՅԻ

Հառիկ պէս լաւ մարթ աշխրջումը չի ըլի, Գարաթիմ
Նակուլիչ :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Դէ, զնա, ջաղդ արա, Իսայի : Ուրիշ, դէդէն ի՞նչ
է ասում տղին :

ԻՍԱՅԻ

Ուրիշ ինչ պիտի ասի, վուցոր քի մօդ խօսում
էր, էլի էնէնց է քարոզում տղին. ուրախու վուտի

վրայ չէ կանգնում, ասում է էս զնգա փուղ ու
բաժինք կուլի, կօսէ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Լաւ կնիկ է էրեւում, այ. ինձ շատ դուր էկաւ:

ԻՍԱՅԻ

Վահ, Աստուհիքի է, ասում իմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Դէ, բաւ չուտ զնա, ամա էլ տղիմէն չը հիւս-
նաս, ինչքու չը բերիս:

ԻՍԱՅԻ

Էս սահաթիս էւհտ: (Շարադի գնում է, յետոյ յետ է
դառնում:) Ամա, ինչ միտս էկաւ, Գարասիմ Եակոբ-
լիչ, խօմ գրուստը գիղիս վուր էն տղէն ուրիշ ախ-
չիկ չէ տեսի. ո՞վ գիղէ, մէ բաշ չը խայտառակվինք:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աբա, քիմէն չիմ արմնում, Իսայի, Ես Թաւաքալի
բան կու բռնիմ:

ԻՍԱՅԻ

Օղորմի քուհ չօրը. էս սահաթիս էւհտ բերիմ:

(Շարադի դուրս է գնում միջի դռանից:)

ԿԱՐԱՊԵՏ, Դէտէ:

Հիմ. . . դրուստ ճիշտաւոր է էս Իսային, Աստուհ
գիղենայ, իր հալալ միամըտութենով:

(Դէտէն է գնում ուղ դռանից:)

ՏԵՍԵՐԸՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Քեմը ներկայացնում է Կարապետի տան զաւիթը: Աջ կողմը սրահ
փոքրիկ պատուհանով առաջի պլանումը եւ դռնով երկրորդ
պլանումը. ծախ կողմը առաջին պլանումը մեծ ծառ, իսկ երկրորդ
դռմը փողոցի մեծ դռներ, որի երկու կեսն էլ որոշ կերպիւ
բոլորովին բաց են մնում մինչեւ վերջը: Խորքումը՝ ծախ կողմը
պարտեզ, իսկ աջ կողմը տունը, որի սաստիկ լուսաւորուած պա-
տուհանները զետնից բաւականին բարձր են գտնվում: Ծառի
ետեւից երկնքումը փայլում է լուսինը, որ լուսաւորում է պար-
տեզի մէկ մասը: Գաւթումը բաւականին մութն է:

ՏԵՍԻԼ ԱՌԱՋԻՆ

ՍԱՐԳԻՍ, Դէտէ. ուսէլ չեմքն երգելով հասնում է փո-
շիք դռանից:

«Արադ զըրաղընդա եամ, լամոյ,

«Չէշմէյ չըրաղընդա եամ, (Կրկին:)

«Իթիրմիշամ եարըմի, լամոյ,

«Օնուն սօրաղընդա եամ: (Կրկին:)

«Լամոյ, լամոյ, խան լամոյ, լամոյ,

«Սավղի սուսան ջան, լամոյ,

«Եարի վաֆադար, լամոյ,

«Օ բոյա զուրբան, լամոյ:»

Էս էլ պրծայ. զիվ հաղիր է. մնացիլ է հիմի
վուր նորափեսէն շնուր բերէ ու հրեղէն Սարքերիտին
պռօշտի անէ. ամա էն սրտանց պաշ անելիս պռօշ-

ներուն վեր մէքի՛ն արարական-դիւղ կայլի, ես միդ
չունենամ . . . Հաջաթ չէ, կանֆէտ կու դիդենայ .
մայինց նշունանտէք է ու նշունանտէք . . . Օ՛հ, հօ, հօ,
հօ, ջանդան բեղար էլայ հսօր շատ բան շինելէն .
յայդէսը գնա, դէնը գնա, էս տօնը, աէն բի, էս
վեկալ, էն վերդի . . . զրուստ ցաւ է զուլուղ անիւն
էլի . . . Երնէկ նոքարն ինչ ստիղծելու էր, վուր
ստիղծում էր Աստուծ . . . Ում տանն ինչ պատահի,
նոքրի ջանը պիտի դուս գայ . աղէքն ուրախանան
դուն չարչովի, աղէքը տխրին էլի դուն չարչովի,
դիվ չարչովի ու չարչովի մէ գլուխ . . . Ե՛հ Աս-
տուծ, բարեմց ստիղծում էիր ու ստիղծում, դիվու-
նին մէտի պարուն կու ստիղծէիր մէ բաշ ու պրծնէ-
իր, մէ է՛ . . . Վախտ ու բեկախտ (Կարապետի յայնու) :
— Սարքիս : (Իր յայնու) — Համմէ :

ՏԵՍԻԼԲ

ՍԱՐԳԻՍ, ԿԱՐԱՊԵՏ

ԿԱՐԱՊԵՏ, արուս գայլ աջ հոգեյ, հանդու՛մ է :

Տօ, Սարքիս :

ՍԱՐԳԻՍ, գոտուլ :

Համմէ :

ԿԱՐԱՊԵՏ, հանգիստ :

Ի՞նչ իս գուում, տօ . վուրթէնն իս :

ՍԱՐԳԻՍ

Էստի իմ, աղա ջան :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Տօ, Իսային խօմ չէ՞ էկի էլի :

ՍԱՐԳԻՍ

Ձէ, աղա, չէ էկի :

ԿԱՐԱՊԵՏ, նշալած : . . . միայնագործ
լօքի է դրուստ էն մարթն էլի : (Լուսնի) : Սարթ
ինչ բան ունենայ, նրան պահ տայ : . . .
Բարեկամ Տօն է գալի :

ՏԵՍԻԼ ԳՐԱՅԻՄ

ՆՐԱՆՔ, ԻՍԱՅԻ

ԻՍԱՅԻ, ներս լողելով, հանդու՛մ է :

Սարքիս, Սարքիս, տօ Սարքիս . ուր է կորի էն
անիծածը :

ՍԱՐԳԻՍ

Ի՞նչ է, աղա, ի՞նչ :

ԻՍԱՅԻ

Տօ, էն տղէն խօմ էստի չէ՞ :

ՍԱՐԳԻՍ

Ի՞նչ տղայ :

ԻՍԱՅԻ

Ա՛յ, միր փեսացուն :

ՍԱՐԳԻՍ

Ռանգն էլ չիմ տեսի :

ԻՍԱՅԻ

Վայ մէ, ի՞նչ անիմ հիմի . բաս իսկի օշով չէ՞ էկի
էստի :

ՍԱՐԳԻՍ

Զէ, ասու՛մ իմ վուր օջով չէ էկի:

ԻՍԱՅԻ

Վուրթէնը ննգնիմ հիմի, ի՞նչ անիմ, ի՞նչ ասիմ
Կարապիտին. սաղ սաղ կուտէ ինձ, թօխլօ ձուի պէս
կու խպշտէ. վուրդի գըթնիմ, ուր գնամ, վուրթէնը
գնամ, վուր ջուրը ննգնիմ, վուր սարը կորչիմ: Կու
լի էլի տանը գլթնիմ:

Գնում է:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Բարեկամ Իսայան:

Մուլափ, մուլափ հալա, ի՞նչ իս ասում:

ԻՍԱՅԻ, Կարապիտ:

Վր վը վը վունչիչ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հը, բերնու՛մը թիքա ունի՛ս. 'ես թէ քիզ ասի
վուր էն տղիմէն չը հիւանաս:

ԻՍԱՅԻ

Տանը տեսայ ու հիւացայ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Բաս տանը չէ՞. ի՞նչ է էլի:

ԻՍԱՅԻ

Վուր գիդենամ, խօ էլ սարէ սար չիմ ննգնի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ախար տեսնում իմ վուր շուք չունիս, է՛:

ԻՍԱՅԻ

'ես ի՞նչ անիմ, Գարասիմ Եակուլիչ, գնացի հա-
լալ միամիտ, վուր ասիմ շուք բերէ. ամա ինչու
իմ գնալը, չիմ գիդի թէ թազա ինչ միտք է անց
կենում էն տղի գլխումը, զգալը վեր է կանում ու

հայդա:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Իժու՛մ, փուղն ի՞նչ արիր:

ԻՍԱՅԻ

Փուղն էլ էն անիծած դէղիդէն առաւ ձեռնեմէս
ու իժում իմացայ վուր տղէն միթամ հստի է էկի:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Բարեկամ:

Ասած է ախար, է՛, Իսայի, թէ գիլի շլինքն էս-
դուր է հաստ, վուր իր բանը իր ձեռով է շինում:
'ես վուր քի վըայ չէի գցի էս բանը, ինչու՛ հիմի
նշանը տուած էլ էր ու պրծած էլ:

ԻՍԱՅԻ

Ախար ինձ վըայ անմիղ իս չարանում, Գարասիմ
Եակուլիչ, 'ես ի՞նչ անիմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էն անիս, վուր է դէղիդէն էլախտ վուր զահրու-
մարն ուզից, պիտի վունցոր էլիլ էր աւատացրիլ էիր
վուր կուտանք: Էլ ինձ մօղ ուր էիր վազում, ուր
վախենում էիր վուր չէի տվի:

ԻՍԱՅԻ

Գանա լից ինձ էն անիծածը:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Մէ խօսկով չէիր պիտի էլախտ էկի, չէ: Զի՞ն գի-
դի վուր նշնելու տղէն խամ թռչունք է. ուր էիր
հիւանում, ուր, քիզ իմ հարցնում:

Բարեկամ Տոն է գալի:

ԻՍԱՅԻ

Բաս հիմի ի՞նչ անիմ:

ԿԱՐԱՊԵՏ, *առանցին* :

Այ, զահրուհար անիս գլխիս : (Իսայա) Տօ, էլ ի՞նչ իս էտի ցից էլի, գնա վուրդի վուր ըլի գլխի ու բի, թէ չէ միր մէջը չարէն կտրած է, Աստուծ գի-
ղենայ :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

Ախ, Գիորգի ջան, ձեռնեմէս թուար էլի :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

ԿԱՐԱՊԵՏ, *առանցին* :

Բու մարթ ասողին էլ ինչ ասիմ : Գիորգի սի-

Բարեկամ զոհար է գնում աղ կողմը :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

ՏԵՍԻԼԻ, *առանցին* :

ՍԱՐԳԻՍ, *առանցին* :

Վահ, անգաւ է, թէ աղունակ. թային սպառօժ-

նիկը բան է ասի էն տղին ու նա էլ թախ է կացի :

Խիզ՝ Մարգրիտ, բախտը չէ կտրում, ինչ անիս :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

ՏԵՍԻԼԻ, *առանցին* :

ՏԵՍԻԼԻ, *առանցին* :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

Ախար, էտ ի՞նչիս իս ասում, Գիորգի ջան. մարդ

խափիմ ու էն էլ քիզ. էտէնց իս ճանչնում ի՞նձ.

ԳԵՈՐԳ, *առանցին* :

Ուրեմն ի՞նչիս փախար, ի՞նչիս չը սպասեցիր ինձ,
ինչ առ է տուր սարքեցիր մօրաքրոջս հետ . . .

(Սրանիւ զաւիւր Իսայա-ն ի շահի շայլ առաջ է բերում
և ցածր չայնում) Այս կողմն արի, մարդիկ են անց-
նում . . . Ի՞նչ է նշանակում այս բոլորը :

ԻՍԱՅԻ

Վուր էլ ձեռը չը վեկարաւ էն օննած հոբին . . .

ԳԵՈՐԳ, *առանցին* :

Կամայ . . .

Խառնարանիւնը շարունակում է ցածր չայնում :

ԻՍԱՅԻ, *առանցին* :

Նա էլ ի՞նչ էի արի. էկայ վուր Գարասիմ Նակու-
լիէն հարցնիմ . . . Էտ հանգի կնիկ գանա էլի
ստիզվիլ է աշխրբումը. անմիթի իմ, քունը դէղի-
դա է : (Առանցին) Այ, նրա վիզը կտրէ Աստուծ :

ԳԵՈՐԳ

Ի՞նչիս ինձ չը հարցրիր, ի՞նձ, էթէ դու դրուստ
մարդ ես, ի՞նչիս . . . Բայց ձեզ հետ ի՞նչ խօսի
մարդ . . . Դու գնա իսկոյն Գարասիմ Նակուլիէնց
ներողութիւն խնդրէ իմ կողմանէ՝ ասա, որ այս գի-
շեր չը կարողացայ, բան պատահեցաւ, ասա. մէկ
խօսկով, ինչ կամենաս հնարիր, իսկ էգուց ես ինքս
բոլորը կը պարզեմ . . .

ԻՍԱՅԻ

Հանաքի վուխտը չէ, Գիորգի ջան, է :

ԳԵՈՐԳ

Գնա, գնա . . .

Կամենում է գնա :

ԻՍԱՅԻ, չեալ բանա՞ն է :

Ախար էս խօ քարուքանդ էլաւ զիւմ . արի զիւմը
գնանք, թէ քու հօր գերեզմանը կու սիրիս, էլն
թաղա բանիր մի՛ մօգօնի, է՛ :

ԳԵՈՐԳ, ապառաւելով Իսայու չեալից :

Չէ, չէ : (Իսայուսն առաջ բերելով) Այստեղ մէկ բան
կայ . . . Իմ տեսածը Մարգրիտը չէ :

ԻՍԱՅԻ

Վա՛ . . . Արի՛, ախպէր քու աճկով տիս սուտն
ու զուրթը :

ԳԵՈՐԳ

Եզուց, էզուց : (Մի քանի քայլ գնում է եւ պնդելով
Նապոլիտանի ահեղութեանը պատահաններն ճարանչելիս) Ա՛հ,
նա էր, նա, Իսայի . կարծեմ՝ նա էր :

Նայում է պատահաններին :

ԻՍԱՅԻ, նշանակելով Նապոլիտանի ահեղութեանը եւ առանցին :

Վա՛, էս նա էր . . . (Նայելով պատահաններին) Ել
օջով չը կայ . . . (Գեորգին, շրտաբառով) Մուլմի,
մուլմի, լաւ բան միտս էկաւ, ես էս նմուտիս էւէտ
Մարգրիտին քիզ շանց տամ հենց էս ակօղկումը :

ԳԵՈՐԳ

Ի՞նչպէս :

ԻՍԱՅԻ

Նա մէ գիւրի գնամ, դուն ինչքու էտնցներումը
ման արի : (Գնալով) Հէնց էս նմուտիս էւէտ :

ԳԵՈՐԳ

Կայ, կայ :

ԻՍԱՅԻ

Սո՛ւ, վուր փիլիսօփի խիւք իմ ունեցի : Մի վա՛

խենա՛, էս դռնիրն ինչքու կէս գիշերն էսէնց բաց
է . . . (Վաղում է դէպի աջ եւ չեալ է դառնում) Թէ քու
տեսածը չէ, ախպէր, թէ գուցէ էլ բարի լուս մի
տա ինձ յօրէսի գէնը :

Վուրս է վաղում աջ կողմը :

ԳԵՈՐԳ, Դէտէ, փոքր լաւ-լիւնից յեայ :

Գոնեայ վերջապէս բոլոր կասկածներս կը փարա-
տուին . . . Բայց ոտի ձայն է լսվում . . .

Վուրս է գնում փողոցի դռնից :

ՏԵՍԻՒ Զ

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԻՍԱՅԻ. Դուրս եմ գալի աջ կողմից :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հը, էլն իմքին կայ :

ԻՍԱՅԻ, շշմելով :

Սո՛ւ, սո՛ւ, Գարասիմ՝ ճակուղիչ, էն աղէն էստի
է : Աբա, վունց անինք վուր է Մարգրիտին էստի ա-
կօղկումը դուս բերինք, թող մէկ էլն տեսնէ . չէ
աւտում վուր իր տեսածը Մարգրիտն ըլն :

ԿԱՐԱՊԵՏ, նայակէս :

Ի՞նչ իս ասում, Իսայի, գժվել ին :

Խօսակցութեանը շարունակում է շշմելով :

ԻՍԱՅԻ

Աստու՛ճ գիղենայ, առանց էս չի ըլն :

ԿԱՐԱՊԵՏ

Տօ՛, թող տուն դայ, էնդի վունցոր ուղենայ
տեսնէ :

ԳԻՒՄԱՅԻ
Զի, ըլի, անում իմ, սիրտը խիստ ին խարաք արի.
դէհ, չուստ, թէ չէ էլի ձեռնեմէս կէհայ:

ԿԱՐԱՊԵՏ, շփուեալ:

Հրմ. . . հրա. . . հրմ. . . արա վունց անինք.
քիզ վուր տեսնին, ու քիւ խիստ կու տանին . . .
(Բարեկամ:) Ա՛խ, Իսայի:

Վա, Ես էստի կու մնամ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Զէ, չէ . . . հա, լաւ, լաւ . . . Դուն էստի թախ
կացի, էն տղէն չը տեսնէ քիզ, գնամ Ես սարքիմ.
այ, էստի սարայումը կաց. (Տանում է դէպի սրահը):
վուտըդ դրօշկին չը խփես:

Մշտնով Իսայուս սրահն է գլուս:

ԻՍԱՅԻ, հանելով սրահը:

Լաւ, լաւ:

ՏԵՍԻԼ Է

ԿԱՐԱՊԵՏ, Զէտի. սրահն դուստը փռեալ է Իսայուս

Լրայ, Եսայուս երէտէ փռեալով դուստը հոգաւ:

Նախթ քի չար ստանայ. . . Զիրարիւր, իմ դամ
քի թիւրը մէկն էրկուսով աւելցաւ. գնամ դիվեր,
Նատալին նստեցնիմ, մէ խաղ էլ ասեցնիւ տամ,
խիւքեմէն կուլի պարուն փեսացուս:

Զիտի խաղի խաղերով դուստ է գնում աջ հոգին:

ՏԵՍԻԼ Ը

ԼՈՒՌ ՏԵՍԱՐԱՆ

ԳԻՈՐԳ, Զէտի. հասում է փողոցի դռնից, ծածուկ նայ-
ում է այս և այն պատահանին. Բայց յանդարձ, որի չայն
լսելով դուստ է գնում դարչեալ փողոցի դռնից:

ՏԵՍԻԼ Թ

ՍԱՐԳԻՍ, Զէտի, դուստ է գնում աջ հոգին:

Ես էլ քիզ նշուանտէք . . . Մնամ վուր բանն էլ
զուլս չէ գալի, թէ չէ ուր է էն տղէն, ի՞նչն չէ
համեցէք ըլում . . . Խիղճ Մարքրիտի սիրտը կի
էնդի գնում ու գալիս է. իժում աւտաս ինչ ումիկ
ունէր, է. . . Փու, զմամթ. ինչ ասիմ քիզ . . .
Ափսոս, իմ ամաղ. . . Հիմի վիկալ ու իմ շինած ու
սարքած բանիւր յիդ էլի իմ ձեռով քար ու քանդ
արա . . . Վուր ասում իմ, չի ըլի ասար, է. էլի
իմ միճկի զօլը պիտի կորվի . . . Մէ քանի մանէթ
բախշիչի ումիկ ունէի, էն էլ փուստ էլայ: (ձախտի
հարստէն:) Ինչ գրած է էստի, գրած է . . . Ե՛հ,
էն էլ ձիւ չարը տանէ: (Թառ ածելու չայն է լսում:)
Սէնեալի պատահաններում երեսն էն Նատալիս և Կարապե-
տը. Նատալիս նստած է թիւ պատահանի հօր, իսկ Կարա-
պետը շուրջով հեռանում է: Սու հալա. . . Հա, էս միւր
դուքնի աշկիրան է թառ ածում. հալաթ Մար-
քրիտին ուզում ին իստիլաթ շանց տա:

ՏԵՍԻԼ Ժ

ՆԱՏԱԼԻՍ, սենտիմենտալ պատահանի ծախսարար, ԳԵՈՐԳ, ԿԱՐԱՊԵՏ, ՍԱՐԳԻՍ, գաւառացի, ԻՍԱՅԻ, առաջ արահի պատահան, յետոյ գաւառացի:

ՆԱՏԱԼԻՍ, լուսին անդամակերպութեամբ երգում է առանց ինքնապաշտօնի միջոցով. իսկ միւս գործող անդամները խօսում են միայն այն ժամանակ, երբ Նատալիսն շունչ է առնում: Փախուցածով նշանակելով խօսակցութիւնը չեղում, այլ արարայարում է միայն շարժումներով:

Այս, իմ սիրեկան, ինձմէն հիւսացար,

ՍԱՐԳԻՍ

էս լաւ է:

ՆԱՏԱԼԻՍ, շարունակում է երգել:

Քիզ ինչ գէթ արի վուր ինձ ուրացար.

Վերջը թէ էս էր, էլ ո՞ր մօղ կացար,

Քու սրտի սէրը ինձ ո՞ր խոստացար:

ՍԱՐԳԻՍ, զմայլում:

Վերջով:

Կարողեալ էմանց իմանց դուրս է գալի աջ իողմէն, արահի դրան փակեալ շօշափում է, յետոյ արահի ծախս է գալի: Ստիպելով ապշած, ծածկում է ծառի որոշիկի տակ: Գեղարարականութեամբ հետեւելով բոլոր անդամներին, հեռու գնացելով դարձանք է յայտնաբերում:

ՆԱՏԱԼԻՍ, շարունակելով, երգում է երկրորդ գրգռում:

Սուր էջիստ նիտը սրտիս խփեցիր,

Քու սիրու կրակը ջանս գցեցիր:

ԳԵՈՐԳ, հանելով փողոյի դռանը:

Այս ձայնը . . .

Իսկայն արահի պատահանը բաց է անում, գլուխը դուրս բերում և զարմացած անդամներով, բաց Նատալիսին չէ նայողունում արանի:

ՆԱՏԱԼԻՍ, շարունակում է երգել:

Սրտիս ետերուն մնում չը քսեցիր,

Երած ու խորված մըտեղ գցեցիր:

ԳԵՈՐԳ, անհանգիստ Նատալիսին:

Նա է:

Իսկայն ապշած երեսը խառն է հանում. Կարողեալ անհանգիստ Նատալիս, աստիճանի շփոթում է, բարդանում և ծախսում է նորան:

ՆԱՏԱԼԻՍ, շարունակելով, երգում է երրորդ գրգռում:

Արի, սիրեկան, ինձ մէ ուսում արա,

ԿԱՐԱՊԵՏ, շփոթեցնելով:

Մարքրիտին նստեցրի ախոզկուսն ու խաղ էլ իմ ասեցնիլ տալի:

ՄԻԱՍԻՆ

ՆԱՏԱԼԻՍ, շարունակում է ԻՍԱՅԻ, շարժումներով:

է երգել:

[Մտիկ, է, ինձ Նա-

Երեսը

տալի ձէնը [Ժպտալ:]

մի շուր տա,

ԿԱՐԱՊԵՏ, նայնայն:

մէկ մը-

[Ինչ իս սարսաղ գուս

տիկ արա.

տալի:]

Կարողեալ Նատալիս անհանգիստ փախուցնելով արգելում է նորան երգել լսել: Գեղարգը յառաջանում է:

ՆԱՏԱԼԻԱ, շարունակում է երգել:

Խղճա քու զուլին, մէկ անգամ արա,

ԻՍԱՅԻ, ցածրացա:

Ղօջաղ Մարգրիտ:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Իսայա բերանը ծածկելով:

Սո՛ւ . . .

ՆԱՏԱԼԻԱ, շարունակում է երգել:

Քու քաղցր ձենին ինձ արժան արա:

Գեորգը հիացած առաջ է գալիս և նորից ճո-

ղանում է պարտահանել:

ՆԱՏԱԼԻԱ, վեր էնալով, իջնում է:

Քու քաղցր ձենին ինձ արժան արա:

Պարտահանելի հեռանում է և լուսը դարձրած:

Կարողելու որակի դառալ թայ է անում:

ԳԵՈՐԳ, ցածր չափով նայում է:

Իսայի, Իսայի . . . (Յակշարանած այս և այն նշան է ընկնում:) Ա՛խ, ի՞նչ եղաւ . . .

Անհեղձանում է:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Իսայան, սրահի դռն ճոխ, շշմշում է:

Աբա, Իսայի ջան, հիմի դուն գիգիս:

ԻՍԱՅԻ, հանդիմանում է Սարգսին և գրկելով նորան, շշմում է:

Աբա, Գիորգի ջան, հիմի . . .

ՍԱՐԳԻՍ

Վայ մէ, գէգի:

ԻՍԱՅԻ, ճշելով Սարգսին:

Տօ՛, անիծած, փեսին գիգէի: (Կանչում է:) Գի-
որգի ջան, Գիորգի:

ԳԵՈՐԳ, առաջ գալով:

Ա՛խ, Իսայի ջան, դու ես:

ԻՍԱՅԻ

Բաա ո՛վ կուլի. հը, սիրտդ տիղն էկան. քու խա-
թիր խաղ էլ ասեցնիլ ավել ա՛յ, վճենց էր:

ԳԵՈՐԳ

Հիանալի, հիանալի, Իսայի ջան: Հիմայ արի վե-
րև գնանք:

ԿԱՐԱՊԵՏ, առանցքն ցածր չափով:

Հիմի հոբին ձեռիս է:

Իսայի գոշ դուրս է գնում աջ նշանի:

ԻՍԱՅԻ, չեռքը բռնելով:

Արի, Գիորգի ջան, արի:

Տանում է դեպի աջ նշան:

ԳԵՈՐԳ, աղաթուղով Իսայան չեռքից:

Չէ, չէ, հիւրերի ճանապարհով, Իսայի:

Գնում է դեպի չափ:

ԻՍԱՅԻ

Լաւ, լաւ:

Դուրս էն գնում փողոյի դռնից:

ՍԱՐԳԻՍ, ձենի:

Եսէնց էլ ցի՛ն: (Ներխաչանելով չեռնածու Պարսին
էսպիլ խաչանիլիս:) «Յասլի բըհար,

«Սուրաթի եար,

«Չէշմի խումար,

«Լալի նըգէար,

«Դադէ շարար

«Բար դիլի զար:»

Կրկր . . .

Դուրս է վազում աջ նշանի. վարագոյնն եջ-
նում է:

ԵՐԵՐՈՒՆԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

Ամենաշքեղ դահլիճ Կարապետի տանը Թանդադին կահ կարասիքով զարդարած : Աջ, ծախ եւ մէջ տեղը դռներ : Զախ կողմը դիւան սեղանով եւ բաղկամոռներով, իսկ աջ կողմը՝ փոքրիկ սեղան երկու աթոռով : Աջ եւ ծախ մեծ հայելիք եւ ոսկեզօծ կանդելաքրներ վառ մոմերով : Խորքումը անոռներ, դաշնամուր եւ ժամացոյց, որի սլաքները ցոյց են տալի ժամի ութը : Սեղանները ծածկուած են սփռոցներով եւ դռները դրապրիներով :

Տեղ տեղ ծաղիկներ : Ժամացոյցը բանում է :

ՏԵՍԻԼ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԷՈՐԳ, ԻՍԱՅԻ. Բանաւ էս միջի դասից :

ԻՍԱՅԻ

Բաս էտէնց հանում իս էլի, Գիօրգի ջան :

ԳԷՈՐԳ

Աննաման է, Իսայի ջան, աննաման :

ԻՍԱՅԻ

Տօ, վուր էտէնց է ու էտէնց, էսօր էւէտ քու թահ արան ու պրծի էլի. էլ ի՞նչ իս ջանջլացնում :

ԳԷՈՐԳ

Ա՛խ, Իսայի, ի սէր Աստծոյ, նորից մի՛ սկսիր,

եւ իմ գործը զիտեմ . . . Դու միայն ծանօթացրու, ծանօթացրու շուտով :

ԻՍԱՅԻ

Ա՛յ, էս սահաթիս, Գիօրգի ջան. ամա, քու արիւր, էս զիշեր էւէտ վուր նշանը տաս ու վերջացնիս, խիստ լաւ կօնիս :

ԳԷՈՐԳ

Նշանը, նշանը . . . դեռ թող մէկ ծանօթանանք, խօսենք, ասում եմ, նշանը ո՛ւր կերթայ. այսօր չը լինի, վաղը լինի, ի՛նչ կայ . . . Դնա, դնա, իմաց տուր որ այստեղ ենք :

ԻՍԱՅԻ

Ի՛նչ քու ասածին իս, ա՛ռ . . . Օ՛հ, հօ, հօ, հօ, հէնց զիւի մէտի պիտի քու խօսկն րլի : (Գիօրգի ծիպում է :) Հա՛, ծիծաղի, սո՛ւտ իմ ասում . . . Ա՛յ, ախպէր, ջեր ասիր՝ թէ ինչու չը գնակօմանամ, վուտս էլ չիմ տուն դնի, կօսէ, ու էնէնց բերիւր բանը վուր Գարասիմ Նակուլիչին իր վուտով բերիւր քու տուն. իժոււմ ասիր, թէ իմ տեսածը Մարքրիտը չէ, կօսէ, ու, փառք Աստծու, վուր էստուֆն էլ պարզէրես դուս էկայ քի մօզ. մէկ էլ տանիմ կանգնեցար թէ ջեր մէ դարձաւ կտրիմէն էլ պիտի տնդդիմ, կօսէ, վիկալ հիմի ու խիղճ ախչկան կտուրն էլ զիւիւր տար քու խաթիր :

ԳԷՈՐԳ, Ծիպումով :

Մի վախենար, Իսայի, հիմայ գործը իր կարգին կերթայ . . .

ԻՍԱՅԻ

Ձէ, դուն ինձ ասա, վո՛ւնց իս մաշուր անում,

բանը խօսմ գլուխ գալու է . . .

ԳԵՈՐԳ

Ի հարկէ, եթէ այսպէս կերթայ գործը. այստեղ էլ ինչ կասկած կարող է լինել:

ԻՍԱՅԻ

Վունչիչ չիմ ուզի, ախպէր, ամազս աժենայ ու մէ էրկուսիս մէտի կուռը կռանը դցած տեսնիմ ձիգ բօլթա տալիս . . . Յայ թէ կու խիթարվիմ վրեներուտ. ղերամալա կու կանգնիմ ուրախու, Ասաուճ գիգենայ:

ԳԵՈՐԳ

Շուտով, շուտով, Իսայի ջան. շատ կարելի է որ շուտով տեսնես այդ ուրախութիւնը:

ԻՍԱՅԻ

Բաս դառաւ վուր է իմը փեսայ կու դառնաս մէ բաշ էլի, Գիօրգի ջան:

ԳԵՈՐԳ

Այն ժամանակ փեսայ էլ, ազգական էլ, Իսայի ջան. իմ ցանկութիւնն էլ այդ է:

ԻՍԱՅԻ, փառաւոր է Գեորգին:

Օհ, քու հոգուն մեռնիմ, Գիօրգի ջան: (Ասանջին:) Էսէնց է ղսմաթն, այ . . . (Գեորգին:) Գնամ էս նմուտիս էւէտ Գարասիմ Եակուլիչին իմաց անիմ: (Ասանջին:) Դրուսա Ասաճու բան է, ձիր արիւր գիգենայ, ես հէնց հիմիսկ էւէտ դէդիգէն ձեռաց թլիսմ արաւ իր մըտկումն, անիծածը:

Դաւրս է գնում չախ դասից:

ՏԵՍԻԼ Բ

ԳԵՈՐԳ, Զէսէ:

Հետաքրքրական է մարդուս կեանքը, ճշմարիտ. մէկ շնչին պատահմունք որտեղից որտեղ է հասցնում . . . Երկու օր առաջ ես ինչ կը մտածէի, թէ այսպէս սիրով կընդունվիմ այստեղ կամ մինչև այս աստիճան կը սիրահարվիմ . . . Այո, սիրահարուած, սիրահարուած՝ առանց ճանաչելու, առանց ծանօթ լինելու . . . Չէ, պէտք է խելքս ժողովեմ և աշխատելու . . . Չէ, պէտք է խելքս ժողովեմ և աշխատելու . . . Չէ, պէտք է ամբողջ կեանքիս հարցը վճռվի . . . Օհ, Մարգարիտ, եթէ քո հոգին համապատասխանում է քո գեղեցկութեանը՝ դու պէտքէ լինիս իմ սրտակից բարեկամը, աղնիւ ընկերս, իմ մխիթարիչ հրեշտակը: Այո, այն ժամանակ ես կը նուիրեմ իմ բոլոր կեանքը քո զարգացմանը, քո երջանկութեանը:

ՏԵՍԻԼ Գ

ԳԵՈՐԳ, ԿԱՐԱՊԵՏ, ԻՍԱՅԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ

Բարի իրիգուն, վուրթի, էս ի՞նչի ուշացար:

ԳԵՈՐԳ

Ներեցէք, Գարասիմ Եակուլիչ, մի փոքր գործ պատահեցաւ:

Մէկէն յետէն էն պալի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Համեցէք, համեցէք, բարի ըլն քու վուտը,
վուրթի:

ԳԵՈՐԳ

Շատ ուրախ եմ որ ինձ որդի էք համարում:

ԿԱՐԱՊԵՏ, համբարում է Գեորգին:

Նա էլ ուրախ իմ, վուրթի, վուր քի պէս փեսայ
ճարեցի. (Գեորգը հեգնօրէն ժպտում է:) շատ լա-
տղայ ին գովում քեզ. շատ ապրիս, վուրթի: Հէրտ
էլ լաւ մարթ էր, օղորմած հոգին, էլախտ խօմ
քու դէդին էլ ասի... Իստումէն պիտի ըլն շնո-
րակալ, վուր քիզ ուստ էրի. (Գեորգը ողջում է:)
սրա խօսկին խիստ իմ աւտում, սուտ խօսիլ չի գիդի:

ԳԵՈՐԳ

Նա ինքս համոզուած եմ, որ Իսային միշտ ճշմա-
րիտ է խօսում:

ԻՍԱՅԻ

Շատ մի՛ գովիք, ախպէր, 'նա էլ մէ միղաւուր
մարթ իմ. առանց սուտ՝ ղուրթ էլ չը կայ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Համեցէք, նստեցէք վուրթի... Նստի, Իսայի:
(Գեորգը գնում է դէպի աջ՝ ուղևորվելով:) Դէսը,
դէսը համեցէք:

Հրաւիրում է դէպի դիմաց:

ԳԵՈՐԳ

Միւսնոյն է:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Վա, գէթաղվա, փեսայ ջան: (Գեորգը նստում է դի-
մացի վրայ. իսկ Կարապետը նա Իսային նստա մօտ ուղևոր-
վելով)

նէրի վրայ այնպէս՝ որ Կարապետը գնում է Գեորգի ն-
ստացու մէջ աշուղ: Բաս ամէն բանը վերջացած է միւր
մէջը, վուրթի, վունցոր Իսային ասում է:

ԳԵՈՐԳ

Մենք ոչինչ հաշիւ չունենք, Գարասիմ՝ Նակուլիչ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Մենակ փուղի համա չիմ ասում, վուրթի: Էս
հիմիկվան ջհէնիւրը մէ քիչ փուղ չիք սիրում, ամա
փուղի ղադըրը գիդացի, վուրթի. ուսումը խիլքի
եարաղ է, ամա փուղը համ խիլքի եարաղ է, համ
կամքի. շատ բան, ինչ ուսումով չի կանա շինի
մարթ, փուղով կու շինէ:

ԳԵՈՐԳ

Ի հարկէ որ փողով մեծ դժուարութիւնների կա-
րելի է յաղթել:

ԻՍԱՅԻ

Աբա, Գարասիմ՝ Նակուլիչ ջան, վուր գովում էի,
հիմի խօ տեսնում իս, վուր սուտ չէի ասում. ախի
վուր փուղի ղադըն էլ ինչ հանգի գիդէ:

ԳԵՈՐԳ, յանդիմանելով:

Իսայի, Իսայի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ինձ մօդ պարզէրես իս, Իսայի ջան. Աստուծ
տայ, սրա մօդ էլ պարզէրես դուս դաս:

ԳԵՈՐԳ

Նս յոյս ունիմ:

ԻՍԱՅԻ, վեր կենալով, երեսը խաւ է հանում:

Փոխ է համ Աստուծու զօրութենին: (Աստուծոյն, նս-
տելով դէպի երկնից:) Նարաբ էս վունց վրայ բերիր:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Էստի նստի հալա, Իսայի: (Իսային նստաւ է:) Հա, էն էի ասում, վուրթի, վուր մէնակ փուղն վույ չէ միր հէսաբը: Հիմի ինձ ասան, փեսայ ջան, ախչկաս վուր դուս, բերիմ, ղուրթ մտկումը հաստատ կայ, վուր ուղիս նրան, թէ էնէնց ժամանակ իս ուղում անց կացնի հիդը:

ԳԷՈՐԳ

Նս ձեզ չեմ հասկանում, Գարասիմ Նակուլը... Եթէ ես ձեր աղջկայ ուղելու միտք չունենայի, ես այս բողէիս այստեղ չէի գտնվիլ... Միայն ի հարկէ, ինչպէս խոստացել էք. ժամանակ կը տաք մեզ միմեանց հետ ծանօթանալու:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Շատ ապրիս, վուրթի: Ամա գիւրիս ինչ է, ես էլախտ էլ խոստացայ քիզ՝ վուր շուր բերիս, Մարքրիտս միամիտ դուս դու քէր, բանի խաբարութին չէր ունենայ. ամա էս խանի խարաք Իսային, տուն ննդաւ էնդի գէմուղէմը, թէ խիստ սրտով ուղում իս, կօսէ. ախչիկս խնացաւ ու սիրտը ջեր էլ թրութում է:

Գէորգը շփուլում է:

ԻՍԱՅԻ

Վա, հէր օխնած, ես ինչ անիմ, վունցոր առայ, էնէնց էլ ծախեցի. էս տղէն վուր էտէնց ասաւ, ես իմ խիլքեմէն խօմ բանիր չէի մօզօնի: Ետէնց չէ, Գիօրգի ջան:

ԳԷՈՐԳ

Բայց...

ԿԱՐԱՊԵՏ, Իսային:

Էտի է դալի ասածս, է: (Գէորգին:) Հին պայմանի վույ, վուրթի, էլն էնէնց դուս կու բերէի. ամա հիմի վուր դուս բերիմ ու բան է մէ բաշ անմիղ անգէթ սիրտը կոտրեցիր ախչկաս:

ԳԷՈՐԳ

Ինչի էք այդպէս հրամայում, Գարասիմ Նակուլը. իմ միտքը ձեզ յայտնի է, մենք դորա մասին բաւականին խօսեցանք այս երեկոյ մեր տանը:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Հա, վուրթի, լաւ փէքր արա էլն. հանաք մաս խարութին չէ ախչկաս բէգնամ անիլը: Քանի դուս չէ էկի, էլն վունցոր գուղիս կու վերչացնիմ քի մօզ. թուղ փեսայ չըլիս, հաջաթ չէ, բարեկամ ըլինք. գուղիս էլն վուրթի կու համարիմ քիզ, ինչ կայ:

ԻՍԱՅԻ, Գէորգին:

Աբա, էսէնց էլ մարթ կուլի:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ամա թէ դուս էկաւ ու իժում մէ խայտառա կութին բերիր գլուխը, իստակ նրա բօղազն էլ դուս կու կտրիս, իմն էլ մէ խօսկով տշխրքումը մէ մասը միղը կու դառնանք:

ԳԷՈՐԳ

Ինձ ղարմացնում էք, ճշմարիտ. ես ձեզ տեղիք չեմ տուել այդպէս խօսելու:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Ինչ անիս, վուրթի. ինչ էն մէ տղէն մէ բան աւաւ, աճկենեւուս կոտրվեցաւ. ախչկայ հէրն ու մէրը հէնց զիդէին թէ էն սըհաթին պիտի նշանը

տայ, ամա էն անհաւատը գղտկը վիկալաւ ու փա-
խաւ:

ԻՍԱՅԻ, գլուխը շարժելով:

Ես էլ իմացիլ իմ:

ԳԵՈՐԳ

Եթէ խոստացել էր և չէ կատարել իր խօսքը,
չատ անազնիւ է վարվել:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աբա, վուրթի, էտէնց բան էլաւ միր քախկու՛մը.
էնդումէն դէսը էլ ջհէլ տղի աւտալը դժարացաւ:

ԳԵՈՐԳ, ապի հանգնելով:

Ե՛հ, Գարասիմ Եակուլիչ, մարդ էլ կայ, մարդ էլ:
Այդ կողմանէ դուք իմ մասին բոլորովն հանգիստ
կացէք:

Այդ դասից բերում էն՝ Սարգիսը արժամեայ
դժբանակ լեւոյն և Արարի՛ն՝ նորան հեղեղելով
արժամեայ ամանի մէջ պահածապաներ:

ՏԵՍԻԼ Դ

ՆՐԱՆՔ, ՍԱՐԳԻՍ, ԱՐՏԵՍ

ԿԱՐԱՊԵՏ, ապի հանգնելով:

Զօրանաս, վուրթի: (Հրաւիրելով նորան լեւոյ վերջնէն):
Համեցէք, փեսայ ջան, անուշ արէք: (Խաչաւ՝ որ
նահապետի ապի է հանգնելով): Վիկալ, Խաչի: (Ամենքը վերջ-
նում էն լեւոյ): Էս սահաթիս գալիս իմ, փեսայ ջան.
գնամ ախչկաս իմաց անիմ: (Իր բաժակը դնում է սե-
ղանի վրայ և հրաւիրելով Գեորգին պահածապան վերջնէն): Հա-

մեցէք, դէթաղիլա: (Արարի՛ն՝ մենչրեա Խաչին բանով է
վերջնում պահածապանէն): Դէսը թափաղա արա, ա՛ճ:

Դուրս է գնում չափ դասից:

ՍԱՐԳԻՍ, առանցին:

Վուր գիդենայ թէ ի՞նչ խաբար է:

Ժողովուրդը դէ՛հ ծառաւ է. յէպոյ Արարի՛ն հեպ

ծածոնէ չընչալով դուրս է գնում աջ
դասից:

ՏԵՍԻԼ Ե

ԳԵՈՐԳ, ԻՍԱՅԻ

ԳԵՈՐԳ

Զարմանալի մարդ ես, Խաչի. ես քեզ բարեկա-
մարար մի քանի խօսք ասացի, իսկ դու գնում ես
մի առ մի բոլորն այնտեղ պատմում: Այդ ի՞նչպէս
կարելի է:

ԻՍԱՅԻ, բաժակը չեռնելով:

Վա, սուտ խօ վունչիչ չիմ մոգօնի, Գիօրգի ջան.
ի՞նչի չէի ասի, հազիր սրտեներուն ումիկ տվեցաւ
էս գլխէն էւէտ դիփունանցը.

ԳԵՈՐԳ

Բայց մտածիր թէ ինձ ինչ տեղը հասցրիր. ճըշ-
մարիտ, էլ չէի իմանում թէ ինչ էի պատասխանել
Գարասիմ Եակուլիչին:

Անբաւան նստում է փոքրիկ սեղանի մօտ:

ԻՍԱՅԻ

Հաջաթ չէ, Գիօրգի ջան, յօրէս զի՛ք մէտի կու
զրստվի բանը:

Նաբոմ է նոյն սեղանի մէս էողն Գէորգի
հանդէպը և երեսը դէպի չափ դռնը
դարչսած:

ԳԵՈՐԳ

Ա՛խ, Իսայի, դու ինձ շատ նեղացրիր այսօր:

ԻՍԱՅԻ, Լէյոլ զբողոքած և մեղճ չափնով:

Հոգուտ մեռնիմ, փեսայ ջան:

ԳԵՈՐԳ, անբաւականութեամբ:

Ե՛հ, փեսայ, փեսայ, քանի ասէք:

ԻՍԱՅԻ

Լաւ է, լաւ, Գիօրգի ջան, օղունդ դուն քու
քէփը խարաբ մի անի, ախպէր, վունցոր կու հրա-
մայիս, էնէնց կու ժած դամ. գուզիս զրուստ փե-
սայ էլ վուր դառնաս, էնչախն էլ փեսայ չիմ ասի:

ԳԵՈՐԳ

Եւ շատ լաւ էլ կանես:

ԻՍԱՅԻ, ասանցին:

Ամբիրը մօզ էլան . . . (Գէորգին:) Ձէ, դուն ինձ
ասա՛ վունց իս տեսնում Գարասիմ նակուլիչին, լաւ
մարթ չէ:

ԳԵՈՐԳ

Այո՛, լաւ է երևում:

ԻՍԱՅԻ

Ասում իմ է՛... զրուստ հերութին կօնէ քիզ, քու
արիւր:

ԳԵՈՐԳ

Շատ կարելի է:

ԻՍԱՅԻ

Ի՛նչա ասում, Գիօրգի ջան, զրա պէս բարի ու ճշմա-
րիտ մարթ սաղ Թիփիլիզումը չը կայ . . . (Թէյը Խճելով:) Ուրիշ մարթ է ասում իմ, է՛. . . Մէ խօսկով քանի
գնաս, էնդադա կու սիրիս Գարասիմ նակուլիչին . . .
(Պաշտօնաւ ծախելով:) Ժամասէր . . . աստուածապաշտ . . .
ախկախն օղորմող . . . ու իր օրումը մարթու բէղա-
մաղ չի անի . . . ասկականի համա խօսա զրուսը
յիզ զրած ունէ . . .

Կարապետը չէա՛ բռնած դռն է բերած

Մարգրիտին չափ դռնից:

ՏԵՍԻԼ Զ

ՆՐԱՆՔ, ԿԱՐԱՊԵՏ, ՄԱՐԳՐԻՏ

ԻՍԱՅԻ, շարունակելով:

Ա՛յ, յիզ մտիկ տո՛ւ, քու դուշինկէն էլ դուս էկաւ:

Գէորգը Խէյնոս որի է հանգստում:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Լեյոնոմ է Մարգրիտին դռնի մօտ և ծախնալով

Գէորգին:

Արի, փեսայ ջան, Աստուծ միասին ծիրացնէ (Գէ-
որգը շփուլում է): Քիզ քու հաւնած Մարքրիտի հիզ:

Ձեռքը բռնում է:

ԳԵՈՐԳ, աղապելով չէա՛ք:

Խնդրեմ:

Գնում է դէպի Մարգրիտը:

ԻՍԱՅԻ, որոնք նստեցնելով եւ ասանցին:

Մեռնիմ Գու օղորմութենին, Աստուծ:

ԳԵՈՐԳ, Տօբեանայի Մարգարէի, փոքր եւ շատերէն է,

Բայց ինչո՞նք զսպելով իրան՝ ասանում է նորա չեւոր:

(Օրիորդ . . . շատ . . . ուրախ եմ . . . (Թէլեւ ողջանում է եւ հետանալով, ասանցին:)) Օ՛հ, Տէր իմ:

Մնում է ողջած:

ՄԱՐԳԱՐԵՏ, ասանցին, յաճիր չափում:

Ա/ւ . . .

Շփոթեալ զայր է լռելով՝ դիմանի զրոյ:

ԻՍԱՅԻ, Տօբեանայի Գեորգին եւ շնչելով:

Վա, ի՞նչ իս անում, հէր օխնած:

ԳԵՈՐԳ, Իսայան, նմանապէս շնչելով:

Սա Մարգարիտը չէ:

ԻՍԱՅԻ, նոյնպէս:

Վճնց թէ նա չէ, գովել իս:

ԿԱՐԱՊԵՏ, անցնելով Իսայան չափ եղջիւր եւ յաճիր չափում:

Հը, ի՞նչ է, սիւ կատու անց կացում:

ԻՍԱՅԻ

Տօ, սիւ կատու կի չէ, ասում է Մարգարիտը չէ, կօսէ:

ԿԱՐԱՊԵՏ, ժպտալով:

Ի՞նչ իս ասում, փեսայ ջան, վճնց թէ Մարգարիտը չէ, թէ գուց սող աշխրբին հարցո՞ւ:

Մարգարիտը նշանում է:

ԳԵՈՐԳ, ասանցին:

Տէր Աստուած, մի՞թէ սա նա է . . . Բայց այս անկարելի է:

ԿԱՐԱՊԵՏ, անցնելով Գեորգի աջ եղջիւր:

Ե՛հ, լաւ է, փեսայ ջան, մի սպանի խնդ՝ ակնչկաս. արի, կշտին նստի:

ԻՍԱՅԻ, Իսայան եւ յաճիր չափում:

Միակ է, մի խոյտառանի խնդ՝ ակնչկան:

ԳԵՈՐԳ, լաւ նայում է Կարապետին եւ Իսայան, յէտոյ ասանցին:

Այս ճիշտը ընկայ ես:

Գնում է նստում է Մարգարիտի Տօ:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Աստուծ անփօշիմելի անէ:

ԻՍԱՅԻ

Ամին, Տէր Աստուծ:

ԳԵՈՐԳ, արհամարան հայացք է չգում Կարապետի եւ Իսայան զրոյ, յէտոյ Մարգարիտին:

Ներեցէք, օրիորդ, իմ վրդովմունքը . . . (Թէլեւ ժպտալով) եւ բոլորովին չէի սպասում այսպիսի դիպուածի . . . Ձեր հայրը խոստացաւ ինձ ծանօթացնել ձեզ հետ եւ յանկարծ այսպէս է վարվում . . . Ի՞նչպէս է թվում ձեզ, օրիորդ, այս բանը . . . (Մարգարիտը անօրինակութեամբ գլուխը քարշ է գնում. լաւ լինէն:) Խօսեցէք, օրիորդ, խօսեցէք, խնդրեմ . . . (Լաւ լինէն:) Ի՞նչի չէք խօսում, օրիորդ: (Մարգարիտը շփոթում է. դարձեալ լաւ լինէն: Գեորգը զայրացած ունիւր բարբառում է եւ վեր կենալով փշուրը դառնում է Կարապետին եւ Իսայան:) Ասացէք խնդրեմ, ի՞նչ է նշանակում բոլոր այս կոմեդիան:

Գնում է դէպի Իսային:

ՄԱՐԳՐԻՏ, *առանցին, յածր չայնով:*

Ա՛խ, Աստուծ:

ԳԵՈՐԳ, *Իսայան:*

Քեզ եմ հարցնում... (Զայնը յածրայնելով:) Ո՛վ էր այն աղջիկը որ երգում էր:

ԻՍԱՅԻ, *նայնպէս յածր:*

Ի՛նչ իս ասում, Գիօրգի ջան. ախար հէնց դա էր ակօշկումը:

ԳԵՈՐԳ, *բարչայած:*

Ի հարկէ որ չէ... իբրեւ թէ ինքդ չը գիտես... Օ՛հ, Իսայի, սպասիր:

ԻՍԱՅԻ, *էրեսը խաչ է հանում և առանցին:*

Միղայ Բի, Տէր:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Պարուն փեսայ, հանաք իս անում:

ԳԵՈՐԳ

Ի՛նչպէս թէ հանաք եմ անում... Դուք ինձ ո՛ւմ տեղ էք ընդունում, պարոն... Մտաբերեցէք թէ ինչեր էիք խօսում մի քանի ժամ առաջ և այժմ ինչպէս էք վարվում... (Զայնը յածրայնելով) Ո՛ր էք բերել այդ խեղճին, այս տեղ նստացրել և խայտառակ անում: Դուք լաւ գիտէք որ դա իմ տեսածը չէ:

ԻՍԱՅԻ, *լսելով Գեորգին, առանցին:*

Աժմուրին գլուխս է ննգնում...

ԿԱՐԱՊԵՏ, *Բեզմեբար:*

Լաւ է, քու հօրն օղորմի, է՛. սա վուր չէ քու տեսածը բաւ ուրիշ ո՞վ կուլէր, դուն ինձ ասա...

ՄԱՐԳՐԻՏ, *առանցին:*

Էս ի՛նչ բան է:

ԻՍԱՅԻ, *Գեորգին, յածր չայնով:*

Մէ լաւ տիօ, Գիօրգի ջան, թէ ախպէր իս. կուլի աճկդ խափս է տալի:

ԳԵՈՐԳ, *առանցին:*

Յնորվել են, ի՛նչ է:

ԿԱՐԱՊԵՏ

Տեսնում իս լիզուն կապվեցաւ մէ բաշ. դիփ մէտի խառնեցիր խղճին ախար... Դուն ինձ էլ շշկլեցրիր, վուրթի, չէ թէ սրան... Սրա պէս սիրուն ու կարտինկա զանա էլի կայ քախկումը, թէ դուզ սաղ աշխրբումը...

Մօպէնում է Մարգրիտին:

ԳԵՈՐԳ, *առանցին, զայրայած:*

Տես, տես...

ԻՍԱՅԻ, *առանցին:*

Ա՛խ, սիրտս ի՛նչ հանգն է զընդդընդում:

ԿԱՐԱՊԵՏ, *շարունակելով:*

Փահ, դրուստ հրիշտակ է, էլի... (Մարգրիտին պէշի վէր է հայնում:) Աբա մէ թամաշա արա...

ԳԵՈՐԳ, *առանցին:*

Օ՛հ, անիրաւ...

ԿԱՐԱՊԵՏ, *շարունակելով, Մարգրիտին էրէտ անգամ պարպէցնում է աջ և ձախ Բեանոյն էհտի վրայ: Գեորգը սարսուռ է:*

Ի՛նչն է պակաս՝ բօյին, բուսաթը, մազերը թէ էրեսի ունդը... Սաղ աշխարքը կօսէ, վուր թաքաւուրի արժանի է, ես ու իմ հօբին:

ԳԵՈՐԳ, *առանցին:*

Խեղճ աղջիկ:

ՄԱՐԳՐԻՏ, ասանցին:

Վայ իմ միակը:

Նստում է իր աշխարհի և Լուսինայի միջև
սրբում է: Իսկայն՝ հարսանք-Լուսինայի,
ինչին իրան չեռաբերով խոսում է:
ԿԱՐԱՊԵՏ, հարսանքով Գեորգին:

Արի, փեսայ ջան, նշանը տու ու քու թա՛հ արա,
թե՛ քու հօր գերեզմանը կու սիրիս:

ԳԵՈՐԳ

Բաւական է, պարոն, բաւական է, վերջացրէք
խնդրեմ:

Գնում է և վերջում է գլխարկը:

ԿԱՐԱՊԵՏ, ասանցին:

Էտ է վուր գնացիր:

Պարսպանում է ճանապարհը հարկը:

ՄԱՐԳՐԻՏ, ասանցին:

Ի՛նչի էստի էլ էտ չիս սպանում ինձ, Աստու՛ճ:

ԻՍՍՅԻ, ասանցին:

Ա՛խ, Աստու՛ճ, վճռեց իմանամ դրուստը...

ԳԵՈՐԳ, գլխարկը չեռին, հարսանք է Մարգրիտին:

Օրիորդ, շատ ցաւում եմ որ ակամայ պատճառ
դարձայ ձեր նեղութեանը... Մնաք բարեալ...
(Իստանալով Իսայան:) Շնորհակալ եմ, Իսայի, լաւ բա-
րեկամութիւն արիր:

Կամենում է գնալ Աջ դռանը հանում է

Սարգիսը՝ չեռին տրածակեայ պոռնոսի վրայ
շահապանայով լի բաժանիչը և Արքային՝ դռ-
պարի պոռնոսով:

ՏԵՍԻԼ Է

ՆՐԱՆԲ, ՍԱՐԳԻՍ, ԱՐՏԷՄ

ԿԱՐԱՊԵՏ, ասանցին:

Աստու՛ճ գիղենայ, սաղ դուս չիմ թողնի: (Զա-
չեռով բանում է Գեորգի օջիւնը:) Նս քիզ համով ասում
իմ, ախպեր, արի նշանը տու թե՛ խիք ունիս, թե՛
չէ դուն ինձ չիս ձանչնում: Ինձ Գարսափմ Նախուլիչ
Զամբախով կօսին:

ԳԵՈՐԳ, աղաթուրով Կարապետի և Բարիսպի:

Թողէք խնդրեմ... Դուք ձեզ մոռանում էք, պա-
րոն... (Տեսնելով Արքային՝ որը փոքրիկ սեղանից հաւաքում էր
Լեյի բաժանիչը, չեռով խոսում է իր ճանապարհ:) Ա՛հ...
(Արքային:) Ա՛յ տղայ, այն ի՞նչ աղջիկ էր, որի յետեւից
երէկ դալիս էիր:

ԿԱՐԱՊԵՏ, շփոթաւ խոսելով է իր ճանապարհ և ասանցին:

Վայ, էս մէկը մոէս ննգաւ:

Արքային նշաններով հրամայում է լաւ հաւա-
չեայ Գեորգի և Իսայան երեւոյն անցնում է
Արքային չափ հողին:

ԳԵՈՐԳ, շարունակելով:

Քեզ հետ եմ, ասա շուտ՝ ո՛ւր է այն աղջիկը:

ԱՐՏԷՄ

Էնթի օթախումն է:

ԻՍՍՅԻ

Ի՞նչ ախիկ, տօ:

ԱՐՏԷՄ

Վա, մեր ախիկ պարունն, աղա:

ԿԱՐԱՊԵՏ, աջ արձնելով խլիւմ է Արարեմին և յածր չայնով:
Կորի՛, տօ՛, անիծած:

ԻՍԱՅԻ, Տեղմբար յէս յշէլով Կարապետին:
Նստալիէ՛ն, տօ՛:

ԱՐՏԷՄ

Հրամիլ իս:

ԳԵՈՐԳ

Այ, խաբեբայ, անաստուածներ... Վերջապէս...

ԻՍԱՅԻ, Բարեկամ:

Ախար, սիրտս իմանում էր, է՛:

Կամենում է գնալ:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Բանելով Իսայա չախ լեւից և Տեմաբար:

Էս ի՛նչ խաբար է:

ԻՍԱՅԻ, աղապատելով Կարապետի չեւից:

Մէ մոլլափ, քու հօրն ողորմի, է... .

Դուքս է նեղում չախ դռնից, Արարեմը դարարի
պօղնուսով յեղիցի դուքս է մաղում. Կարապետը
հնում է շառաւարած:

ՏԵՍԻԼ Ը

ԳԵՈՐԳ, ԿԱՐԱՊԵՏ, ՄԱՐԳՐԻՏ, ՍԱՐԳԻՍ

ՍԱՐԳԻՍ, Բեմ աջ կողմ, շահապետայով պօղնուսը չեւից
և առանցիկ:

Դէղի ծծիր, դուն բարեխոսիս:

ՄԱՐԳՐԻՏ, առանցիկ:

Սիրտս գնում է:

ԳԵՈՐԳ, Կարապետին, իրար լաւ-լեւից յեղոյ:
Այժմ ի՛նչ էք ասում, պարոն, այժմ ի՛նչ էք
հնարելու... .

ԿԱՐԱՊԵՏ, շառաւարած:

Նս վռլը չիմ իմանում թէ ի՛նչ բան է... .

ԳԵՈՐԳ

Դե՛ք, պարոն, ոչ հոգի էք ունեցել, ոչ խիղճ... .
գոնէ ձեր աղջկան կը խնայելէք... .

Ոչ ջանելով Մարգրիտին նեղում է դէղի թշի
դուքս, որ հանդիպում է Իսայան:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Դէղի յեղիցի, մէ քանի չայն առաջ գնալով
և լեւելով:

Կայ, կայ... .

ՏԵՍԻԼ Թ

ՆՐԱՆԲ, ԻՍԱՅԻ, ՆԱՏԱԼԻԱ, ՅԵՏՈՅ ԱՐՏԷՄ

ԻՍԱՅԻ, այնպիսով, չախ չեւից ինքնագնեցում է Դէղի
դռն շէնհում:

Մոլլափ, մոլլափ, հալա:

ԳԵՈՐԳ

Թող, ասում եմ... .

ԻՍԱՅԻ, նայեալ:

Մէ մոլլափ, է... .

ԳԵՈՐԳ, յէս դարարելով և շառաւարած:

Օ՛հ, Աստուած... .

ՆԱՏԱԼԻԱ, դրան յեփեից:

Գէթաղվա, Իսայի ջան:

Կարողեալ շինելուած անյնում է Բէթ չափ
հոգն:

ԻՍԱՅԻ, նոյն դրան:

Արի, ասում իմ, է. . . (Բանի ներս Բէթելով Նադա-
շիային, դասնում է դէպի Գէթաղ: Սրան իս ասում,
ախպէր:

Արաէն յիշի դանի գլխիւ հանում է և
հում է այնպէս յիշեալ վերջը:

ԳԷՈՐԳ, ասալ գնալով:

Այ, իմ տեսածը:

ՆԱՏԱԼԻԱ, ճշում է:

Ա/ս:

Անճելի երեսը դարձնելով ծածկում է իր քեմքը
և հում է այնպէս յիշեալ վերջը: Միևնոյն
ժամանակ Մարգրիթը որի հանգնելով, հա-
մենում է ասալ գնալ, Բայ ուշալուստում
ինչոյն վայր է ընկնում դիմանի վրայ:

ԻՍԱՅԻ, շաարում:

Քու տեսածը. . . ՏՕ, սա խում իմ կնիկն է:

ԳԷՈՐԳ, շարհարած յեղ չաշուելով:

Քո կրնը . . .

Մենում է որդանալով:

ԿԱՐԱՊԵՏ, Բէթ չափ հոգն հանգնած և սարսափելի դրո-
ւեան մէջ, Բանյաղ խիւում է իր ճակարին:

Էնդուր է ասած վուր շուրին ջվալումը չի թախ
կենայ:

Ձեռքը ճակարին՝ հում է անշարժ:

ԻՍԱՅԻ, զոր լուսնի յեղ, երկու չաշու խիւում է
գլխին:

Վայ քու Իսայուն:

Մենում է նոյն դրան լուսնի մէջ:

ՍԱՐԳԻՍ, Բէթ ալ հոգն, շահանալով ոտնուր չաշին
և ասանգին:

Այ խաթաբալա:

Անշար չարալով հում է նոյն դրո-

ւեան մէջ: ՊԱՏԱՅԻ: Մի չափ վայրէջանի

յեղ վարադային իջնում է:

ՎԵՐՁ

Հայկական Թուղթ

1000

20 MAY 2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0578202

